

Tilinpäätös 2019

FORSSAN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS 2019

SISÄLLYSLUETTELO

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	3
2.1 KAUPUNGIN HALLINTO	3
2.2 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS	9
2.3 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	12
2.4 OLENNAISET TAPAHTUMAT KAUPUNGIN TOIMINNASSA TOIMIALOITTAIN	18
2.5 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	29
2.6 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	30
2.7 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	31
2.8 YMPÄRISTÖASIAT	32
2.9 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	32
2.10 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	36
2.10.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	36
2.10.2 Toiminnan rahoitus	37
2.11 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	38
2.12 KOKONAISTULOT JA –MENOT	41
2.13 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	42
2.13.1 Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt	42
2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus	43
2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	43
2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen	54
2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	57
2.14 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	61
2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely	61
2.15 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	62
2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen	62
2.15.2 Investointien toteutuminen	113
2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	116
2.15.4 Rahoitusosan toteutuminen	118
2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen	119
2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen	120
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	126
3.1 Tuloslaskelma	126
3.2 Rahoituslaskelma	127
3.3 Tase	128
3.4 Konsernilaskelmat	130
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	134
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	134
4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	134
5.0 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	135
6.0 Tasetta koskevat liitetiedot	137
6.1 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	140
7.0 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	142
8.0 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	144
5 LIKELAITOKSEN ERILLISTILINPÄÄTÖS	146
1 Vesihuoltojohtajan katsaus	146
2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa	148
3 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	149
4 Ympäristötekijät	150
5 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	150
6 Esitys tilikauden 2019 tuloksen käsittelystä	150
7 Talousarvion toteutumisvertailu	151
8 Tilinpäätöslaskelmat	160
9 Tilinpäätöksen liitetiedot	173
10 Luettelo kirjanpito- ja tositteiden lajeista	178
11 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilintarkastusmerkintä	179

12 Liikelaitoksen vaikutus kunnan tuloksen muodostumiseen	180
13 Liikelaitoksen vaikutus toiminnan rahoitukseen	181
6 LUETTELOT JA SELVITYKSET	182
Tilinpäätöksen allekirjoitukset	184
Tilintarkastusmerkintä	184
LIITTEET	
1 Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä	185
2 Kaupungin talouden tunnuslukujen kehitys v. 2010-2019	192

Kirjoittaessani perinteistä kaupunginjohtajan katsausta vuodelta 2019 vallitsee maassa poikkeuslaki maailman laajuisen koronaepidemian takia. Maan hallitus linjasi 18.3.2020 lisätoimenpiteistä koronavirustilanteen hoitamiseksi Suomessa. Linjattujen toimenpiteiden tarkoituksena on suojata väestöä sekä turvata yhteiskunnan ja talouselämän toiminta. Linjaukset ovat voimassa 13.5.2020 asti. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsee koronavirustilanteen vuoksi poikkeusolot.

Päällimmäisenä on huoli ihmisten terveydestä, palveluiden turvaamisesta ja kansantalouden kantokyvyn riittävydestä. Tärkeintä on tietenkin meidän kaikkien terveys. Kriisien aikana meillä suomalaisilla on tapana olla parhaimmillamme - osoittaa sitkeyttä, yhteneväisyyttä ja päättäväisyyttä.

Suomen kunnista 2/3 teki vuonna 2019 alijäämäisen tilinpäätöksen. Tämä kertoo kauraa kieltä siitä, missä taloudellisessa kunnossa kohtaamme koronaepidemian. Maan hallitus reagoi nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen ja jo viikon kuluttua epidemian alettua julkaistiin ensimmäinen kriisipaketti, jonka tavoitteena on muun muassa elvyttää rahoitusmarkkinoita ja antaa liikkumavaraa yritysten talouteen. Hallituksen ensimmäisen vaiheen kriisipaketilla turvataan yritysten maksukykyä sekä ihmisten työpaikkoja ja toimeentuloa. Suomen kansantalouden ensimmäisen kriisipaketti on noin 50 miljardia ja hallituksen päätöksen osuus siitä on noin 15 miljardia. Mittaluokaltaan se vastaa hyvin naapurimaidemme toimia. Kunnat seuraavat tarkasti nyt valtion toimia ja edellyttävät myös nopeita kuntia koskevia toimia. Kuntien tulot vähenevät ja menot kasvavat.

Vuonna 2019 teimme alijäämäisen tuloksen. Kaupungin toimintamenot ovat 114,2 miljoonaa euroa ja toimintatulot 18,3 miljoonaa euroa. Vuosikate on 5,5 miljoonaa euroa eli 327 euroa/asukas. Tilinpäätös on alijäämäinen 0,5 miljoonaa euroa. Kaupungin lainamäärä nousee maltillisesti ja on vuoden 2019 lopussa 1.920 euroa/asukas eli selvästi alle maan keskiarvojen. Hyvä näin, koska investoinnit kasvavat ja lainaakin tullaan tarvitsemaan.

Kaupungilla on edelleenkin edellisten vuosien ylijäämää taseessa 8,1 miljoonaa euroa. Pitääksemme taloudellisen asemamme tyydyttävänä vaaditaan meiltä jatkuvaa talouden tarkastelua ja kehitystyötä. Ilman vuonna 2018 perustettua Pärjäävä Forssa –ryhmän esityksiä, jotka valtuustossa hyväksyttiin, ei tähän olisi päästy. Ensiarvoisen tärkeää on, että sovitusta säästöistä pidetään kiinni, koska tulevaisuudessa ne kään eivätkin yksin tule riittämään. Olemme valtuuston päätöksen mukaisesti aloittaneet Pärjäävä Forssa 2 -ohjelman valmistelun. Ohjelman muoto ja malli tarkentuu vuoden 2020 kesäkuuhun mennessä ja tulee vaatimaan myös Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän vahvaa mukana olemista.

Kaupungille on tärkeää, että muuttuvassa toimintaympäristössä sillä on selkeä suunta ja strategia. Vuoden aikana Forssan kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian vuoteen 2030 asti. Uusi strategia **Kohti kestävä elinvoimaa** on rakennettu kolmen tukijalan varaan. Näillä haluamme rakentaa kaikille forssalaisille hyvän ja kestävä järkivihreän tulevaisuuden. Strategiatyön aikana myös kuntalaisille annettiin suora mahdollisuus osallistua. Tehdyn strategiatyön pohjalta tukijalat hioutuivat muotoon:

- Ekologinen kestävyys
- Taloudellinen kestävyys
- Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Valtakunnan politiikassa tapahtui suuri muutos loppuvuonna 2019, kun Antti Rinteen 5.6.2019 aloittaneelle hallitukselle myönnettiin ero ja Sanna Marinin hallitus aloitti työnsä 10.12.2019. Viiden puolueen hallituspohja (SDP, Kesk., Vihr., Vas. ja RKP) pysyi kuitenkin samana kuten hallitusohjelmakin pääpiirteittäin.

Uusi hallitus jatkaa sosiaali- ja maakuntauudistuksen valmistelua. Toivon, että saisimme lainsäädäntöä, jonka mukaan kuntien olisi helppo toimia. Toivon myös, että maan uusi hallitus asettaisi kansalaisen ja palveluiden tuottamisen keskiöön hallinnon sijaan. Terveyspalveluiden järjestämisen malli on erittäin ajankohtainen niin Forssan kaupunkiseudulla kuin koko Kanta-Hämeessäkin missä meidän tulisi suunnitelmien mukaan kevään 2020 aikana ratkaista uuden keskussairaalan Assin kohtalo. Uuden keskussairaalan rakentaminen on suuri taloudellinen haaste koko Kanta-Hämeen maakunnalle. Uskon kuitenkin, että pystymme yhdessä vastaamaan tähän ja löytämään juuri meidän tarpeisiimme sopivan ratkaisun. 2020-luvun Suomessa on niin suuret taloudelliset ja toiminnalliset haasteet, että meidän on pakko muuttaa rakenteita ja toimintamalleja.

Uskon edelleen, että yhdessä olemme enemmän ja toivon koko maakunnan kohtaavan vuosikymmenen haasteet yhdessä. Forssan kaupunkiseudulla on jatkettu hyvää yhteistyötä. Kunnat ovat hyväksyneet yhteisen tiekartan, jossa määritellään Forssan seudun kuntien yhteistyön kehittäminen vuosille 2021 - 2024. Nyt on viimeinen hetki slirtyä sanoista tekoihin. Yhteistyön kehittäminen ei tule jäämään virkamiesten työstä ja esityksistä kiinni. Ainoastaan yhteisenä Forssan kaupunkiseutuna meillä on mahdollisuus selvittää 2020-luvun haasteista.

Pysyäksemme kasvun tiellä niin väestön kuin työpaikkojen osalta tarvitsemme työpaikkoja. Forza -yrityskiihdyttämö avattiin 1.8.2019. Forzan tavoitteena on luoda 100 uutta start up-yritystä Forssan seudulle vuoden 2021 loppuun mennessä. Forssan Yrityskehitys Oy:n toimitusjohtaja vaihtui vuoden lopussa ja uutena toimitusjohtajana aloitti Riikka Riihimäki. Uusi sopimusperusteinen seudullinen yrityspalveluyhteistyö on minusta oikea toimintamalli. Pystymme näin palvelemaan kaikkia kaupunkiseudun yrityksiä ja kuntia.

Tulevat investoinnit herättävät keskustelua kaupungin lainanhoitokyvystä. Tehdyistä päätöksistä on nyt pidettävä ehdottomasti kiinni ja rakennettava tulevaisuuden Forssaa. Näin saamme toivottavasti myös lisää työtä kaupunkiseudulle.

Lopussa on kiitosten aika. Haluan kiittää kaupungin henkilökuntaa hyvin tehdystä työstä. Luottamushenkilöiden kanssa yhteistyö on sujunut hyvin. Olemme tehneet yhdessä oikeita päätöksiä ja kehittäneet kaupunkia paremmaksi paikaksi elää, yrittää ja kasvattaa lapsia.

Vaikka olemme keskellä maailmanlaajuista pandemiaa, haluan luoda uskoa tulevaan. Juha Tapiota mukaillen "Nyt on meidän vuoromme loistaa" ja huolehtia kuntalaisista.

31.3.2020

Jari Kesäniemi
kaupunginjohtaja

2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

2.1 KAUPUNGIN HALLINTO

Kaupunginvaltuusto

Valtuusto kokoontui kertomusvuonna 8 kertaa ja käsitteli 83 pykälää.

Kaupunginvaltuusto

Valtuustoon kuului 43 jäsentä, joista naisia on 20. Paikkajakautuma oli seuraava: KOK 10, SDP 14, KESK 7, VAS 6, PS 3, VIHR 2 ja KD 1.

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo aika	valtuusto- ryhmä
Puheenjohtaja Penttilä Mika	vanhempi konstaapeli	KOK
I varapuheenjohtaja Lintonen Emmi	optikko, kasvatustieteen yo	SDP
II varapuheenjohtaja Heino Arto	yrittäjä	KESK
III varapuheenjohtaja Virtanen Tapio	nuoriso- ja liikuntapalvelupäällikkö	VAS
Augustin Merja	erikoislääkäri, lääketieteen tohtori	KOK
Grahn-Laasonen Sanni	opetus- ja kulttuuriministeri	KOK
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri	KOK
Lähteenkorva Jaana	yrittäjä	KOK
Mali Turkka	muusikko	KOK
Männistö Jarkko	asianajaja, OTT	KOK
Penttilä Minna	yrittäjä, toimitusjohtaja	KOK
Saarenmaa Lotta	humanististen tieteiden opiskelija	KOK
Stenholm Ossi	elementtityöntekijä	KOK
Anttila Sirkka-Liisa	kansanedustaja	KESK
Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
Kallioinen Marjut	sihteeri	KESK
Mansikkamäki Pentti	lääketieteen lisensiaatti	KESK
Norri Timo	maatalousyrittäjä, myyntipäällikkö	KESK
Vinnikainen Irmeli	maatalousyrittäjä	KESK

Aho Ritva	painatussihteeri, eläkeläinen	SDP
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Jokinen Saara	farmaseutti, sairaanhoitaja	SDP
Järvinen Eino	kunnallisneuvos	SDP
Karlsson Tomi	särmääjä, pääluottamusmies	SDP
Lepola Kaisa	sosiaalihuoll. erityisasiantuntija, YTM	SDP
Mäkelä Jouni	tukipalvelupäällikkö, insinööri	SDP
Niemi Kaija-Leena	kirjastovirkailija, pääluottamusmies	SDP
Niininen Vesa	vaihetyöntekijä	SDP
Rajahalme-Tahvanainen		
Tarja	palveluohjaaja	SDP
Uutela Matti	putkiasentaja, eläkeläinen	SDP
Vikman Pasi	varatuomari	SDP
Vuorenmaa Janne	puuseppäartesaani	SDP
Aaltonen Risto	koulunkäynninohjaaja	VAS
Aaltonen Suvi	työllisyyden hoidon päällikkö	VAS
Ilvonen Sirkka-Liisa	kamreeri, verotarkastaja	VAS
Mäkinen Manu	kultaseppä, HuK	VAS
Nieminen Janne	teurastaja	VAS
Kuparinen Pia	teurastamotyöntekijä	PS
Luostarinen Matti	emeritus professori, tohtori	PS
Mattila Sami	työnohjaaja, ohjelmatuottaja	PS
Isotalo Merja	kulttuuriyrittäjä, FM	VIHR
Kranni Maija	opiskelija, yrittäjä	VIHR
Murtolahti Pekka	pastori, IV-säätöasentaja	KD

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin hallintoa, vastaa valtuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä valvoo kaupungin etua mm. käyttämällä puhevaltaa kaupungin puolesta.

Kaupunginhallitus kokoontui kertomusvuonna 26 kertaa ja käsitteli 318 pykälää.

Kaupunginhallituksessa oli 11 jäsentä, joista naisia 5. Paikkajakauma oli seuraava: KOK 3, SDP 4, KESK 2, VAS 1 ja PS 1.

Kaupunginhallitus

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo	valtuusto-ryhmä
Puheenjohtaja Lepola Kaisa	sosiaalihuollon erityisasiantuntija, YTM	SDP
I varapuheenjohtaja Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri	KOK
II varapuheenjohtaja Häggman Johanna	sairaanhoidtaja	KESK
III varapuheenjohtaja Nieminen Janne	teurastaja	VAS
Lähteenkorva Jaana	yrittäjä	KOK
Penttilä Minna	yrittäjä, toimitusjohtaja	KOK
Norri Timo	maatalousyrittäjä, myyntipäällikkö	KESK
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja	SDP
Uutela Matti	putkiasentaja, eläkeläinen	SDP
Luostarinen Matti	emeritus professori, tohtori	PS

Tilintarkastajat

Tilintarkastajana on toiminut BDO Auditor Oy.

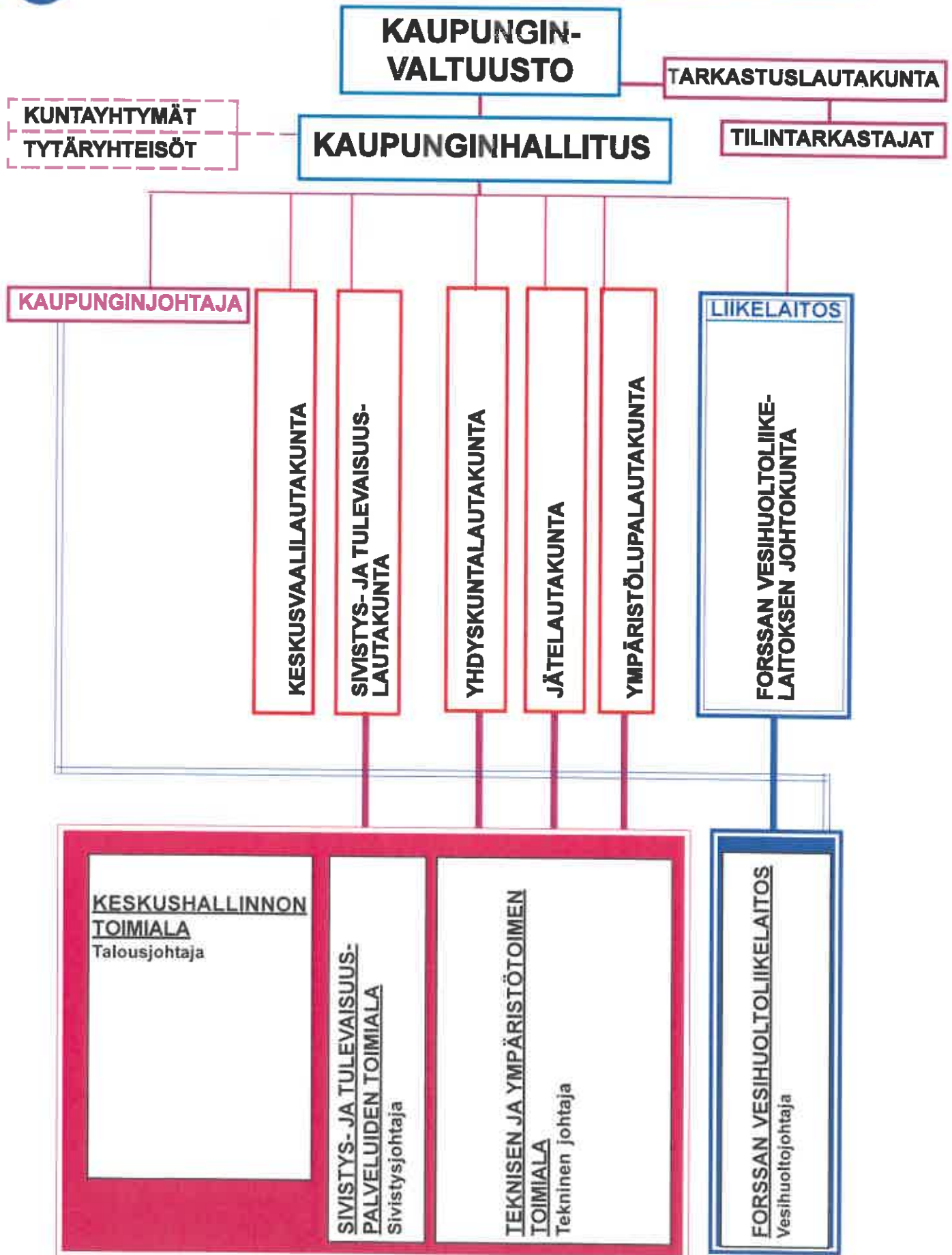
Muut toimielimet

Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä on esitetty tilinpäätöksen liitteenä.

FORSSAN KAUPUNGIN ORGANISAATIO 2019

6

TOIMIELIMEN JA PALVELUALUEEN TILIVELVOLLISET 2019

PALVELUN NIMI	TILIVELVOLLINEN
Kaupunginhallitus	KAUPUNGINJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
100 KESKUSHALLINTO	talousjohtaja Leena Järvenpää
Keskusvaalilautakunta	
700 VAALIT	kaupunginsihteeri Matti Pietilä
Tarkastuslautakunta	
710 TARKASTUSTOIMINTA	tarkastuslautakunta
Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
200 TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT 210 PERUSOPETUS 240 LUKIOKOULUTUS JA VAPAA SIVISTYSTYÖ 250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT 260 VESIHelmi JA LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen rehtori Simo Veistola kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kemppainen nuoris- ja liikuntapalvelupäällikkö Tapio Virtanen 31.7.2019 asti, sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen 1.8.2019 alkaen
270 WAHREN-KESKUS 280 TYÖLLISYYDEN HOIDON PALVELUT	kirjastotoimenjohtaja Maarit Järveläinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö Jaakko Leskinen
285 SOSIAALIPALVELUT 290 TERVEYSPALVELUT	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
Yhdyskuntalautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO 510 MAANKÄYTTÖPALVELUT 520 INFRAPALVELUT 540 PELASTUSPALVELUT 570 TILAPALVELU 610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT	tekninen johtaja Antti Heinilä kaupungingeodeetti Aki Härmä kunnallistekniikan päällikkö Tero Tiensuu tekninen johtaja Antti Heinilä kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä kaupunginarkkitehti Sirka Köykkä
HANKKEEN NIMI	TILIVELVOLLINEN
Jätelautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO	jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti 13.6.2019 asti, jätehuoltopäällikön sijainen Minna Malinen 3.6.-1.10.2019, jätehuoltopäällikön sijainen Veera Hyvärinen 2.10.2019 alkaen
Ympäristölupalautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT	ympäristöpäällikkö Niina Salmi

INVESTOINTIOSA

**YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN VASTUULLA
OLEVAT INVESTOINNIT**

tekninen johtaja Antti Heinilä

MUUT TILIVELVOLLISET:

**RAKENNUKSIEN JA RAKENNELMIEN
ERITTELEMÄTÖN (TILAPALVELU)**

kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä

KADUT JA TIET (ERITTELEMÄTÖN)

kunnallistekniikan päällikkö Tero Tiensuu

**KATUVALOVERKKO JA LIIKENNEVALOLAIT-
TEET, PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET**

kunnallistekniikan päällikkö Tero Tiensuu

**KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTUULLA
OLEVAT INVESTOINNIT:**

- ATK-OHJELMAT JA LAITTEISTOT

talousjohtaja Leena Järvenpää

- MAA-ALUEET

talousjohtaja Leena Järvenpää

- OSAKKEET JA OSUUDET

talousjohtaja Leena Järvenpää

**SIVISTYS- JA TULEVAISUUSLAUTAKUNNAN VAS-
TUULLA OLEVAT INVESTOINNIT**

sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen

FORSSAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen

2.2 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustetaan valtionvarainministeriön taloudellisen katsauksen (talvi 2019) mukaan kasvavan 1,6 %. Työllisyys kääntyi kasvuun vuoden 2019 syksyllä alkuvuoden heikomman työllisyyskehityksen jälkeen. Tilastokeskuksen ennakkotietojen (20.3.2020) mukaan BKT:n kasvu jää 1 prosenttiin vuonna 2019.

Kuntatalouden tila jatkoi heikkenemistään vuoden 2019 aikana. (Tilastokeskus 5.2.2020). Kuntien toimintamenot kasvoivat alustavien tilinpäätöstietojen mukaan noin 2,4 %. Toimintatuotot vastaavasti vähenivät 4,1 %. Kuntayhtymien arvioiden mukaan niiden toimintakulut kasvoivat 7,4 %. Vuosi oli ongelmallinen kuntien verotulojen ennustamisen ja lopullisen kertymän osalta. Tilinpäätösarvioissa jo 56 kunnalla oli negatiivinen vuosikate. Tilikauden tulos oli suurella osalla kuntia negatiivinen. Kuntien lainakanta kasvoi 10,2 % ja asukasta kohden lainakanta oli 3.360 euroa.

Kanta-Hämeen maakunnan väkiluku on kasvanut tasaisesti pitkällä aikavälillä. Maakunnan väkiluku oli suurimmillaan vuonna 2013, jolloin alueen asukasluku nousi 175 481 asukkaaseen.

Tilanne heikentyi asteittain vuosina 2014–2018. Vuonna 2017 väestö väheni jo hieman yli tuhannella henkilöllä (- 1 061) ja vuonna 2018 väestön väheneminen jatkui vuoden 2017 tasolla. Supistuva väestönkehitys koski kaikkia alueen kuntia. Väestön väheneminen on ollut maltillista suhteessa alueen väestöpohjaan ja useisiin negatiivisesta väestönkehityksestä kärsiviin maakuntiin, mutta muutos oli Kanta-Hämeen näkökulmasta merkittävä poikkeama suhteessa aikaisempaan kehitykseen.

Vuonna 2019 väestökehityksen suunta kuitenkin kääntyi ja vuosi oli selvästi edellisiä parempi. Kanta-Hämeessä oli vuoden 2019 lopussa 170 981 asukasta. Väkiluku laski vuoden aikana 383 hengellä, mutta laskua oli selvästi vähemmän kuin neljänä aiempana vuonna. Väestönlaskun hidastuminen johtui maakuntien välisen nettomuuton parantumisesta. Tulomuuttoja Hämeeseen oli 56 enemmän ja lähtömuuttoja 676 vähemmän kuin vuosi sitten. Muuttovoittoa toivat myös ulkomailta Hämeeseen muuttaneet asukkaat.

Vuoden 2019 aikana Hämeenlinna ja Riihimäki olivat ainoat maakunnan kunnat, jotka saivat väestönlisäystä. Hämeenlinnan seutu kasvatti ainoana seutukuntana väkilukuaan.

Työllisyys- ja työttömyysasteilla mitattuna Kanta-Hämeen tilanne on erittäin hyvä. Vuonna 2019 työllisyysaste (15-64-vuotiaat) oli Manner-Suomen maakunnista neljänneksi korkein (74,2 %) ja maan keskiarvoa korkeampi (72,6 %). Vastaavasti työttömyysaste (TEM työnvälitystilastot) on maakunnista viidenneksi matalin ja maan keskiarvoa selvästi matalampi.

Taulukko: Yleinen taloudellinen tilanne vv. 2016-2019 keskeiset ennusteluvut

	2016	2017	2018	2019
(% muutos)				
Palvelut, määrän muutos	1,6	2,4	1,8	1,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos	0,4	0,7	1,1	1,1
Anslotasoindeksi, muutos	0,9	0,2	1,7	2,5
(%-yksikköä)				
Työttömyysaste	8,8	8,6	7,4	6,7
Valtioneuvoston suhteessa BKT:een	-0,7	-0,8	-1,4	-1,2
Lyhyet korot (Euribor 3 kk)	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Pitkät korot (valt. oblig., 10 v)	0,4	0,5	0,7	0,1
Veroaste, suhteessa BKT:een	43,8	43,0	42,3	41,8
Julkisyhteisöjen menot/BKT:een	55,6	53,7	53,1	52,7
Valtionvelka suhteessa BKT:een	47,1	46,8	44,8	43,9
Valtion rahojen jäämä/BKT:een	-2,6	-1,8	-1,2	-0,9

Lähde: Valtiovarainministeriön kansantalousosasto, kesk. ennusteluvut talvi 2019

Kaupungin väkiluku vuoden 2019 lopussa oli 16.901 asukasta. Asukasluku väheni vuoden aikana 127 henkilöllä. Koko seutukunnalla vähennystä oli 320 henkilöä eli prosentteina 1,0 %. Kaupungin väkiluku on pudonnut vuodesta 2010 1000 henkilöä.

Taulukko: Väestön muutos Forssan seutukunnassa

	Asukasluku 31.12.		Muutos	
	2018	2019	Abs.	%
Forssa	17.028	16.901	-127	-0,7
Humppila	2.235	2.184	-51	-2,4
Jokioinen	5.195	5.133	-62	-1,3
Tammela	6.081	6.015	-66	-1,0
Ypäjä	2.357	2.343	-14	-0,5
Yhteensä	32.896	32.576	-320	-1,0

Kaupungin työttömyysaste pysyi edellisvuoden tasolla. Joulukuussa 2019 Forssan työttömyysaste oli 10,6 %. Vastaavana ajankohtana työttömyysaste oli Kanta-Hämeen alueella 8,8 % ja Hämeen ELY-keskuksen alueella 10,7 %. Työttömiä työnhakijoita oli Forssassa joulukuun lopussa 785 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli vastaavana ajankohtana 174 (vähennys vuoden aikana 20 henkilöä) ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä 114 (vähennys vuoden aikana 9 henkilöä).

Taulukko: Työttömyysaste % Forssassa vv. 2016-2019

Kuukausi	2016	2017	2018	2019
tammikuu	14,9	14,9	11,8	10,9
helmikuu	15,6	15,0	11,5	10,4
maaliskuu	14,8	13,9	10,3	10,9
huhtikuu	14,3	13,6	10,1	10,4
toukokuu	14,3	12,7	9,5	10,5
kesäkuu	15,4	13,4	10,6	11,0
heinäkuu	16,5	13,8	11,1	11,8
elokuu	14,7	12,0	9,8	9,3
syyskuu	14,2	11,0	9,3	9,7
lokakuu	14,3	10,6	9,3	9,4
marraskuu	14,3	10,7	9,4	9,3
joulukuu	16,0	11,9	10,7	10,6
KA/KK	14,9	12,8	10,3	10,4

Lähde: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taulukko: Myönnetyt rakennusluvut ja valmistuneet rakennukset

	2018	2019
Myönnettyjen rakennuslupien		
Tilavuus yhteensä, m ³	31.111	136.093
Kerrosala yhteensä m ³	6.237	17.724
Asuntojen lukumäärä	4	18
Asuntojen huoneistoala	635	1.392
Valmistuneiden rakennusten		
Tilavuus yhteensä, m ³	49.861	19.223
Kerrosala yhteensä m ³	8.883	4.176
Asuntojen lukumäärä	12	8
Asuntojen huoneistoala	1.534	1.000

Lähde: Forssan kaupungin rakennusvalvontayksikkö

Rakennuslupien pinta-ala- ja tilavuusmäärissä tapahtuu usein suurta vuosittaista vaihtelua. Myönnettyissä rakennusluvuissa saavutettiin aiempiin vuoteen verraten paras vuosi. Edeltävään vuoteen verraten parannus on merkittävä. Alhainen valmistuneiden rakennusten määrä johtuu osaltaan alempien vuosien alhaisista lupamääristä.

Myönnettyjen uusien asuntojen rakennuslupien määrässä tapahtui myös merkittävä kasvu, yhteensä 18 uutta asuntoa. Tilannetta selittää pienkerrostaloalueen rakentaminen, yhteensä 14 asuntoa. Uutta kerrosalaa muodostui eniten teollisuus- ja varastorakennuksista.

2.3 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Talouden kehitys

Tilinpäätös on 0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kyseessä on peräkkäin toinen alijäämäinen vuosi. Kaupungin vuosikate on 5,5 miljoonaa euroa eli 327 euroa/asukas. Kaupungin toimintakulut olivat 114,2 miljoonaa euroa ja toimintatuotot 18,3 miljoonaa euroa. Kertyneitä ylijäämiä kaupungin taseessa on 8,1 miljoonaa euroa. Vuosikate pysyi edellisvuoden tasolla.

Kaupungin pakollista varausta Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen kasvatettiin 110.000 eurolla, mikä kasvattaa terveystalouden kustannuksia samalla summalla. Kaupungin osuus sairaanhoitopiirin poistoerolla vähennetystä alijäämästä vuoden lopussa oli 136.180 euroa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto hyväksyi 3.9.2018 vuoden 2019 talousarvion ja -suunnitelman keskeiset laadintaperiaatteet ja linjaukset. Lähtökohtana vuoden 2019 talousarvion laadinnalle oli, että kaupungin talous pidetään tasapainossa. Samalla valtuusto päätti, että kaupungin talouden tasapainottamisohjelma laaditaan rinnan talousarviovalmistelun kanssa. Kaupungin talouden tasapainottamisohjelma Pärjäävä Forssa hyväksyttiin valtuustossa marraskuussa 2018 ja se huomioitiin vuoden 2019 talousarviossa.

Kaupungin talous ei vuoden 2019 osalta ole tasapainossa, vaan kaupunki tekee alijäämäisen tilinpäätöksen.

Kaupungin muutettu talousarvio toteutui melko hyvin. Joulukuun valtuustossa tehtiin talousarviomuutokset, joilla pienennettiin verotuloarviota 2 miljoonalla eurolla ja lisättiin sosiaalipalvelujen ostoon määrärahaa 0,5 miljoonaa euroa. Toteutunut sosiaalipalvelujen lisälasku oli 378.293 euroa. Toimintakate ylitti talousarvion 333.565 euroa eli toteumaprosentti on 100,3. Vuosikate toteutui talousarvion mukaisena.

Toimintakulujen kasvu jäi 1,3 %:iin. Sosiaalipalvelujen kasvu oli nopeaa eli 3,8 %.

Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja vuosikate/poistot % oli 91,1. Lainamäärä ilman konsernitilin saldoja oli 1.920 euroa/asukas eli selvästi alle maan keskiarvon.

Järkivhreä Forssa-kestävää elinvoimaa- kaupunkistrategiassa taloudellinen kestävyys on yksi kolmesta näkökulmasta kestävään elinvoimaan. Tasapainoinen kuntatalous on vastuullinen johtaminen -tavoitteen osatavoite, jonka mittareiksi ja tavoite-tasoiksi on asetettu mm. seuraavaa: Kaupungin vuosikate riittää kattamaan poistot suunnittelukaudella, kaupungin taseessa on kertynyttä ylijäämää, konsernin vuosikate % poistoista vähintään 80 %, konsernin lainanhoitokate vähintään yksi, kriisikuntakriteereistä (8 kpl) toteutuu enintään kaksi, konsernin lainakanta ja pitkäaikaiset vastuut enintään verrokkikaupunkien keskiarvossa.

Uudet kriisikuntakriteerit tulevat voimaan vuonna 2022, siihen saakka sovelletaan vanhoja kriteereitä. Vanhojen kriteerien mukaan konsernin suhteellinen velkaantuneisuus ylittää 50 % eli yksi kriteeri toteutuu. Uusista kriteereistä ei toteudu mikään, mutta keltaisilla valoilla ollaan konsernin vuosikate/poistot -osalta.

Kuntalaissa määritellään edelleen tunnuslukujen raja-arvot, jotka kuvaavat kunnan erityisen valkeaa taloudellista asemaa. Kuntien olisi tarpeen tunnistaa myös tilanteet, joissa kunta on lähellä raja-arvon täyttymistä. Hallituksen esityksessä on esitetty myös väljemmät raja-arvot (ns. keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voida käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täytyessä.

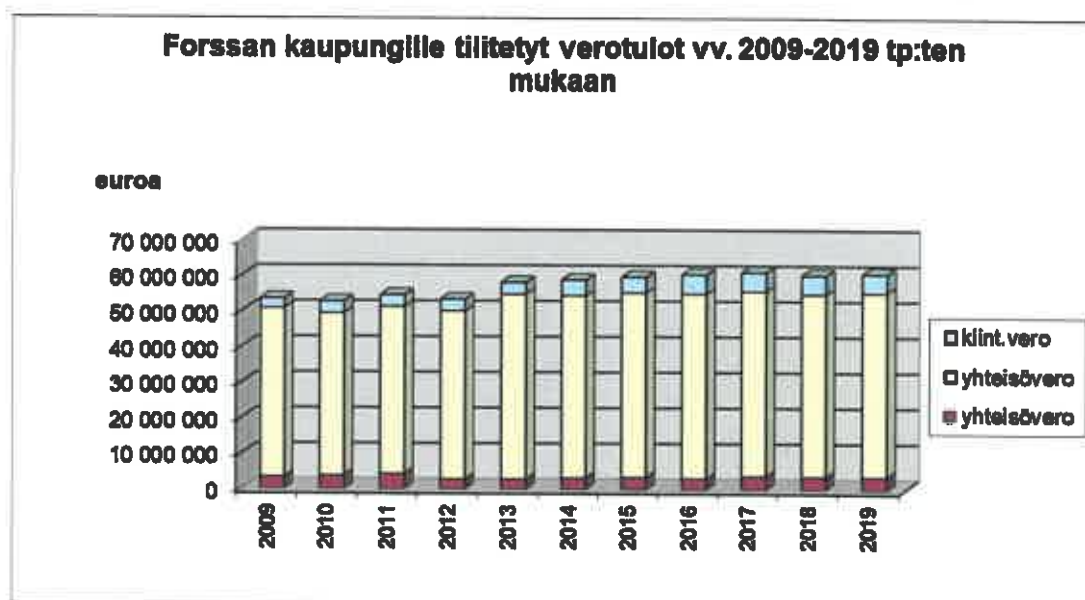
Tarkempi selvitys talousarvion toteutumasta on esitetty sivuilla 62-112.

Verorahoitus

Verotulotilitykset eivät kehittyneet odotetusti johtuen verokorttiuudistuksen aiheuttamasta kertymämuutoksesta. Vaje korjaantuu vasta vuoden 2019 verotuksen valmistuessa kesästä 2020 lähtien. Verokorttiuudistus on pysyvä muutos. Verotulojen seuranta ja ennustamista vaikeutti vuoden aikana oleellisesti tulorekisteriuudistukseen liittyneet ilmoittamisongelmat ja uusi verotuksen joustava valmistuminen.

Kaupungille tilittetyt verotulot tilinpäätösten mukaan
2009-2019

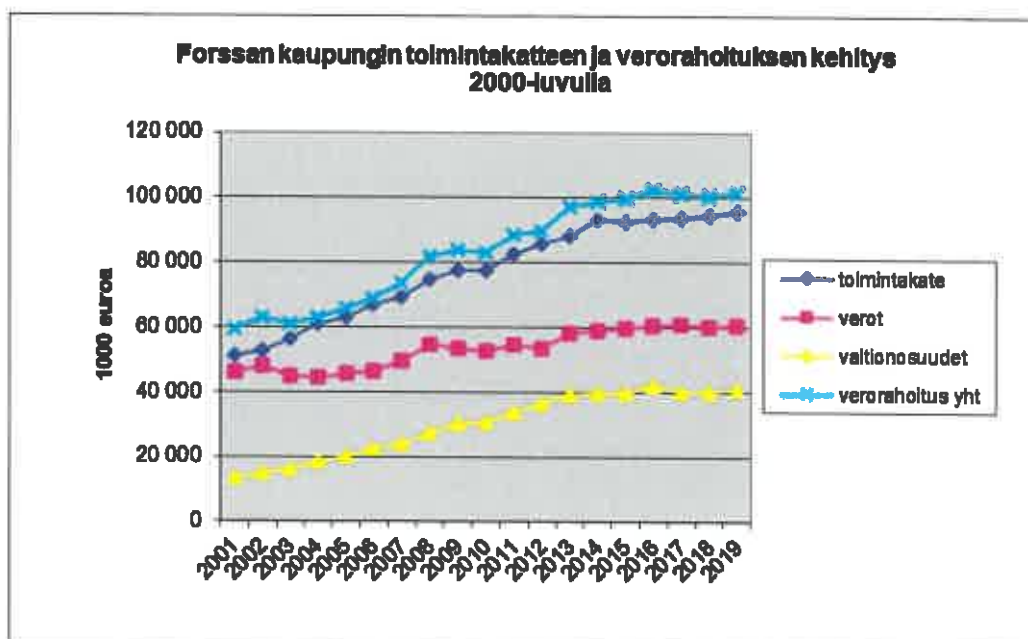
tp vuosi	yhteisövero €	muutos%	tulovero €	muutos%	kiintvero €	muutos%	yhteensä	muutos%
2009	3 472 065	-28,4	47 393 080	0,5	2 653 849	5	53 518 994	-1,8
2010	3 849 764	10,9	45 622 028	-3,7	3 229 754	22	52 701 546	-1,5
2011	4 383 387	13,9	46 926 729	2,9	3 246 818	1	54 556 934	3,5
2012	2 842 378	-35,2	47 251 713	0,7	3 237 881	0	53 331 972	-2,2
2013	2 927 067	3,0	51 856 773	9,7	3 349 540	3	58 133 380	9,0
2014	3 241 621	10,7	51 232 124	-1,2	4 387 283	31	58 861 028	1,3
2015	3 452 515	6,5	51 849 045	1,2	4 376 076	0	59 677 636	1,4
2016	3 142 775	-9,0	51 886 600	0,1	5 379 028	23	60 408 403	1,2
2017	3 855 904	22,7	51 892 121	0,0	5 326 206	-1	61 074 231	1,1
2018	3 659 364	-5,1	51 270 163	-1,2	5 308 934	0	60 238 461	-1,4
2019	3 678 881	0,5	51 721 789	0,9	5 305 273	0	60 705 943	0,8

Verotuloja kertyi 60,7 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edellisvuodesta 0,5 miljoonaa euroa eli 0,8 %. Kunnallisverotulot kasvoivat 0,9 % ja yhteisöverotulot 0,5 % edellisvuodesta. Vuonna 2018 verotulot putosivat 1,4 %.

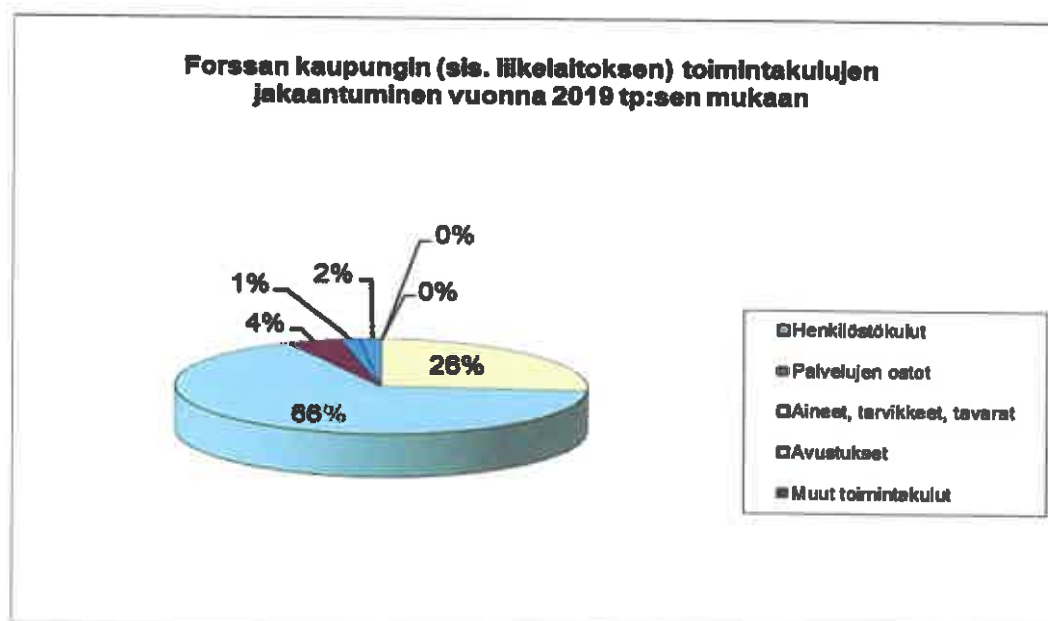
Kaupungin saamien valtionosuuksien määrä kasvoi 0,9 miljoonalla eurolla edellisvuodesta eli 2,2 %. Valtionosuuksia kertyi 40,8 miljoonaa euroa, johon sisältyi 0,7 miljoonaa euroa kertaluonteisena korvauksena (Valtion budjettiriihessä 17.9.2019 tehty päätös).

Oheisena kaupungin toimintakatteen (käyttötalouden nettomenojen) ja verorahoituksen (verot ja valtionosuudet) kehitys 2000-luvulla. Kaupungin liikkumavara on pieni.

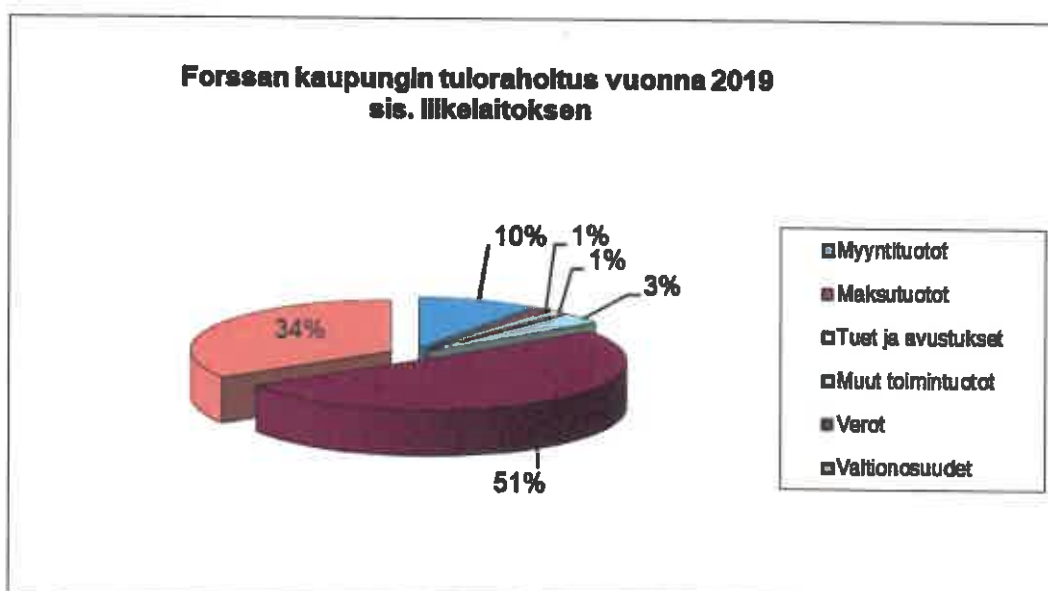
Toimintakulut ja tulot

Kaupungin toimintakulut 114,2 miljoonaa euroa jakaantuivat seuraavasti:

Palvelujen ostojen osuus on noussut 66 %:iin toimintakuluista.

Kaupungin tulo-rahoitus yhteensä 119,9 miljoonaa euroa jakaantui seuraavasti:

Investoinnit ja niiden rahoitus

Bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 6,2 miljoonaa euroa, josta vesihuoltoliikelaitoksen investointien osuus oli 2,3 miljoonaa euroa. Vesihuoltoliikelaitoksen investointeja nostaa 0,9 miljoonalla eurolla Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan ja Matkun vesiosuuskunnan siirtyneen omaisuuden käsittely kirjanpidossa.

Vesihuoltoliikelaitoksen investointien lisäksi kunnallistekniikan kuten katujen ja teiden sekä puistojen ja ulkoilualueiden rakentamiseen käytettiin yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Rakentaminen 1,6 miljoonaa euroa ja irtaimistoinvestoinnit olivat yhteensä vajaa 0,4 miljoonaa euroa.

Investointien tulorahoitusprosentti on 91,9 %.

Vuoden 2019 lopussa kaupungin lainamäärä oli 32,4 miljoonaa euroa ja konserniin kuuluvien yhteisöjen konsernitilillä olevien rahavarojen saldot mukaan lukien 53,7 miljoonaa euroa. Aukasta kohti lainaa oli 1.920 euroa ja konsernitilin saldot mukaan lukien 3.174 euroa.

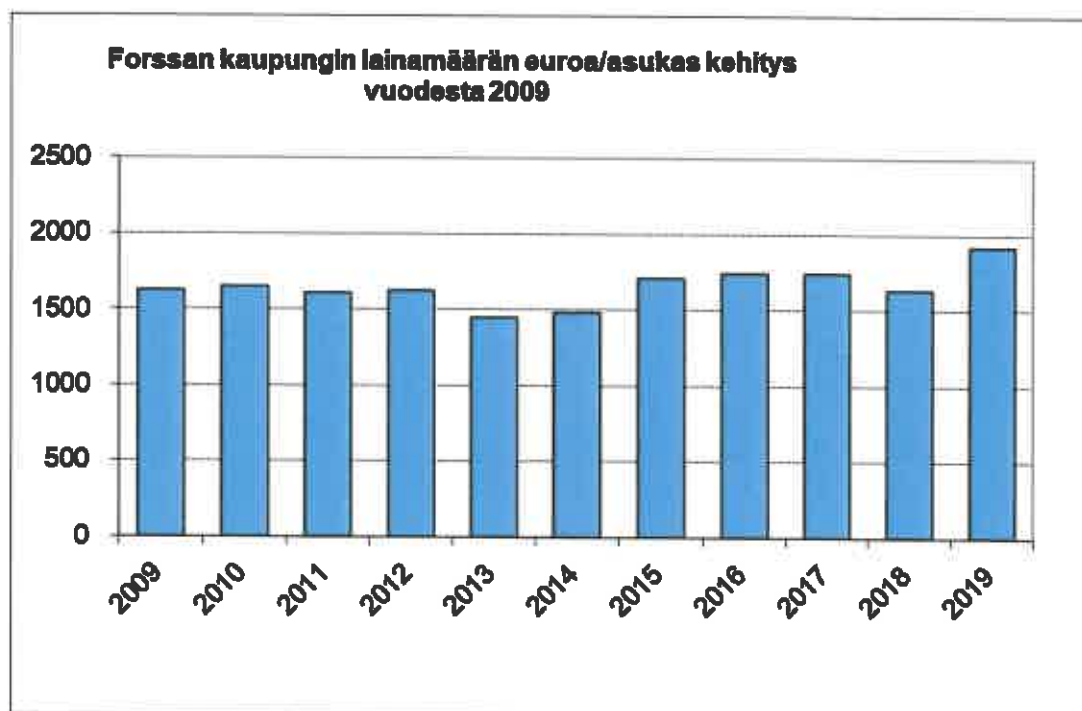
Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 10,1 miljoonaa euroa, johon sisältyi 8,6 miljoonan euron lainojen uudelleen rahoitus. Vanhoja lainoja lyhennettiin 13,5 miljoonalla eurolla, johon sisältyy vastaava 8,6 miljoonan euron lainojen uudelleen rahoitus. Kaupunki kilpailutti kaksi kallismarginaalista lainaansa uudelleen eli maksoi pois vanhat ja otti vastaavat uudet tilalle.

Lainamäärään sisältyy lyhytaikaista luottoa kuntatodistuksilla 8 miljoonaa vuoden lopussa. Kaupungin lainasalkun kesikorko oli 0,84 %.

Kaupungin lainanhoitokate tunnusluku heikkeni lainojen uudelleen rahoituksesta johtuen alle yhteen eli oli 0,4 (heikko), mutta ilman uudelleenrahoituksen vaikutusta lainanhoitokate oli 1,1 (tydyttävä).

Kaupungin maksuvalmius oli vuoden 2019 lopussa 13 päivää.

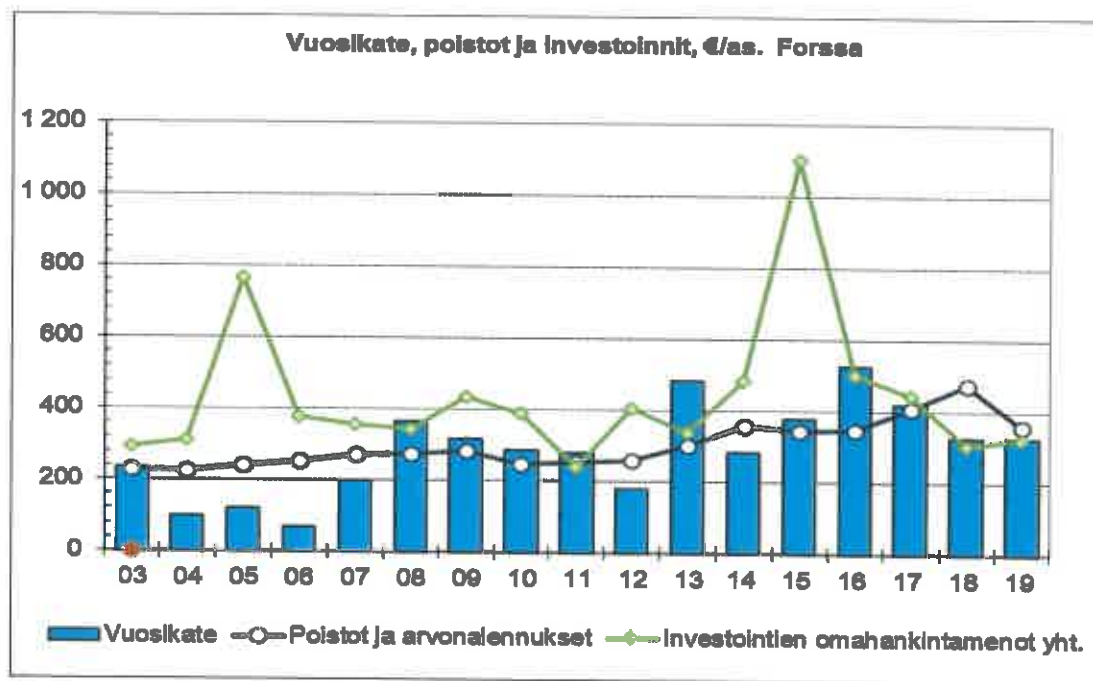
Kaupungin lainamäärän kehitys vuodesta 2009 on ollut seuraava:

taulukko ilman konsernitilin alatilien saldoja

Oheisena vuosikatteen, poistojen ja investointien kehitys vuosina 2003 - 2019. Piikkinä investoinnissa vuonna 2014 on HAMK järjestelyn vaikutus, joka tuplasi investoinnit.

Vuosikate ei ole menneinä vuosina riittänyt kattamaan investointien omahankintamenoja. Vuodesta 2016 lähtien vuosikate on riittänyt kattamaan investointien omahankintamenot.

Muut talouteen vaikuttavat asiat

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi 28.11.2013 Lemminkäinen Oyj:n, nykyisen YIT Oyj:n, maksamaan kaupungille asfalttikartellin johdosta maksetusta ylihinnoista vahingonkorvausta. Kaupunki ja yhtiö valittivat käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen. Helsingin hovioikeuden ratkaisu saatiin 20.10.2016. Hovioikeus pienensi Lemminkäisen maksettavaa vahingonkorvausta. Kaupunki ja yhtiö tekivät valituslupahakemuksen ja valituksen korkeimmalle oikeudelle. Korkein oikeus hylkäsi kaupungin valituslupahakemuksen. Lemminkäiselle se myönsi valitusluvan tietyin osin. Forssan kaupunki ja YIT Oyj tekivät sovintosopimuksen asfalttikartelliasiassa. Kaupunki sai tilityksenä yhteensä 465.032 euroa, josta oikeudenkäyntikulujen osuus 177.479 euroa, pääoma 180.298 euroa ja korot 107.254 euroa.

2.4 OLENNAISET TAPAHTUMAT KAUPUNGIN TOIMINNASSA TOIMIALOITTAIN

Keskushallinto

Keskushallinnolle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat suurelta osin. Kaupunkistrategian tarkistamisprosessi eteni ja kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.9.2019 vuoteen 2030 saakka ulottuvan tarkistetun kaupunkistrategian. Kaupungin visio on "Järkivihreä Forssa -kestävää elinvoimaa". Kestävän elinvoiman näkökulmat ovat: ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurillinen kestävyys.

Kaupungin hankintaohjeistuksen uusiminen eteni loppusuoralle. Uusi hankintaohjeistus hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 18.3.2019.

Talouden ja toiminnan seuraamisessa ja raportoinnissa jatkettiin kaupunginhallituksessa käyttöön otettua Kuntari-ohjelmistolla laadittua kk-raportointia, johon otettiin mukaan uusi työllisyyspalvelujen kokoama osio: elinvoimakatsaus. KK-raportti sisältää tietoa sekä talouden toteumasta, henkilöstöstä, asukaskehityksestä, työpaikoista ja työllisyydestä.

Forssan kaupungin tilaaman tietosuojan (GDPR) alkukartoituksessa ilmenneitä kehitystarpeita on pyritty ratkaisemaan vuosina 2018-2019.

Office 365 ohjelmistojen käyttöönoton myötä järjestettiin henkilöstölle koulutusta Office365 pilvipalvelu- ja työpöytäsovellustyökalujen käytöstä, asiakirjojen ja tiedostojen jakamisesta ja tietoturvasta. Käytiin läpi sovellukset ja niiden työpöytä- ja mobiilikäyttömahdollisuudet. Erityisesti perehdyttiin ryhmätyöskentelyyn tarkoitetun Teams:n käyttöön ja ominaisuuksiin ja sen hyödyntämiseen esim. etäkokouksissa ja tiimityöskentelyssä.

Forssan kaupungille toteutetun pilvituottavuus-projektin suositusten mukaisesti kaupungin kannalta olisi järkevää päivittää Office365 lisenssit monipuolisempiin Microsoft365 lisensseihin. Uuden lisenssityypin myötä kaupunki saa käyttöönsä tehokkaampia ja monipuolisempia työkaluja tietoturvaan sekä tietosuojaan liittyen. Vuoden 2019 aikana Office365 ympäristöä on kehitetty siten, että kaupunki voisi siirtyä sujuvasti käyttämään Microsoft365 lisensoinnin kautta käytössä olevia työkaluja.

SIEM & SOC (lokitietojen keräys ja kyberuhkien tunnistaminen) palvelu on otettu käyttöön keväällä 2019 ja käyttöä on laajennettu portaittain.

Forssan uudistettu sisäinen intranet uudella Sharepoint alustalla otettiin hyötykäyttöön vuoden 2019 alkukuukausina. Forssan Intra on työntekijöiden katsottavissa koti- ja työkoneilla sekä mobiililaitteilla. Siellä on keskeistä tietoa esimiehille ja henkilöstölle hallinnon, henkilöstön, talouden ja tietotyön asioista.

Kaupungin puhelinpalvelujen kilpailutus ja uudistus toteutettiin loppusyksystä 2019. Puhelinpalvelut toimivat lokakuusta alkaen Elisa Ring -viestintäratkaisujen asetuksen mukaan.

Tiedonohjaussuunnitelma (TOS) valmistui ennen Dynasty 10:n käyttöönottoa. Käyttöönotto tapahtuu keväällä 2020. Tiedonhallintasuunnitelman sekä -ohjeistuksen laatiminen ja tiedon- ja asianhallintaan ja uusien 0365 työkalujen käyttöön liittyvä Pelikirja-projekti aloitettiin syksyllä.

Vuoden 2019 aikana valmisteltiin ja toteutettiin palkankorotuksia yhteensä neljällä kunta-alan sopimusalueella KVTES, TS, OVTES ja TTES. Yleiskorotus 1.4.2019 alkaen sekä paikallinen järjestelyerä tammikuun 2019 ensimmäisen palkanmaksun yhteydessä.

Työterveyshuollon kilpailutuksen tuloksena Forssan kaupungin työterveyshuolto hankittiin 1.10.2019 alkaen Terveystalo Oy:ltä, jonka toimipiste sijaitsee Forssan kutomon alueella.

Työntekijöitä koskevien työn vaarojen ja riskien arviointia jatkettiin työyksiköissä Granite-ohjelmalla. Keskeisenä on noussut esiin tapaturmien ja psykososiaalisiin riskeihin varautuminen sekä fyysisen kuormittumisen ehkäisy.

Toimistopalveluyksikkö kehitti edelleen sähköisiä työtapoja, myyntilaskutusprosessi saatiin toimimaan hyvin. Työtapoja ilman fyysistä sijoittumista työpisteeseen kehitetään jatkuvasti sähköisten työkalujen avulla. Osaamisryhmien vetäjät kokoontuivat kaksi kertaa ja ryhmät muutamia kertoja vuoden aikana. Toimistosihteerin eläköitymisen johdosta rekrytoitiin hallintosihteerin keskushallinnon tehtäviin. Painatuskeskuksen työtehtäviin aloitettiin perehdyttäminen. Toimistopalveluyksikkö täytti 10 vuotta ja kesäkuussa esiteltiin toimintaa Voormanneissa sekä järjestettiin tyhy-päivä Turussa kylpylä Caribiassa.

Kaupunki oli mukana Uuden Sukupolven Organisaatiot (USO) - verkostossa jo neljännellä kaudella 2019- 2020. Verkostossa keskityttiin kaupungin osalta erityisesti esimiestyön tukemiseen. Osana USO-työpajoja järjestettiin kaupungin esimiehille keväällä kaksi työpajaa esimiestyön tukemiseksi. Sen lisäksi keskushallinto piti keväällä kolme omaa työpajaa liittyen henkilöstökyselyssä esille tulleisiin kehittämiskohteisiin. Kaupunginhallituksen itsearviointi toteutettiin myös osana USO-verkostoprojektia.

Valtuusto kokoontui 8 kertaa ja kaupunginhallitus 26 kertaa.

Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut

Talous- ja hallintopalvelut

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta kokoontui vuoden aikana 14 kertaa. Lautakunnan iltakoulu pidettiin 11.3. Yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoista koostuva nuorisovaltuusto kokoontui kahdeksan kertaa. Peruskouluikäisten LastenForssa –valtuusto kokoontui kerran.

Merkittäviä asiakokonaisuuksia olivat lapsiystävällinen päätöksenteko malli, jonka mallin mukaan otettiin käyttöön mm. Lapsivaikutusten arviointi lautakunnan päätöksenteossa. Lisäksi merkittävää oli Monikylä eli uuden monitoimikeskuksen arkkitehtisuunnittelun käynnistäminen. Hankkeen pedagoginen suunnittelu aloitettiin jo vuonna 2018.

Unicefin lapsiystävällinen kunta mukaista kehitystyötä jatkettiin suunnitelmien mukaisesti.

Perusopetus

Perusopetuksessa oli 20.9. (tilastointipäivänä) 1 433 oppilasta. Perusopetusryhmien oppilasmäärä vaihteli 9 ja 24 välillä. Vuosiluokkien 1-6 yleisopetusryhmiä oli syyslukaudella 42 opetusryhmää. Yläkouluissa opetusryhmiä oli 24. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli tilastointipäivänä oppilaita 6. Luokkamuotoista valmistavaa opetusta järjestettiin Kuhalan koululla.

Tölön koululla erityisluokilla olevien oppilaiden määrä oli 135 (20.9.), joista vieraskuntalaisia oli 48.

Perusopetuksen hankkeet vuonna 2019:

Tutortoiminnan juurruttaminen osaksi perusopetusta

The Early Bird

Koulutuksellinen tasa-arvo

Teknologiaseikkailu

Liikkuva koulu – Äksöniä meitin Fogeen 2018-2019

Kerhotoiminnan kehittäminen 18-19

Koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen

Tutortolminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen

Koulun kerhotoiminnan tukeminen

The Early Bird Goes On 2019

Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa ed.

Tutorit tukee jatkossakin/Tutoropettajien toimintaan ja osaamisen kehittämiseen

Erasmus+Let's Do It Together

Koulukuljetuksissa olevia oppilaita oli syyslukukaudella 205 oppilasta (179 oppilasta v. 2018).

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestettiin 1.-2. -luokkalaisille esiintyvän tarpeen mukaisesti kaikilla kouluilla. Aamupäivätoimintaa järjestettiin syyslukukaudella.

Tölön koululla järjestettiin 1.-9.-luokkalaisten erityisoppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Luklokoulutus

Vuosi 2019 oli ensimmäinen vuosi, jolloin lukio ja kansalaisopisto toimivat yhteisen hallinnon alaisena.

Lukio

Lukion seutukunnallinen johtokunta piti vuonna 2019 kahdeksan kokousta. Forssan yhteislyseon päivälukion keskiarvoraja noin 7,07. Lukion oppilasmäärä oli syksyn laskentapäivänä 486, joista forssalaisia oli 271 (56 %). Urheiluakatemiassa opiskeli 88 opiskelijaa. Kuvataide- ja muotoilulinja aloitti toimintansa syksyllä 2019. Aikuisopetuksessa opiskeli 12 opiskelijaa, kaksoistutkinnon opiskelijoita oli 24.

Ylioppilastutkinnon suoritti vuoden aikana 175 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoitusten tulokset olivat keväällä 2019 hieman alle valtakunnan keskiarvon. Lukiossa oli 30 opettajaa. Lukiossa on B/C-kielinä ollut mahdollisuus opiskella ruotsia, saksaa, ranskaa, venäjää, italiaa ja espanjaa. Lyseolla on ollut ulkopuolista rahoitusta neljään Erasmus-hankkeeseen ja kolmeen muuhun hankkeeseen.

Wahren-opisto

Wahren-opistossa järjestettiin lukuvuoden aikana 272 kurssia, yhteensä 6 687 tuntia. Opistolla oli 1 910 opiskelijaa ja 60 opettajaa. Ensimmäisen kerran opisto järjesti valtionosuuden alaista koulutusta maahanmuuttajille. Tunteja pidettiin yhteensä 520. Tämä koulutus järjestettiin yhteistyössä Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän (Faktian) kanssa. Opisto järjesti Kesäyliopiston kautta avoimen yliopiston opintoja. Uutena toimintamuotona aloitettiin Jyväskylän yliopistojen verkkoluentojen välittäminen. Opiston oma internetissä toimiva uutiskanava (Forssa.tv) aloitti toimintansa.

Opistolla oli vuoden aikana ulkopuolista rahoitusta kolmeen hankkeeseen.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntä pysyi ennallaan syntyvyyden hienoisesta vähenemästä huolimatta, koska alle kouluikäisten osallistumisprosentti varhaiskasvatukseen kasvoi edelleen. Osallistumisprosentin kasvuun vaikutti osaltaan 5-vuotiaille lapsille edellisen vuoden tapaan tarjottu maksuton 20 viikkotunnin varhaiskasvatus. Varhaiskasvatukseen osallistumisen kasvaessa kotihoidontuen käyttö väheni hieman.

Perhepäivähoitopaikkojen määrä turvattiin jatkamalla määräaikaisesti palkattujen perhepäivähoitajien työsopimuksia. Tuen tarpeisten lasten määrä pysyi ennallaan. Talouden tasapainottamiseksi jatkettiin Pärjäävä Forssa -ohjelman toteutusta suunnitellusti. Elokuun alusta luovuttiin Lastentalo Helmestä (Hämeentie 17) ja rakennuksessa tapahtunut toiminta siirrettiin varhaiskasvatuspalvelujen osalta Päiväkoti Augustinaan (Hämeentie 13) ja avoimen varhaiskasvatuksen osalta Kehräämölle, musiikkiopiston tiloihin. Varhaiskasvatuksen seurantajärjestelmää kehitettiin ja palvelutarpeen arviointia tulevien vuosien osalta tarkennettiin. Henkilöstösuunnittelussa huomioitiin sekä palvelutarpeen kehitys että vuonna 2030 voimaan tuleva lakisääteinen henkilöstörakenteen muutos. Vakinaista henkilöstöä rekrytoitiin erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden valtakunnallisten tarkennuksien edellyttämiä paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman – Vox Forssan – muutoksia jatkettiin.

Varhaiskasvatuksessa perustettiin esimiesvetoiset asiantuntijatiimit keskeisten työ- ja osaamisalueiden kehittämistyöhön. Laajan kehityksen tiimityöskentelylle antoi alkanut Varhaiskasvatuksen hyvinvoinnin -kokonaisuuden määrittely. Päätyneen LAPE-kärkihankkeen työskentelyyn ja ajantasaisiin tutkimustuloksiin pohjautuen aloitettiin varhaiskasvatuksessa suunnitelmallinen työ vanhemmuuden tukemiseksi. Työhön haettiin ja saatiin Opetushallitukselta hankerahaa. LastenForssa –kokonaisuuden toteuttamista jatkettiin suunnitelmallisesti. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen seuranta-arviointi toteutettiin tammikuussa ja

arvioinnissa esille tulleet huomiot vaikuttivat ohjaavasti varhaiskasvatuksessa toteutettuun lapsiystävällisyystyöhön.

Suunnitteilla olevan monitoimikeskustyyppisen Monikylä-rakennushankkeen valmisteluun osallistuttiin aktiivisesti sekä pedagogisen että teknisen suunnittelun osalta. Helmikuussa järjestettiin koko henkilökunnalle Palvelualueilta, jossa käsiteltiin varhaiskasvatuksen ajankohtaisia asioita ja keskeisiä työalueita ko. vuonna. Henkilöstön kehittämispäivä - Laatulauantai - järjestettiin 25.5. Kehittämispäivän teemana oli Varhaiskasvatuksen laatutyö.

Varhaiskasvatus oli valmistelemassa 7.5. jo kymmenettä kertaa järjestettyä Helminpäivän Laulajaiset -tapahtumaa sekä 19.10. toteutettua Lapsiperhelauantaita. Lapsiystävällisyys Päivän kunniaksi järjestettiin 7.12. lapsille ja nuorille kolme konserttia, joista yksi oli suunnattu nimenomaan alle kouluikäisille kuulijoille.

Vesihelmi

Vuonna 2019 Vesihelmi oli avoinna 323 päivää. Kokonaiskävijämäärä laski hieman ollen nyt 167 970 kävijää, toimintatuotot nousivat vähän edellisestä vuodesta ja menot pysyivät annetussa raamissa. Vesihelmi järjesti entiseen tapaan lasten sekä aikuisten uimakouluja ja oli mukana tapahtumissa, puuha- ja teemapäiviä, sekä Wibit-vesitemppurataa käytettiin ahkerasti suunnitelmien mukaan. Matkailu- ja markkinointiyhteistyötä jatkettiin seudun toimijoiden kanssa. Kesän huoltotauko oli viikon normaalia pidempi, eli neljä viikkoa. Sen aikana tehtiin isoimpana työnä aaltotaan laatoituksen/seinän korjaus, huoltomaalauksia, korjattiin irronneita/haljenneita laattoja ja ruostuneita rakenteita, sekä tehtiin normaaleja ylläpitohuoltoja.

Liikuntatoimi

Liikuntaryhmiä järjestettiin erityisryhmille, ikäihmisille, työikäisille ja työttömille yhteensä 106 kpl. Ryhmiä vetivät liikuntatoimen oman väen lisäksi 2 tuntiohjaajaa ja 31 vertaisohjaajaa. Vuoden aikana järjestettiin 2 ulkoiluystäväkoulututusta sekä kuntosaliohjaajakoulutus vertaisohjaajille. Liikuntatarjontakalenterit työstettiin paperisena erityisryhmille/senioreille, sähköisesti myös aikuisille ja lapsille/nuorille.

Uutena toimintana alkoi junioriseurojen puheenjohtajafoorumit, jotka kokoontuivat noin 1-2 kk välein. Liikuntasihteerit toimi kokouksissa sihteerinä ja kokoonkutsujana. Liikuntayhteistyöpalaverit Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kanssa jatkuivat kokoonkutsujan muodossa. Mukana oltiin tiiviisti myös Forssan seudun Järjestösilian kokouksissa ja yhteistyössä lähikuntien kanssa järjestettiin yhteisiä tapahtumia tuttuun tapaan.

Liikuntaneuvonnassa tuli toinen kokonainen vuosi täyteen. Erityisliikunnanohjaajan työpanos siinä oli päivä/ viikko. Uusia asiakkaita 24 henkilöä, käyntejä yhteensä 102 kpl.

Perinteiset omat tapahtumat jatkuivat, joista mainittakoon tuhannen kävijän Lapsiperhelauantai Feeniksissä, Lamminranta tutuksi, Ice Skating tour ja torstain iltapäivätanssit. Liikuntatoimi oli mukana mahdollistamassa Forssassa järjestettyjä konserttitapahtumia sekä erilaisia suurtapahtumia, kuten Sprinttisuunnistuksen SM-kilpailut ja Suvi-illan maraton.

Feeniksiin saatiin ledivalot sekä nykyaikaiset turvavalaistukset ja poistumistiekyllit. Kameravalvontaa tehostettu jäähalleilla ja urheilukentällä.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen toiminta painottuu Kehräämön nuorisotilalle. Toiminta on suunnattu yli 13- vuotialle nuorille. Vuoden 2019 kävijämäärä oli nuorisotilan osalta 8 104 nuorta.

Tämän lisäksi nuorisotoimi järjestää lapsille, nuorille ja lapsiperheille tapahtumia ja toimintaa, joihin viime vuonna oli osallistunut 4 160 henkilöä.

Kesällä Forssa tutuksi - päiväleirejä järjestettiin Kehräämön nuorisotilalla kahden viikon mittaisina, joihin osallistui 87 lasta. Lasten kesäleirejä järjestettiin 3 leiriä Jokioisten Pikku-Liesjärven leirikeskuksessa, johon osallistui 86 lasta. Kesäleirit olivat maksuttomia.

Liikennepuistossa kävi kesän aikana 9 131 lasta ja aikuista. Liikennepuistoa korjattiin investointi- sekä sponsorirahalla. Alueen viihtyvyyttä lisättiin rakentamalla huvimaja sekä kunnostamalla ja ottamalla käyttöön uudet tankkaus- ja korjaamokatokset. Tankkauspisteitä saatiin lisää "kaasu- ja sähköautoille".

Nuorisotoimessa työskenteli 2 hanketyöntekijää etsivässä nuorisotyössä. Toinen työntekijä vaihtui kaksi kertaa vuoden aikana. Etsivä nuorisotyöntekijä työskenteli myös Kuhalan ja Tölön kouluilla. Etsivä nuorisotyö on tehnyt yhteistyötä myös toisen asteen kouluissa. Etsivän nuorisotyön PARent tilastointiin oli kirjattu 82 nuorta.

Nuorten työpaja

Nuorten työpaja toimii kahdessa eri yksikössä. Kädentaitopaja toimii Kehräämöllä, puu -ja logistiikkapaja sekä myymälä Hämeentiellä.

Työpajan yksiköissä työskenteli vuonna 2019 erilaisissa toimenpiteissä 77 henkilöä. Työpajan tuotevalikoimiin kuuluvat asiakastyöt, omien tuotteiden valmistus, erilaisten palveluiden myynti sekä alihankintatyöt.

Logistiikkapaja huolehtii Loimijoen Kuntapalveluiden ruokahuollosta eri toimipisteisiin. Lisäksi he hoitavat erilaisia kuljetuksia ja sosiaalisia muuttoja.

Työpajalla toimii kaksi hanketyöntekijää työvalmentajina. Työpaja on mukana nuorisotoimen tapahtumissa ja retkillä, henkilökunnan muodossa sekä auttaen logistiikassa.

Wahren-keskus

Wahren-keskuksen yksiköt järjestivät yhdessä perinteiset yleiset kulttuuritilaisuudet ja viisi Kehräämön perhelauantaita. Kuusi ehtootoria järjestettiin kokeillen uudenlaista toimintatapaa. 'Tori soimaan' sekä muita musiikkitapahtumia järjestettiin yhteistyössä eri kulttuuriyhdistysten kanssa. Näyttelytila Vinkkelissä oli 13 näyttelyä.

Koko Vieremän koulu vietti koulupäivää Kehräämöllä 19.2. räätälöidyn ohjelman mukaisesti. Muuhun kulttuurikasvatussuunnitelman mukaiseen Wahren-keskuksen

yksiköiden järjestämään toimintaan osallistui 3 383 lasta tai nuorta. Myös LEKA-verkostomaisen lastenkulttuurikeskuksen kautta järjestettiin forssalaisille lapsille ja nuorille toimintaa ja tapahtumia kevään ja kesän aikana.

Kirjastotoimenjohtaja osallistui 50+ kumppanuuspöytätyöskentelyyn sekä OKM:n Harrastuspassi-hankkeen asiantuntijaryhmän työskentelyyn. Yleiseen kulttuuritoimintaan liittyviä tietoja tallennettiin ensimmäistä kertaa THL:n avoimesti netissä käytettävään TEA-viisari-tietokantaan.

Kaupunginkirjasto

Aukiolotunteja pääkirjastolle ja kirjastoautolle kertyi yhteensä 2 662. Kirjaston kokoelma käsitti 133 851 nidettä, joista 5 093 hankittiin vuonna 2019. Lainaajia oli 8 165 (+13,9%) ja kirjastokäyntejä 113 695. Fyysisen kokoelman lainaus oli 231 812 ja e-aineistojen lainaus 17 424 (+18,7%). Kirjaston verkkopalveluille kertyi 122 877 asiointikertaa. Kirjasto järjesti 171 asiakastapahtumaa ja niissä oli 1 369 osallistujaa. Käyttäjäkoulutusta annettiin 190 kertaa ja osallistujia oli 2 100. Kirjastossa järjestettiin 11 näyttelyä.

Henkilöstön täydennyskoulutuspäiviä kertyi yhteensä 87. Vakituisen kirjastohenkilöstön määrä väheni Pärjäävä Forssa -ohjelman mukaisesti yhdellä. Kirjaston bruttomenot vähenivät 4,2 % verrattuna edelliseen vuoteen. Louna-kirjastoyhteistyötä jatkettiin, mm. Finna otettiin kirjaston asiakasliittymänä käyttöön. Wahren-keskusyhteistyön ohella kirjasto oli mukana myös Kehräämön toimijoiden yhteistyössä.

Lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Kuvataidekoulun näyttelyvuosi alkoi Hämeen Luontokeskuksen näyttelyllä. Koulumme muisti 40 vuotta täyttävää Espoon kuvataidekouluja isolla ryhmätyönä tehdyllä käädyllä. Tämän lisäksi koruryhmä osallistui tekemillään koruilla Espoon juhlanäyttelyyn. Kevään päänäyttely pidettiin tällä kertaa koulun omissa tiloissa. Loppu-työnäyttely oli esillä vanhaan tapaan Forssan Museon Aulagalleriassa. Koulustamme osallistui kuusi ryhmää Forssan Museon ja Kuhankoskenkillan järjestämään KangasTuksia-näyttelyyn. Koruryhmä piti marraskuussa näyttelyn Liivikeskuksen ikkunassa. Esillä oli rintaliiveistä tehtyjä koruja.

Kuvataidekoulu suunnitteli Forssaan 2021 tuleville Kuninkuusraveille maskotin. Oppilaamme tekivät myös senioreiden koteihin tarkasteltavia Taidematkalaukkuja yhteistyössä Wallattoman kanssa.

Syksyn aluksi kuvataidekoulu osallistui "Kaikki päin puistoa" -tapahtumaan. Sen jälkeen näkyvyys jatkui Mahdollisuuksien torilla "Roska näkyväksi" -tempauksella. Tässä yhteydessä aloitimme yhteistyön LHJ:n kanssa. Yhteistyö Hamk:n kanssa jatkui.

Forssan yhteislyseolla alkoi syksyllä Kuvataide- ja muotoilulinja. Tätä linjaa suorittavat lukion oppilaat saavat kursseja myös kuvataidekoulun opinnoista.

Syksyllä koulumme valittiin yhdeksi valtakunnalliseksi LUMA2020 kehittäjäkouluksi.

Lounais-Hämeen musiikkopisto

Lounais-Hämeen musiikkiopistossa perusopintojen todistuksen (aiemmin perustason päättötodistus) sai 15 oppilasta, syventävien opintojen todistuksen (aiemmin musiikkiopistotason päättötodistus) kolme oppilasta. Perus- ja syventäviin opintoihin sisältyy soitinopintoja ja musiikin hahmotusaineiden (aiemmin musiikin teoria & säveltäminen ja musiikkitieto) opiskelua.

Oppilaita musiikkiopiston kaikilla osastoilla oli yhteensä 475, joista perus- ja syventävissä opinnoissa 215, musiikkileikkikoulussa 200, soitinvalmennuksessa 12 ja avoimessa musiikkiopistossa 48.

Valtionosuuteen kuuluvia opetustunteja oli 15 675, joista musiikkileikkikoulussa 1 800. Perus- ja syventävissä opinnoissa ja musiikkileikkikoulun puolella oppitunnit lasketaan 45 minuutin mittaisina. Opetusta järjestään 35 viikon aikana vuodessa. Avoimessa musiikkiopistossa opetustunteja vuoden aikana oli 1 920. Oppitunnit vaihtelevat 15-45 minuutin välillä, yleisimmin ne ovat 30 minuutin mittaisia. Avoimen puolella opetusta tarjotaan 30 viikon aikana vuodessa.

Opettajat osallistuivat koulutukseen kuutena kalenteripäivänä.

Oppilasilloja ja muita julkisia konsertteja oli vuoden aikana 51.

Musiikkiopistossa oli käynnissä kaksi Opetushallituksen rahoittamaa hanketta: kahden piano-opettajan pariopettajuutta käsittelevä ja Rumpuopetusta verkossa -hanke. Niille saatiin jatkoa vielä vuodeksi 2020.

Forssan museot

Forssan museo palveli yleisöä vuoden aikana neljässä kohteessa: Forssan museossa, Ronttismäen tehtaalaismuseossa, kokoelmatila Kuosikeskuksessa ja kokoelmavarasto Vaunutallissa. Lisäksi näyttelyitä oli kirjaston Vinkkelissä, Kuhankosken killan kanssa Prismakeskuksessa ja linja-autoasemalla. Museot olivat avoinna yhteensä 1 642 tuntia ja kävijöitä museossa ja tapahtumissa oli yhteensä 9 171. Museotilojen ulkopuolisten näyttelyiden kävijöitä ei ole laskettu tähän. Arkistot palvelivat tutkijoita ja lehdistöä paikan päällä ja www.piipunjuurella.fi -tietokannan kautta. Museolla oli kaksi vakituista ja neljä määräaikaista työntekijää. Vapaaehtoisen työnantajan antoi 49 henkilöä, yhteensä 313 tuntia.

Museon verkkosivuilla oli 48 824 käyttäjää. (www.forssanmuseum.fi 27 829, kokoelmatietokanta www.piipunjuurella.fi 16 856 ja blogissa 1 083). Lisäksi museon some-tilejä seurasi 3 556. Näyttelyitä järjestettiin 14 (1 omaa tuotantoa), yleisötapahtumia järjestettiin 20 ja avoimia yleisöopastuksia 55 kertaa. Vuoden aikana oli käynnissä Mullankaivajat -arkeologiahanke ja Kuoseja kaupungille -hanke. Lisäksi tekstiilikokoelmaa digitoitiin Finlaysonin Osakkaiden Säätiön tuella.

Tekstiilimuseo Tyykin tilasta luovuttiin vuoden 2018 lopussa, ja sen tilalle otettiin Kehräämön lankavärjäämön alakerran entinen myymälätila. Teollisuuden suuret koneet siirrettiin Valimosta kokoelmavarasto Vaunutalliin vuoden vaihtuessa. Vuoden 2019 aikana tekstiiliarkistoa järjestettiin vapaaehtoisten avulla lankavärjäämön tilassa, jota kutsutaan Kuosikeskukseksi. Museolla on seitsemän säilytystilaa, joiden pinta-ala on noin 600 m². Kokoelmiin kuuluu noin 25 000 esinettä, noin 200 000 va-

lokuva, 500 hyllymetriä tekstiiliteollisuuden materiaalia ja kymmeniä arkistokokonaisuuksia.

Museon kustannukset olivat 340 203 euroa, ja rahoitus koostui ammatillisten museoiden valtionosuudesta (15 %), avustuksista (10%: Museovirasto, Suomen Kulttuurirahasto, Finlaysonin Osakkaiden säätiö, Finlayson Oy), toiminnan tuotosta (5 %) sekä kaupungin omasta rahoitusosuudesta (70 %). Kiinteistökulujen eli sisäisten vuokrien osuus museon kustannuksista oli 33 %.

Työllisyyspalvelut

Toimintaohjelmaa on toteutettu Työhön kuntoutuen -kärjellä ja keskeisiä toimenpiteaihoita ovat olleet vaikeasti työllistettävien osallisuus, kotoutuminen, MYP-palvelu ja terveydenhuoltoyhteistyö, varhainen aktivointi ja Työvalmennuskeskus Aktiivin kokonaisuus. Lisäksi opinnollistamiseen ja osaamisen kehittämiseen on panostettu. Syksyllä aloitettiin seudullisen työllisyyskosysteemin valmistelu kymmenen organisaation voimin. Lisäksi valmistauduttiin organisaatiomuutokseen Nuorten työpajan kanssa.

Vuoden aikana työllisyystilanne on parantunut ja tämä on näkynyt työmarkkinaosuuden pienenemisenä, alihankintatöiden kysyntänä sekä rekrytoinneissa ajoittain työvoimapulana. Palvelualueen suunniteltuja kehittämiskohteita on ollut noin 50 kpl joista valtaosa monialaisia prosesseja ja toimintoja. Työttömyysaste on laskenut ja pitkäaikaistyöttömien määrä vähentynyt. Yli vuoden työttömänä olleita henkilöitä on ollut keskimäärin 202 hlö kuukaudessa ja määrä on laskenut vuoden aikana. Tilinpäätös muodostuu ylijäämäiseksi ja keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Yhteistyötä koulutuksenjärjestäjien ja erityisesti Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän kanssa on edelleen lisätty myös Ohjaamo-verkostossa. Työllisyysmessut toteutettiin monialaisesti yhteistyönä Tekijä-brändiä hyödyntäen toista kertaa. Työvalmennuskeskus Aktiivissa on ollut vilkas toimintavuosi ja alihankinnan prosesseja ja ryhmätoimintoja on kehitetty. Työtä on ollut tarjolla kaikille valmennuskeskuksen kohderyhmille.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut ostettiin Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä.

Palvelujen ostot Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä olivat 62,4 miljoonaa euroa.

Tekninen ja ympäristötoimi

Yhdyskuntalautakunta kokoontui 10 kertaa vuoden aikana.

Tekninen toimi saavutti pääosin vuodelle 2019 talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet.

Merkittävimmät 2019 käynnissä olleet infrapalveluiden investointihankkeet olivat, Kuhalankadun kevyenliikenteenväylän kunnostus, Puutarhurinkujan ja Loimikadun kiveystyöt ja Kuhalankosken padon kunnostus. Lisäksi toteutettiin useita pienempiä rakentamis- ja kunnostustoimenpiteitä yhdyskuntalautakunnan päätösten mukaisesti. Kuhalankosken padon kunnostus toteutui ainoastaan osittain koska syksyn 2019

sääolosuhteet ja korjauksen toteutuksessa esille tulleet haasteet siirsivät töitä myös vuoden 2020 puolelle. Käyttötalouden hankkeena tehty Viksbergin entisen kaato-paikan sulkeminen valmistui

Tilapalvelu toteutti yhdyskuntalautakunnan päättämät investointikohteet. Energiategohokkuus hankkeena toteutettiin kaupungintalon ilmalämmityksen, ilmanvaihdon ja ilmastoinnin uusimisen 2. vaihe. Monitoimikeskuksen suunnittelu eteni hyvin vuoden 2019 aikana. Lisäksi toteutettiin useita pienempiä rakentamis- ja kunnostustoimenpiteitä yhdyskuntalautakunnan päätösten mukaisesti.

Kiinteistöjen, katu- ja puistoalueiden ylläpito on tapahtunut suunnitellun mukaisesti ja toiminnalla on varmistettu hyvät, viihtyisät ja turvalliset olosuhteet käyttäjille.

Kaupungin tontinmyyntiä edistettiin järjestämällä tontti-ilta rakentajille ja osallistamalla messutapahtumiin. Sähköisen tonttikauppasovelluksen käyttöönottoa valmisteltiin ja sovellus otetaan käyttöön 2020. Tonttimyynti vilkastui hieman ja erityisesti yritystontteja myytiin aiempaa enemmän.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos tuotti Forssan kaupungin pelastuspalvelun osakaskuntien tekemän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Teknisen toimen hallinnon alaisuuteen kuuluvat maaseutupalvelut on tuotettu Someron kaupungin toimiessa isäntäkuntana.

Maankäytön suunnittelun tehtäväkentästä on vuoden 2019 aikana tehty alusta aina hyväksyntävaiheeseen monitoimikeskuksen kaava eli Töölö III E. Ehdotusvaiheeseen on tehty Uusikylä II N, Lamminranta I A on tehty ehdotusvaiheesta hyväksyntään.

Luonnoksena nähtävänä on ollut Haudankorva I C, Keskusta läntinen osayleiskaava ja Korkeavaha II C. Lisäksi on tehty selvitys kaupungin omistamista eri tyyppisistä metsistä, Korke-ojasta, työstetty Koijärven maisemanhoito- ja rakentamistapaohjeet, maankäyttösopimuksiin liittyvät maanvaihtoihin ja lunastuksiin liittyvät taustatyöt Aurinkorannan eli Linikkala IV alueella sekä valmisteltu ajantasakaava netissä julkaistavaksi.

Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut

Ympäristölupalautakunta kokoontui 8 kertaa.

Forssan kaupunki on 1.1.2019 alkaen vastannut rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä Forssan kaupungissa sekä Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnissa. Asiasta järjestettiin seutukunnan luottamushenkilöille myös yhteinen keskustelu- ja tiedotustilaisuus. Yhteistoimintasopimuksen mukainen seurantaryhmä aloitti toimintansa elokuussa.

Seudullisen toiminnan käynnistymistä on vaikeuttanut 1-2 henkilön resurssivajaus koko vuoden. Asiakaspalvelua on kehitetty yhtenäisemmäksi, kuntarajat ylittäväksi. Ohjeistusta, lomakkeita ja nettisivuja on päivitetty ja yhtenäistetty.

Haja-asutuksen jätevesijärjestelmien kunnostamisvaatimuksen määräajan noudattamisen valvonta ja asiakkaiden neuvonta on työllistänyt sekä rakennusvalvontaa

että ympäristönsuojelua merkittävästi vuoden 2019 aikana. Viisi viranhaltijaa neuvoi puolen vuoden ajan päivittäin useampaa asiakasta.

Seudullisessa rakennusvalvonnassa tehtiin rakennus- ja toimenpidelupa- sekä muita maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia päätöksiä sekä ilmoitusmenettelynä käsiteltyjä ratkaisuja yhteensä 569 kappaletta. Rakennuslupien määrissä sekä laajuudessa esiintyy usein merkittäviäkin vuosittaisia kuntakohtaisia vaihteluita. Kokonaisuutena arvioiden aiempaan vuoteen verrattuna lupakäsittelyitä oli n. 100 kpl vähemmän.

Rakennuslupatoimenpiteistä aiheutuvia katselmuksia suoritettiin yhteensä 713 kpl.

Rakennusvalvonnan suoritteet vuodelta 2019 ovat:

Rakennusluvut 2019							
Mittarit ja tunnusluvut		Forssa	Tammela	Jokioinen	Ypäjä	Humppila	Yhteensä
Rakennus- ja maisematyöluvut	kpl	97	83	33	17	17	247
Toimenpideluvat	kpl	63	48	63	23	3	200
Toimenpideilmoitukset	kpl	7	37	6	5	27	82
Muut luvat	kpl	5	7	5	2	1	20
Yhteensä/ Kunta	kpl	172	175	107	47	48	569
Suoritettuja katselmuksia	kpl	244	267	89	53	60	713

Haja-asutuksen jätevesiasioihin liittyvän tiedotusprojektin toteutti ympäristönsuojelun harjoittelija yhdessä ympäristötarkastajien kanssa. Riskiperusteisesti valikoiduille kuuden pohjavesialueen kiinteistöille, jotka eivät ole liittyneet viemärverkostoon, lähetettiin kysely jätevesijärjestelmästä. Pohjavesialueita valittiin kaikista seudullisen ympäristönsuojelun kunnista. Tiedotteita lähetettiin yhteensä 114 kappaletta, joista neuvottiin 79:ää.

Ympäristönsuojelussa toteutettiin järjestetyn jätehuollon valvontaa. Forssan, Tammelan ja Jokioisten alueella selvitettiin 44 kiinteistön jätteenkuljetustilanne. Näistä vain yksi oli oikeasti ilman jätteenkuljetussopimusta, muilla oli kyse rekisterissä olevasta puutteesta tai mahdollisuudesta saada vapautus jätteenkuljetuksesta.

Loimijoen arvostusta ja virkistyskäyttöä lisätään edelleen osallistumalla Kokemäenjoen vesistön vesiensuojelu ry:n vetämiin Loimijokea koskeviin ryhmiin. Tavoitteena on vedenlaadun parantaminen. Käytännön toimenpiteenä jatkettiin isosorsimokasvustojen niittoa. Vieraslajien tunnistamisen ja torjunnan neuvontaa tehtiin myös mm. jättiputken ja -palsamin sekä kurturuusun leviämisen estämiseksi.

Forssan kaupungin resurssiviisauden tiekarttaa on pyritty toteuttamaan sisällyttämällä sen toimenpiteitä kaikkeen toimintaan.

Ympäristönsuojelun suoritteet vuodelta 2019 ovat:

Forssan seudullinen ympäristönsuojelu

Toiminnan seuranta 2019	Yhteensä					Yhteensä
	Forssa	Jokioinen	Humppila	Tammele	Ypäjä	
Ympäristölupa, -ilmoitus tai rekisteröinti	15	3	2	5		25
Maa-ainelupa, kotitarveotto -kohde		1	1	3		5
Jätelain 100 § mukainen päätös, slivoamiskehotus -kohde				3		3
Vesihuoltolain muk.vapautuspäätökset		1		9		10
YSL:n muk. Jätevesipäätökset						
Ympäristönsuojelumääräysten soveltamispäätös	4			3		7
Nitraattiasetuksen mukaiset ilmoitukset	5	4	2	8	10	29
Lausunnot ESAVI	5	1	1	6		13
Lausunnot muut viranomaiset	10	2	4	7	1	24
YSL yritysten tarkastukset (myös ELY ja AVI)	12	3	5	10	2	32
Maa-ainelupavelvollisten kohteiden tarkastukset	4	5	2	6		17
Muut tarkastukset	5	2	1	9	4	21

2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin talousnäkymät ovat tulevalla taloussuunnittelukaudella kireät johtuen verorahoituksen heikosta kehityksestä, johon vaikuttavat mm. kaupungin väkiluvun jatkuva aleneminen ja työssäkäyvien määrän pienentyminen, sekä väestön ikääntymisestä johtuvat palvelutarpeiden muutokset. Epävarmuus sote-uudistuksen osalta jatkuu.

Kaupungin investointitarpeet koulu- ja päiväkotitiloihin, liikuntatiloihin ym. ovat suuret ja odottavat osittain vielä ratkaisuja. MoniKylä-monitoimikeskus on suuri 23 miljoonan euron investointi, joka ajoittuu vuosille 2020-2022. Kaupungin velkamäärä tulee kasvamaan.

Suomen hallitus on 17.3.2020 alkaen annetuilla valtioneuvoston asetuksilla ottanut määräaikaisesti käyttöön valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuja toimenpiteitä vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin, koronaviruksen (Covid-19), vuoksi. Suomessa valitsevat tämän vuoksi valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettut poikkeusolot.

Koronaviruksella ja poikkeusoloilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia Forssan kaupungille, alueen elinkeinoelämälle ja kolmannen sektorin toimijoille ja asukkaille. Kaupunki on joutunut sulkemaan kouluja ja opistoja, keskeyttämään toimintoja jne. Tällä kaikella on vaikutusta kaupungin menoihin ja tuloihin ja kuluvan vuoden talousarvion toteutumiseen. Ennustettavissa on, että terveydenhuoltoon tarvitaan lisää resursseja. Kaupungin verotuloihin pandemiassa on vaikutusta, kuinka paljon ja millä aikavälillä on vaikeaa arvioida.

Koronaepidemia heikentää kuntataloutta entisestään. Vaikutukset tulevat osittain viiveellä, mutta vaikuttavat pitkään seuraavina vuosina.

2.6 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen henkilökuntamäärä vuoden lopussa oli 697 henkilöä. Vähennystä edellisvuodesta on 12 henkilöä.

Kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrä yhteensä 31.12.2018 ja 31.12.2019

	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-alkaisia	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Yhteensä	469	456	240	241	709	697	130	138

Kaupungin henkilöstön määrä 31.12.2018 ja 31.12.2019

Toimiala	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-alkaisia	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Keskushallinto	34	35	2	2	36	37	0	0
Sivistys- ja tulevaisuustoimi	351	338	233	235	584	573	130	138
Tekninen ja ympäristötoimi	63	65	4	3	67	68	0	0
Yhteensä	448	438	239	240	687	678	130	138

Vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrä 31.12.2018 ja 31.12.2019

Liikelaitos	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-alkaisia	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Forssan vesihuoltoliikelaitos	21	18	1	1	22	19	0	0

Kaupungin henkilöstön keski-ikä (ei sisällä vesihuoltoliikelaitosta)

Palvelussuhteen luonne	Keski-ikä		Henkilömäärä	
	2018	2019	2018	2019
Vakinainen	48,7	49,1	448	438
Sijaiset ja määräaikaiset	42,3	42,7	239	240
Yhteensä	46,5	46,8	687	678

HTV 1 määrittelyn mukaiset henkilötyövuodet ovat vähentyneet 10 henkilötyövuodella edelliseen vuoteen verrattuna.

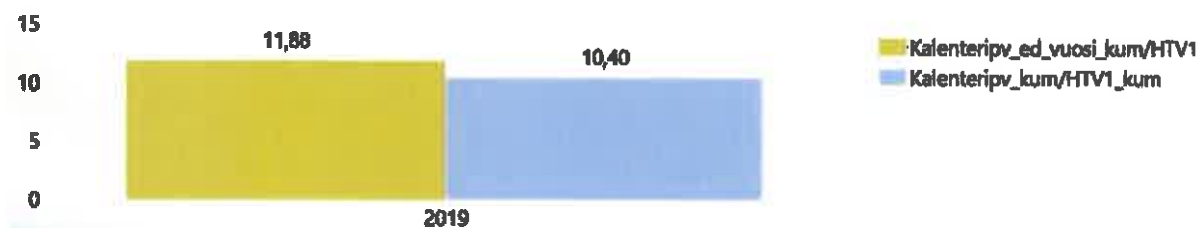
Vuosi	HTV1_toissa_vuosi_k...	HTV1_ed_vuosi_k...	HTV1_tot_kum	HTV1_tot_kum_vs_ed...
2019				
KP tase 4				
10 Keskushallinto	37	36	37	0
20 Kasvatustoimi	526	533	521	-12
50 Tekninen ja ympäristötoimi	76	73	74	1
Yhteensä	640	642	632	-10

Sairauspoissaolo- ja tapaturmakustannukset ovat vuoteen 2018 verrattuna lisääntyneet noin 14.000 euroa ja vuoteen 2017 verrattuna vähentyneet noin 80.000 euroa.

Sairauspoissaolot ovat laskeneet 11,9 kalenteripäivästä 10,4 kalenteripäivään henkilötyövuotta kohden. Sairauspoissaoloprosentti on 2,9 %.

Vuosi	2019			
Poissaolosyytaso 1	Kustannus_toissa_vuosi_kum	Kustannus_ed_vuosi_kum	Kustannus_kum	Kustannus_kum_vs_ed_vuosi_kum (€)
Sairaus	581 863	507 817	515 540	7 723
Työtapaturma	27 978	8 010	13 948	5 938
Yhteensä	609 841	515 827	529 488	13 661

Kalenteripv.ed.vuosi_kum/HTV1.ed.vuosi_kum ja Kalenteripv_kum/HTV1_kum tekijä Vuosi

Kaupungissa laaditaan erillinen henkilöstökertomus.

2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Kunnan toimintaan vaikuttavat mm. strategiset riskit, toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja vahinkoriskit.

Kaupungin lainamäärä vuoden 2019 lopussa oli 32,4 miljoonaa euroa, joista 18,9 miljoonaa euroa eli 58 % oli sidottu joko kiinteisiin korkoihin taikka suojattu korkosuojauksilla. Suojaustaso nousee edelleen kevään aikana. Kaupungin nykyinen lainasalkku on suojattu varsin hyvin. Haasteena on tulevien investointien rahoitus ja riskeiltä suojautuminen. Epävarmuutta rahoitusmarkkinoilla lisää menossa oleva koronavirus-pandemia ja sen vaikutukset.

Kaupungin vakuutusturva käytiin läpi ja kilpailutettiin viimeksi vuoden 2012 aikana ja uusi tarkistettu vakuutusturva tuli voimaan 1.1.2013 lukien. Vuosittain käydään neuvottelut vakuutuskohteiden tarkistamiseksi.

Vuonna 2019 kaupungin nettomenoista 75,8 miljoonaa euroa eli 66 % on ostopalveluita joko konserniin kuuluvilta tai ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän palvelujen osuus palvelujen ostoista on yksinään jo yli 80 %. Kaupunkiorganisaatioon ei jäänyt hyvinvointikuntayhtymän perustamisen jälkeen varsinaista "tilaajaosaajaa" sosiaali- ja terveystaloukselle. Väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen ja soteen liittyvät uudistusvaikutukset kasvattavat kaupungin kustannuspaineita tulevaisuudessa.

Kaupungin väkiluvun jo vuosikymmeniä jatkunut väheneminen ja heikko työpaikka-kehitys näivettävät kaupungin elinvoimaa ja suuri riski onkin, ettei keinoja katkaista tätä kierrettä löydetä. Riskinä on myös, ettei kaupungin talouden sopeuttamiseen ja palvelutarpeiden muutokseen liittyviä palveluverkko- yms. ratkaisuja kyetä tekemään tarpeeksi etupainotteisesti.

2.8 Ympäristöasiat

Forssan kaupunki on varautunut pakollisella varauksella Viksbergin kaatopaikan ennallistamistöiden kustannuksiin. Kaatopaikan ennallistamistyö valmistui marraskuussa, mutta jälkityöt ja loppuraportti ajoittuvat vuodelle 2020. Koepumppaukset ovat menossa ja tulosten selvittyä ratkeaa voidaanko kaatopaikkakaasut hoitaa pelkällä biosuodatuksella vai joutuuko kaupunki hankkimaan nyt vuokralla olevan soihutpolttimen itselleen. Kaatopaikkavarausta oli 31.12 jäljellä 0,9 miljoonaa euroa. Kaupunki on asettanut Hämeen ELY-keskukselle 1,38 miljoonan euron pankkiva kuuden kaatopaikan asianmukaisen hoidon varmistamiseksi. Vakuussummasta 0,37 miljoonaa euroa koskee kaatopaikan jälkitarkkailua (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 208/2018/1 annettu 26.10.2018).

Forssan vesihuoltoliikelaitoksella valmistui v. 2016 iso jätevedenpuhdistamoinvestointi. Kustannukset olivat loppuselvityksen mukaan 9,3 miljoonaa euroa. Lainaa oli ko. investointiin jäljellä vuoden lopussa noin 6,6 miljoonaa euroa. Vesihuoltoliikelaitos investoi Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentamiseen vuosien 2017-2018 aikana yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa.

Kaupungin viimeisin uudisrakennus eli Koijärven koulu-päiväkoti on varustettu maa-lämmityksellä ja aurinkovoimalla. Kaupunki on liittynyt Kuntien energiatehokkuus-sopimukseen elokuussa 2017. Kaupungin sähköenergia on 100 %:sti uusiutuvalla energialla tuotettua.

Kaupungin uudessa hankintaohjeistuksessa painotetaan ympäristönäkökohtien huomioimista kaupungin ja konsernin hankinnoissa.

2.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen:

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta (Kuntal 14§, 39§). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet toteutuvat ja toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuus ja voimavarat turvataan.

Valvontaympäristö (säännöt, ohjeet, toimivallan jako):

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen on pääsääntöisesti toteutunut hyvin. Muutamia oikaisuvaatimuksia on tullut.

Forssan kaupungin tilaaman tietosuojan (GDPR) alkukartoituksessa ilmenneitä kehitystarpeita on pyritty ratkaisemaan vuosina 2018- 2019 aikana. Keskeisimpiä toimenpiteitä ovat olleet paikallisten palvelimien siirto GDPR-vaatimukset täyttäviin konesaleihin sekä SIEM & SOC (lokittietojen keräys ja kyberuhkien tunnistaminen)

-palvelun käyttöönotto. Vuoden 2019 aikana hallintoverkko siirtyi koulupuolen käyttämään verkkoon ja kaupungin verkkoratkaisut modernisoitiin myös hallintoverkon osalta. Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojasaamista edistetään koulutuksilla. Kaupungin intrassa on itseopiskelumateriaalia. Turvatulostus otettiin käyttöön syksyllä 2019. O365-koulutusta järjestettiin. M365-lisenssien hankinta vuoden 2020 alussa mahdollistaa mm. laitteiden etähallinnan. Mobiililaitteiden virustorjuntaohjelmia pilotoidaan. Kaupunki osallistui TAISTO-kyberhyökkäysharpoitukseen syksyllä 2019.

Kaupungin uusi hankintaohjeistus valmistui ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 18.3.2019.

Kaupungin asian- ja tiedonhallinnan kehittämissuunnitelman valmistelu alkoi loppuvuonna ja suunnitelma valmistui helmikuussa 2020. O365 käyttöönottoon liittyen keväällä 2019 käynnistyi poikkihallinnollinen projekti: Pelikirjan valmistelu. Pelikirjassa selkiytetään Microsoft 365 työkalujen käyttöä, dokumenttien hallintaa ja tallentamista sekä viestintää. Projektin varsinainen toimeenpano alkaa keväällä 2020 soihdunkantajien koulutuksella.

Uusi Kannustaminen ja palkitseminen -ohje sekä tarkistettu huomionosoitukset ja virkistystoimintaohje hyväksyttiin voimaantuleviksi 1.1.2020 lukien.

Vuoden 2020 talousarvion valmistelun yhteydessä valmisteltiin muutoksia sivistys- ja tulevaisuustoimialan palvelualueisiin. Muutokset ovat tulossa voimaan 1.4.2020 lukien.

Kaupungin irtaimisto-ohjeen toteuttamisessa on ollut puutteita. Asiaan kiinnitetään huomiota.

Kaupungin johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöt:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.9.2019 vuoteen 2030 ulottuvan kaupunkistrategian.

Kaupungin talousarvion laadintaprosessi on vakiintunut ja toimiva, joskin aikaa vievä.

Keskeistä kaupunkistrategian toteuttamisessa ovat kiinteä yhteys talousarvioon sekä poikkihallinnolliset ohjelmat. Kaupunkistrategia on toiminnallistettu suoraan talousarvion tavoiteasetteluun. Talousarvion tavoitelomakkeet on uusittu ja lomakkeistossa esitetään palveluittain (palvelualueittain) kaupunkistrategian tavoitteita toteuttavat toimenpiteet, niiden arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso. Valtuuston päätöksen mukaan jokaisella palvelualueella tulee etsiä toimenpiteitä, joilla toteutetaan menestystekijän "Vastuullinen johtaminen" tavoitteita.

Strategian tavoitteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden seuranta ja raportointia varten on alkuvuonna 2020 hankittu työkalu: LATO Strategy Tool SaaS-palveluna. Ensimmäinen raportointi toteutetaan huhtikuun osavuosisikatsauksen yhteydessä.

Kaupunginhallituksen itsearviointi toteutettiin joulukuussa 2019 ja siihen liittyvä kehittämistyöpaja pidettiin 2.3.2020.

Vaikutusten arvioinnin toteuttamistavat selkeytetään. Kaupunki on ottanut käyttöön uutena Unicefin lapsivaikutusten arvioinnin.

Valvontatoimenpiteet (erilaiset kontrollit ja suojaukset) ja sopimusten hallinta:

Dynastian sopimuksenhallintajärjestelmä on käytössä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että toimialoilla kaikki sopimukset tallennetaan sähköiseen sopimuksenhallintajärjestelmään niiden hallinnan ja valvonnan helpottamiseksi.

Sisäisen tarkastuksen palveluita ostetaan tarvittaessa tilintarkastus- ja muilta tarkastusyhteisöiltä.

Taloudellisten riskien minimoimiseksi mm. kaupungin lainasalkkua järjesteltiin uudelleen ja tehtiin yksi uusi koronvaihtosopimus vuonna 2019. Kaupungin lainasalkusta on suojattuna 58 % vuoden 2019 lopussa. Kaupungin suurimman investoinnin Monikylän rahoitus hoidetaan lainavaroin. Hankkeeseen on myönnetty Kuntarahoituksesta Vihreää rahoitusta. Osa investoinnin lainoista on suojattuna jo etukäteen korkoriskeiltä koronvaihtosopimuksella. Myös loppuosaa tullaan suojaamaan markkinatilannetta seuraten kaupunginhallituksen 4.6.2018 tekemän päätöksen mukaisesti. Apuna suojauksissa käytetään Operandi Oy:n asiantuntemusta. Vaikka kaupungin lainamäärä nousee suunnittelukauden 2022 loppuun mennessä nykyisestä 32,4 miljoonasta 50,6 miljoonaan euroon, lainanlyhennykset pysyvät entisellä tasolla.

Kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen:

Kaupunginvaltuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupungin hallintosäännössä on määräykset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Uusi hallintosääntö hyväksyttiin valtuustossa 29.5.2017.

Kaupunginhallitus hyväksyi 27.6.2016 uuden sisäisen valvonnan riskienhallinnan ohjeen (toimintatapa). Ohje täydentää valtuuston 12.12.2011 hyväksymiä Forssan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita. Samalla kumottiin vanhat talousohjeet ja sisäisen tarkastuksen ohjeet.

Kaupungilla on riskienhallintaryhmä, jonka tehtävänä on mm. kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan valmistelu ja toteutus, riskienhallinnan kehittäminen, riskienhallintatyön järjestäminen ja koordinointi, henkilöstön motivointi ja koulutus sekä riskienhallinnan seuranta ja arviointi.

Kaupungin johtoryhmä ja vesihuoltojohtaja suorittavat vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnin kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti tammi-helmikuussa. Viimeisin arviointi on tehty 10.2.2019.

Riskienhallintaryhmän tavoitteena on kehittää edelleen mm. raportointia ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttamista osana kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamista ja toimintaa. Apuna käytetään Graniten kokonaisvaltaisen riskienhallinnan työkaluohjelmistoa.

Riskienhallintaryhmä hyväksyi 8.9.2017 kaupungin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessiohjeen. Kaupungin kokonaisvaltainen riskienhallinta tehdään seura-

villa organisaatiotasoilla: keskushallinto, tekninen ja ympäristötoimi, perusopetus, lukiokoulutus, varhaiskasvatus, vapaa-ajan palvelut, työllisyyden hoidon palvelut ja vesihuoltoliikelaitos.

Kaupungilla on käytössä myös Graniten työturvallisuusosiot. Työn vaarojen ja riskien arviointi tapahtuu työpaikkatasolla.

Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus ja asiantuntemuksen riittävyys:

Kaupungin ohjeistus on kunnossa ja vastuutukset tehty, mutta systemaattinen riskienhallintatyö uudella ohjelmistotyökalulla on alkuvaiheessa. Asiantuntemusta ja osaamista tulee vahvistaa ja yhteismitallisuutta lisätä mm. koulutuksilla. Ulkopuolinen sisäisenvalvonnan ja riskienhallinnan "auditoinnin" toteuttamista harkitaan.

Kaupungin riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus:

Riskienkartoitus ja arviointi sekä riskien hallintakeinojen dokumentointi on osittain toimialoilla vielä kesken. Vuonna 2018 toteutettiin yhdessä OP-Vakuutus Oy:n kanssa kokonaisvaltaisen riskienhallinnan projektit keskushallinnossa, perusopetuksessa ja vapaa-ajan palveluissa. Yhteistyö jatkuu keväällä 2020 mm. varhaiskasvatuksen palveluissa. Riskinarvioinnin päivitys ja toimenpiteiden seuranta ja raportointi tulee saada luontevaksi osaksi kaupungin toimintaa.

Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt :

Talousarviokirjassa on esitetty palvelualueittainen riskianalyysi. Sen toteutumista seurataan elokuun osavuositarkastuksessa ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Graniten uuden ohjelmiston käyttöönoton myötä raportointia tulee kehittää, tähän mennessä raportointi ei ole tältä osin edennyt. Ohjelmisto mahdollistaa mm. eri organisaatiotasojen riskikarttojen raportoinnin kaupunginhallitukselle ja lautakunnille.

2.10 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

2.10.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset erät, kaupunki liikelaitokseen)	2019 1000 euroa	2018 1000 euroa
Toimintatuotot	18 319	18 368
Myyntituotot	11 447	10 808
Maksutuotot	1 241	1 259
Tuet ja avustukset	1 681	1 788
Muut toimintatuotot	3 950	4 513
Toimintakulut	-114 153	-112 690
Henkilöstökulut	-29 784	-29 324
Palkat ja palkkiot	-22 909	-22 620
Henkilösivukulut	-6 875	-6 704
Eläkekulut	-6 104	-5 872
Muut henkilösivukulut	-771	-832
Palvelujen ostot	-75 781	-75 016
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 959	-4 528
Avustukset	-1 711	-1 937
Muut toimintakulut	-1 917	-1 885
Toimintakate	-95 834	-94 322
Verotulot	60 706	60 239
Valtionosuudet	40 832	39 953
Rahoitustuotot ja -kulut	-184	-317
Korkotuotot	60	7
Muut rahoitustuotot	94	47
Korkokulut	-304	-366
Muut rahoituskulut	-34	-5
Vuosikate	5 520	5 552
Poistot ja arvonalentumiset	-6 058	-8 099
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 058	-6 099
Kertaluonteiset poistot	0	-2 000
Satunnaiset erät	-24	2 000
Satunnaiset tuotot	100	0
Satunnaiset kulut	-125	2 000
Tilikauden tulos	-563	-547
Polstoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	94	93
Tilikauden ylljäämä (alljäämä)	-469	-453
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	16,0	16,3
Vuosikate/poistot %	91,1	68,6
Vuosikate, euroa/asukas	327	326
Asukasmäärä	16 901	17 028

Toimintatuotot prosenttia toimintakulusta= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

2.10.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (kaupunki liikelaitoksineen)	2019 1000 euroa	2018 1000 euroa
Toiminnan rahavirta	<u>3 972</u>	<u>3 836</u>
Vuosikate	5 520	5 552
Satunnaiset erät, netto	-24	2 000
Tulorahoituksen korjauserät	-1 524	-3 716
Investointien rahavirta	<u>-5 826</u>	<u>-4 866</u>
Investointimenot	-6 173	-5 510
Rahoitusosuudet investointimenoihin	164	43
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	183	601
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 854	-1 030
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>123</u>	<u>123</u>
Antolainasaamisten vähennykset	123	123
Lainakannan muutokset	<u>8 707</u>	<u>1 717</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 152	6 383
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 513	-3 507
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12 068	-1 160
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 930	682
Rahoituksen rahavirta	6 900	2 521
Rahavarojen muutos	5 046	1 491
Rahavarat 31.12.	22 749	17 703
Rahavarat 1.1.	17 703	16 211

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja Inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-4 736	-3 354
Investointien tulorahoitus %	91,9	101,6
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	1,0
Laskennallinen lainanhoitokate ilman kons.yht. yks.tilijä	1,3	1,5
Lainanhoitokate	0,4	1,5
Kassan riittävyys, pv	62	53
Kassan riittävyys, pv, ilman kons.yht. yksikkötilijä	13	10
Asukasmäärä	16 901	17 028

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä v. 2015-2019

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

2.11 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2019	2018
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	<u>114 960</u>	<u>115 296</u>
Aineettomat hyödykkeet	<u>25</u>	<u>35</u>
Aineettomat oikeudet	16	18
Muut pitkävaikutteiset menot	8	17
Aineelliset hyödykkeet	<u>81 025</u>	<u>81 228</u>
Maa- ja vesialueet	14 021	14 175
Rakennukset	36 253	37 621
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 374	25 442
Koneet ja kalusto	1 311	1 311
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 067	2 679
Sijoitukset	<u>33 911</u>	<u>34 033</u>
Osakkeet ja osuudet	33 323	33 323
Muut lainasaamiset	517	639
Muut saamiset	71	71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>29</u>	<u>32</u>
Valtion toimeksiannot	18	21
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	11	11
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>30 545</u>	<u>23 962</u>
Vaihto-omaisuus	<u>340</u>	<u>301</u>
Aineet ja tarvikkeet	340	301
Saamiset	<u>7 457</u>	<u>5 958</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>117</u>	<u>115</u>
Myyntisaamiset	0	5
Lainasaamiset	109	109
Muut saamiset	8	1
Lyhytaikaiset saamiset	<u>7 340</u>	<u>5 843</u>
Myyntisaamiset	2 302	1 826
Lainasaamiset	3 325	2 649
Muut saamiset	48	158
Siirtosaamiset	1 665	1 209
Rahoitusarvopaperit	<u>168</u>	<u>168</u>
Osakkeet ja osuudet	168	168
Rahat ja pankkisaamiset	22 580	17 534
	<u>145 534</u>	<u>139 290</u>

VASTATTAVAA	2019	2018
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	<u>73 671</u>	<u>74 141</u>
Peruspääoma	65 532	65 532
Edellisten tilikausien ylijäämä	8 608	9 062
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-469	-453
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>8 347</u>	<u>8 440</u>
Poistoero	1 847	1 940
Vapaaehtoiset varaukset	6 500	6 500
PAKOLLISET VARAUKSET	<u>1 058</u>	<u>2 562</u>
Muut pakolliset varaukset	1 058	2 562
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>259</u>	<u>210</u>
Valtion toimeksiannot	18	21
Lahjoitusrahastojen pääomat	232	176
Muut toimeksiantojen pääomat	9	13
VIERAS PÄÄOMA	<u>62 200</u>	<u>53 936</u>
Pitkäaikainen	<u>20 812</u>	<u>24 069</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 810	24 067
Muut velat	2	2
Lyhytaikainen	<u>41 388</u>	<u>29 868</u>
Joukkovelkakirjalainat	8 000	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 634	3 554
Lainat julkisyhteisöiltä	19 041	15 307
Lainat muilta luotonantajilta	2 165	2 014
Saadut ennakot	17	16
Ostovelat	2 840	2 344
Muut velat	668	880
Siirtovelat	5 023	5 752
	<u>145 534</u>	<u>139 290</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Omavaraisuusaste	56,4 %	59,3 %
Omavaraisuusaste ilman kons. yksiköillejä	62,0 %	65,6 %
Suhteellinen velkaantuneluus	51,9 %	45,5 %
Suht. velkaantuneluus ilman kons. yksiköillejä	34,2 %	31,0 %
Kertynyt ylijäämä, 1.000 euroa	8 139	8 608
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	482	506
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa	53 649	44 942
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa, ilman kons. yks.tilejä	32 444	27 805
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	3 174	2 639
Lainakanta 31.12., euroa/asukas, ilman kons. yks.tilejä	1 920	1 633

Lainat ja vastuut 31.12., 1.000 euroa	54 141	45 679
Lainat ja vastuut 31.12., 1.000 euroa, ilman kons. yks.tile	32 936	28 542
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	3 203	2 683
Lainat ja vastuut, euroa/asukas, ilman kons. yks.tilejä	1 949	1 676
Lainasaamiset, 1.000 euroa	517	639
Asukasmäärä	16 901	17 028

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Omavaraisuusaste, % = 100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) / Asukasmäärä

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

2.12 KOKONAISTULOT JA -MENOT

KAUPUNGIN KOKONAISTULOT JA -MENOT

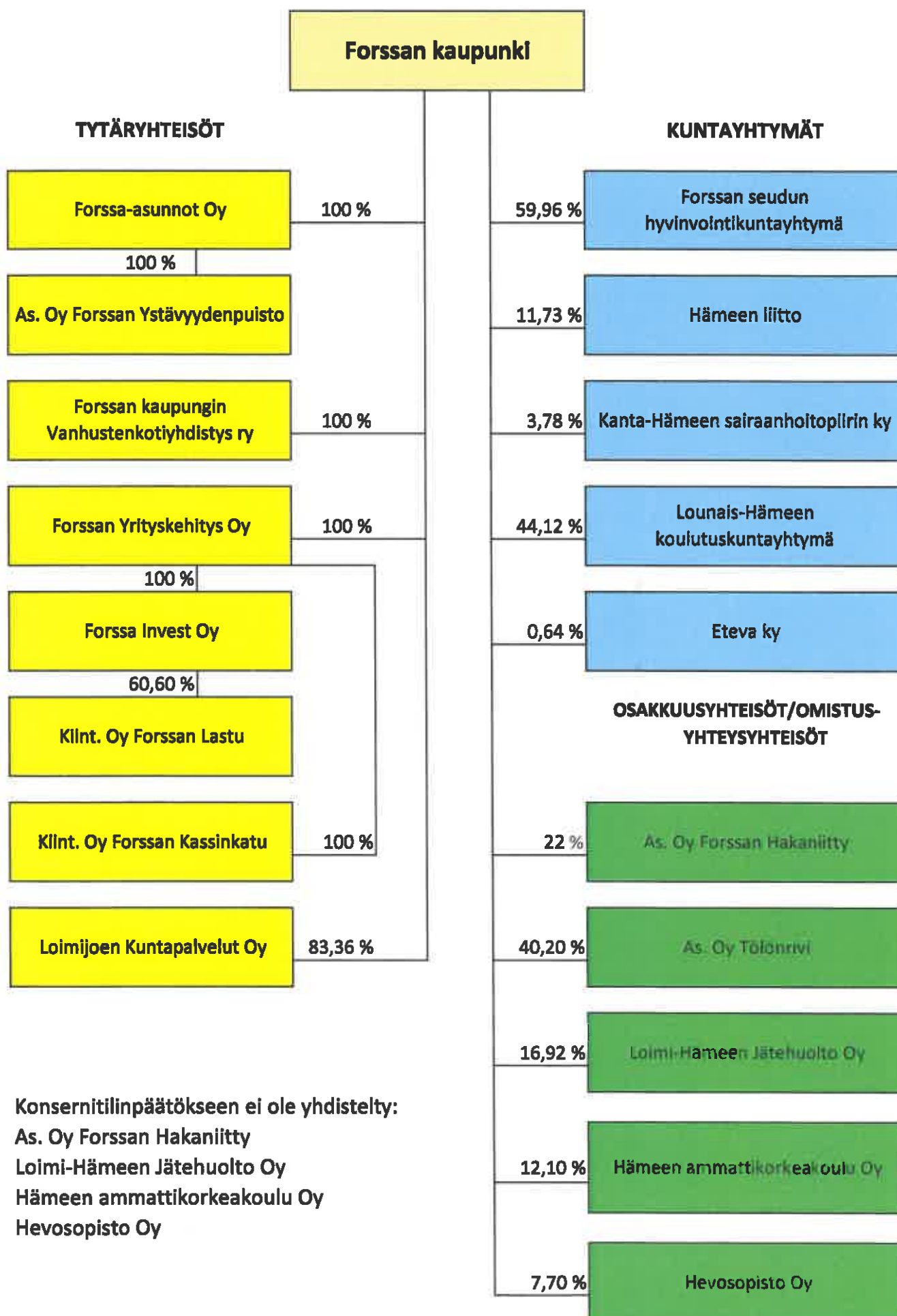
TULOT	1.000 e	%
Toiminta		
Toimintatuotot	18 319	12,8
Verotulot	60 706	42,5
Valtionosuudet	40 832	28,6
Korkotuotot	60	0,0
Muut raholustuotot	94	0,1
Satunnaiset tuotot	100	0,1
Tulorahoituksen korjauserät		
-Pysyvien vastaavien		
hyödykkeiden luovutusvoitot	-68	0,0
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	164	0,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		
luovutustulot	183	0,1
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	123	0,1
Pitkääkalsten lainojen lisäys	10 152	7,1
Lyhytkaisten lainojen lisäys	12 068	8,5
Oman pääoman lisäykset	0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	142 734	100,0

Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 930
Rahavarojen lisäys	5 046
Yhteensä	135 758

MENOT	1.000 e	%
Toiminta		
Toimintakulut	114 153	84,1
- Valmistus omaan käyttöön	0	0,0
Korkokulut	304	0,2
Muut rahotuskulut	34	0,0
Satunnaiset kulut	125	0,1
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakollisten varausten vähennys	1 505	1,1
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		
luovutustappiot	-48	0,0
Investoinnit		
Investointimenot	6 173	4,5
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0,0
Pitkääkalsten lainojen vähennys	13 513	10,0
Lyhytkaisten lainojen vähennys	0	0,0
Oman pääoman vähennykset	0	0,0
Kokonaismenot yhteensä	135 758	100,0

		Muutos%
Kokonaismenot yhteensä v. 2015	124 070	-8,7
- ilman kons.yht. yksikkötiliä	109 360	-12,8
Kokonaismenot yhteensä v. 2016	124 238	0,1
- ilman kons.yht. yksikkötiliä	109 487	0,1
Kokonaismenot yhteensä v. 2017	125 020	0,6
- ilman kons.yht. yksikkötiliä	111 722	2,0
Kokonaismenot yhteensä v. 2018	124 403	-0,5
- ilman kons.yht. yksikkötiliä	107 266	-4,0
Kokonaismenot yhteensä v. 2019	135 758	9,1
- ilman kons.yht. yksikkötiliä	114 552	6,8

2.13.1 Forssan kaupunkikonsernin kuuluivat 31.12.2019 seuraavat yhteisöt:

2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungissa konserniohjaus on toteutettu hyväksytyt konserniohjeistuksen mukaisesti. Syyskuussa 2018 valtuusto hyväksyi Forssan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen. Tarkemmin kohdassa 2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen.

2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernin tuloslaskelman alijäämä on - 0,9 miljoonaa euroa. Edellisvuonna alijäämä oli - 1,9 miljoonaa euroa.

Alijäämäiseen tulokseen vaikuttivat kaupunkiemon ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän sekä Forssa-asunnot Oy:n alijäämäiset tulokset.

Konsernin lainamäärä oli 68,9 miljoonaa euroa eli 4.081 euroa/asukas. Laskennallinen lainanhoitokate oli 1 (tydyttävä).

Konsernilyhtöselöjen toiminnastaan antamat tiedot

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Loimijoen Kuntapalvelut Oy kuuluu Forssan kaupunki -konserniin, kaupungin omistaessa 59,2 % yhtiön osakkeista, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän 40 % sekä Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän että Humppilan kunnan kummankin omistaessa 0,4 % yhtiön osakkeista. Yhtiön tavoitteena on tuottaa kilpailukykyisesti tehokkaita tukipalveluita omistajilleen.

Yhtiön hallinto ja taloushallintopalvelut sijaitsevat osoitteessa Turuntie 18, 30100 Forssa.

Ateriat valmistetaan kahdessa keskuskeittiössä, joista Korkeavahan keskuskeittiö palvelee ensisijaisesti terveydenhoidon asiakkaita sekä henkilöstöravintoloita Tölön keskuskeittiön toimittaessa ruokaa lähinnä kouluille ja päiväkodeille. Moniosaaja-henkilöstöämme työskentelee 14 palvelukeittiössä. Puhtauspalvelut toimivat asiakkaiden tiloissa Forssan kaupungin ja lähikuntien alueella.

Keskuskeittiön rakennuttamisen, rakentamisen ja pitkäaikaisen vuokraamisen kilpailutus EU-hankintana kilpailullisella neuvottelumenettelyllä oli pitkä prosessi. Hankintapäätös tehtiin joulukuun alussa ja varsinaiset sopimukset allekirjoitetaan keväällä 2020. Odotuksena on, että keittiö valmistuisi vuoden lopulla ja tuotantoa alettaisiin siirtää uuteen keskuskeittiöön vuoden 2021 alussa. Uusi keskuskeittiö mahdollistaa joustavat ja tehokkaat tuotantomenetelmät, jolloin voimme tuottaa ruokaa myös seutukunnan koululaisille ja sote-asiakkaille kuntien näin halutessa.

Ateriapalveluiden toiminta laajeni kuluneena vuonna Humppilan kunnan koulu- ja päiväkotiasiakkaisiin ja samalla Humppilan kunnan ateriapalveluhenkilöstö siirtyi liiketoimintasiirrolla yhtiön palvelukseen.

Henkilöstön sairauspoissaolot ovat pysyneet hyvällä tasolla eli 15,5 kalenteripäivää henkilöä kohden. Yhtiö tukee henkilöstön työhyvinvointia ja kannustaa edelleen henkilöstöä monipuoliseen liikkumiseen.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat:	2019	2018
Liikevaihto (tuhatta euroa)	7 835,0	7 859,0
Liiketulos (tuhatta euroa)	77,0	157,0
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	7	16
Omavaraisuusaste (%)	44,9	42,3

Valtakunnallinen sote-tilanne tuo epävarmuutta tulevaisuuden toimintaan. Päättykö valtiovalta sellaisista toimista, jolla on vaikutusta? Vaikuttavatko päätökset kaikkiin palveluihin vai osaan niistä? Valtakunnan tason päätöksiä odoteltaessa kehitään omaa toimintaa ja henkilöstön ammattitaitoa eri palvelualueilla. Painopisteenä on erityisesti hyödyntää uuden keskuskeittiön mahdollisuuksia tuotannon tehokkuuden ja kilpailukyvyin lisäämiseksi. Ateriapalveluiden mahdollisiin häiriöihin on varauduttu varautumissuunnittelulla. Yhtiöllä ei ole varsinaista luottoriskiä taloudellisesti merkittävien asiakkaiden kuuluessa konserniin.

Henkilöstö	2019	2018
Henkilöstö keskimäärin	140	147
Maksetut palkat ja palkkiot (tuhatta euroa)	3 934	3 938

Yhtiön hallituksen 1.1.-24.4.2019 puheenjohtajana on toiminut Emmi Lintonen, jäsenenä Risto Aaltonen, Timo Finning, Tommi Forss, Eino Järvinen ja Irmeli Vinnikainen.

Hallitus 25.4.-8.10.2019 puheenjohtajana Tapio Talikainen, jäsenenä Risto Aaltonen, Timo Finning, Tommi Forss, Kirsi Laine-Mäki ja Irmeli Vinnikainen.

Hallitus 9.10.- 3.12.2019 puheenjohtajana Tapio Talikainen, jäsenet Timo Finning, Tommi Forss, Kirsi Laine-Mäki, Tanja Paassilta, Irmeli Vinnikainen ja Tapio Virtanen.

Hallitus 4.12.-31.12.2019 puheenjohtaja Tapio Talikainen, jäsenet Timo Finning, Kirsi Laine-Mäki, Tanja Paassilta, Irmeli Vinnikainen ja Tapio Virtanen.

Yhtiön hallitus on kokoontunut 10 kertaa kalenterivuoden aikana.

Vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä on 1.074.411,61 euroa, tilikauden voiton ollessa 64.299,94 euroa.

Forssa-asunnot Oy

Vuosi oli järjestyksessään yhtiön kahdeskymmenesseitsemäs toimintavuosi. Yhtiö on merkitty kaupparekisteriin 11.08.1993. Varsinainen yhtiökokous pidettiin 22.03.2019, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen mukaiset asiat.

Yhtiön liikevaihto oli tilikaudella 2 869 532 euroa. Lisäystä edellisen vuoden liikevaihtoon oli 101 900 euroa.

Uusia vuokrasopimuksia solmittiin toimintavuoden aikana 171 kappaletta ja päättyneitä vuokrasopimuksia oli 139 kappaletta.

Yhtiön asuntojen kokonaismäärä tilikauden päättyessä oli yhteensä 636 asuntoa sisältäen Rytynluhdin oppilasasuntolan ja kerrostalo Isonlityntie 51, joka on kokonaisuudessaan vuokrattu Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle. Yhtiön asuntojen käyttöaste oli 73,40 %.

Yhtiö hoitaa Forssan kaupungin toimeksiantona kaupungin suorassa omistuksessa olevien 8 asunnon sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän 315 asuntopaikan vuokraustoiminnan ja vuokranvalvonnan. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle vuokrasopimuksia solmittiin 98 kappaletta.

Yhtiön toiminta, omaisuus, kiinteistöt ja rakennukset on vakuutettu If Vahinkovakuutusyhtiössä. 1-3/2019 ja LähiTapiola Keskinäisessä Vakuutusyhtiössä 4-12/2019.

Yhtiön omistaman Saksankuja 9:n kiinteistö, jossa on 48 asuinhuoneelstoa, purkutyöt saatiin päätökseen 20.8.2019. ARA on myöntänyt 31.10.2017 purkukustannuksiin 70 % purkuavustuksen. Purkutyön kokonaiskustannukset olivat 224 226,65 euroa, josta saatiin palautuksena 142 293,00 euroa. Forssan kaupunginhallituksen 26.06.2017 päätöksen mukaisesti purkutyöt tehtiin peräjälkeen Forssan kaupungin vanhustenkotiyhdistys ry:n omistaman Saksankuja 13 kohteen purkutyön kanssa.

Saksankuja 5:n asuntoihin tehtiin peruskorjauksia ja muutostöitä sekä molempien rappujen yhteiset tilat kunnostettiin. Yhtiö vuokrasi tiloista 585 m² Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle, joka perusti tiloihin tukiasumisyksikkö Sataman. Toiminta alkoi 1.9.2019 ja sitä on tarkoitus laajentaa muutosremonttoimalla talon yhdeksästä kolmiosta 18 yksiötä, joista 9 on esteetöntä.

Huoneistoja kunnostettiin vuokrattavuuden parantamiseksi kaiken kaikkiaan no 46 kpl ja lisäksi kohennettiin kiinteistöjen piha-alueita ja yleisiä tiloja.

Kiinteistöjen ja rakennusten kunnostus- ja muutostöihin käytettiin toimintavuotena 832 236 euroa. Lisäystä edellisvuoteen oli 452 449 euroa. Näistä kuluista aktivoitiin taseeseen 273 671 euroa.

Yhtiö kilpailutti toimintavuonna kiinteistöhuollon, siivouksen sekä kiinteistövakuutukset. Kiinteistöhuollosta kaikkien yhtiön kiinteistöjen osalta vastasi RTK-Palvelu 1.9.2019 alkaen ja siivouksesta Forssan Ilona Oy 1.1.2020 alkaen.

Yhtiön kaikkiin asuntoihin sekä kiinteistöjen lämmönjakohuoneisiin on toimintavuonna tuotu Lounean toimesta valokulttu. Vuokralaisille tarjotaan 5M laajakaistaliittymä veloitusetta.

Yhtiöllä oli toimintavuonna omistuksessa As Oy Hakaniityn 180 kpl osakkeita numerot 141–230, jotka oikeuttavat 4 huonetta, keittiön, kylpyhuoneen ja saunan (90 m²) käsittävän huoneiston 3 hallintaan yhtiön omistamassa talossa, osoitteessa Haksankuja 2, 30100 Forssa. Forssa-asunnot Oy:n omistusosuus oli 63,78%. Näistä osakkeista tehtiin kauppa 31.1.2020, jossa ostajina olivat nykyiset osaomistajat.

Yhtiö on sopinut rahoituslaitosten lainojen lyhennysvapaasta vuosille 2019-2020 lukuun ottamatta yhtä lainaa, jota lyhennettiin toimintavuonna 26 237,28 euroa. Lainanlyhennyksistä säästyneet varat sijoitettiin huoneistojen korjaus- ja muutostöihin. Korko- ja muut rahoituskulut olivat 181 164 euroa. Yhtiön taseen rahoituslaitoslainojen kokonaismäärä oli vuoden lopulla 10 213 409 euroa. Lisäksi yhtiöllä on käytössä Konsemittilin lainalimiitti, jonka saldo oli vuoden lopussa 1 383 421 euroa.

Vuokrasaamisten jälkiperintätuotot olivat 48 507 euroa ja korkotuotot 12 144 euroa. Vuokra- ja käyttömaksusaamiset tilinpäätöshetkellä olivat 162 278 euroa.

Yhtiö kirjasi toimintavuoden tuloksena poistojen, luottotappioiden ja asuintalovaurauksen jälkeen 164 959 euron tappion. Taseen loppusumma oli 14 404 849 euroa, josta oma pääoma oli 2 251 085 euroa. Omavaraisuusaste oli 15,6 %.

Yhtiön hallituksessa ovat tilikautena toimineet Janne Korsi hallituksen puheenjohtajana, Sirke Wikström hallituksen varapuheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä Seija Hyvärinen (22.3.2019 asti), Sami Kotiniemi, Kaija-Leena Niemi, Irma Pulkkinen ja Matti Uutela. Hallitus kokoontui tilikauden aikana kahdeksan kertaa.

Yhtiön toimitusjohtajana ja hallituksen sihteerinä on toiminut Seppo Hakamäki 6.8.2018 alkaen.

Yhtiön palveluksessa konttoritoiminnoissa sekä kiinteistöjen korjaus-, huolto-, kunnossapidossa ja siivoustoiminnassa on toimintavuoden aikana ollut osa- ja kokopäiväisinä 6 työntekijää. Pääosin kiinteistöjen korjaus-, huolto-, kunnossapito ja siivoustyöt on hoidettu ulkopuolisella urakoinnilla.

Yhtiössä otettiin toimintavuonna käyttöön kiinteistötieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä Tampuuri, jonka tarkoituksena on tehostaa vuokraustoimintaa, helpottaa toimitustyötä sekä auttaa toiminnan ja talouden seurannassa sekä suunnittelussa.

Yhtiön tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Oy, päävastaavana tilintarkastajana Juha Koponen HT, JHT. Kirjanpidon on hoitanut Loimijoen Kuntapalvelut Oy.

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio, vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä) ja henkilöstön ikärakenne.

Toiminnalliset riskit on pääosin pyritty suojaamaan vakuutuksin. Toiminnallisiin riskeihin kuuluu myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu ulkoistamalla ja keskittämällä osa yhtiön datapalveluista.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset. Yhtiön vieraan pääoman määrä on huomattava, joka on pyritty suojaamaan aiemmin pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla ja korkosuojauksilla. Yhtiöllä on ollut 31.1.2013 – 31.1.2020 korkosuojaus Osuuspankilta lainassa, jonka pääoma on 5 776 000 euroa. Välittäjänä on toiminut Operandi. Korkosuojaus on päättynyt ja korkotilanteen kehittymistä seurataan.

Yhtiön vahinkoriskeistä on tehty oma riskikartoitusanalyysi, johon sisältyy kemiallisia aineita, tuotantoriskejä ja kiinteistöihin kohdistuvat riskit. Kuten toiminnalliset riskit myös vahinkoriskit on pyritty ennalta suojaamaan vakuutusturvalla, joka on viimeksi tarkistettu ja päivitetty kesällä 2016.

Yhtiön kiinteistökanta on ikääntynyt ja vuotovahinkojen riski kasvaa. Isojen vahinkojen varalle yhtiön kiinteistövuokratuottoissa on myös keskeytysvakuutus, joka korvaa samatta jääneitä vuokratuottoja vahinkojen korjauksen ajalta.

Yhtiöllä on myös asukkaiden aiheuttamien vahinkojen varalta erillinen vakuutus, joka korvaa lisäksi asukkaiden irtaimistoa vahinkotilanteissa.

Forssan Yrityskehitys Oy

Vuosi oli yhtiön kahdeskymmenesneljäs (24.) toimintavuosi. Yhtiön perustamiskokous pidettiin 19.3.1996 ja yhtiö merkittiin kaupparekisteriin 6.5.1996. Forssan kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 100 % ja yhtiö kuuluu Forssan kaupunkikonserniin.

Forssan Kehittämiskeskus Oy:öön sulautettiin Forssan Liike- ja Teollisuuskiinteistöt Oy vuoden 2016 aikana. Sulautumisen myötä vastaanottavan yhtiön nimi muuttui Forssan Yrityskehitys Oy:ksi ja sille tuli tytäryhtiöiksi Forssa Invest Oy sekä sen tytäryhtiö kiinteistö Oy Forssan Lastu. Sulautumisen jälkeen on perustettu tytäryhtiö Kiinteistö Oy Forssan Kassinkatu.

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 24.4.2019, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen määräämät asiat.

Yhtiön käynnisti toimintavuoden aikana yhden oman hankeen; FRUSH – Järkivihreä toimintamalli. Hankkeessa ovat mukana Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä, Hevosopisto sekä Hämeen ammattikorkeakoulu. Hankkeelle osoitetaan olemassa olevista henkilöresursseista 50 %:n työaika.

Toimintavuoden aikana toteutettiin myös perusparannus Salkokadun teollisuushalliin ja suoritettiin loppuun Teatteritalon perusparannukset.

Pääosin yritysneuvontatoiminta keskittyi yritysten neuvontapalveluihin, toimivien yritysten kehittämistoimintaan, koulutuksesta, tapahtumista ja julkisen rahoituksen tiedottamiseen. Toimintavuoden aikana toteutettiin 2018 vuonna laadittua strategiaa ja edelleen kiinnitettiin huomiota näkyvyyden lisäämiseen. Täydet 100 prosenttia Forssan Yrityskehitys Oy:ssä viime vuonna asioineista yrittäjistä ovat valmiita suosittelemaan palveluja myös yrittäjäkollegoilleen. Forssan Yrityskehityksessä kirjattiin vuonna 2019 yhteensä 405 yksittäistä, kirjattua tapaamista yrittäjien kanssa. Se tarkoittaa reilua 33,75 tapaamista kuukaudelta kohden. Forssan Yrityskehityksen järjestämiin tilaisuuksiin osallistui 386 henkilöä ja yhdessä Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa järjestettyyn kestäväen kehityksen ja kiertotalouden tapahtumaan FRUSHiin osallistui yli 1 000 henkilöä. Medianäkyvyytemme on moninkertaistunut vuoden aikana ja parantunut edelleen vuodesta 2018.

Tammela, Humppila, Ypäjä ja Jokioinen päättivät tehdä palvelusopimuksen yrityspalveluiden tuottamisesta Forssan Yrityskehityksen kanssa. Tammelan osalta sopimus alkoi 1.9.2019. Muiden kuntien, paitsi Humppilan osalta 2020 vuoden alusta. Humppilan osalta 1.2.2020 lukien.

Yrityskehitys toteutti vuoden 2019 aikana seudullista elinvoimaohjelmaa suunnitelman mukaisesti. Tähän liittyen perustettiin myös yrityskiihdyttämö Forza yhdessä seudun kuntien sekä Hevosopiston, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän ja Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa. Avajaiset pidettiin 1.8.2019. Rahallisen panostuksen toimintojen alkuun saattamiseksi antoivat Lounaismaan OP sekä Lounea. Toimintavuoden aikana yhteisöön on saatu yritysjäseniä.

Maaliskuun lopussa lanseerattiin Muuttajapalvelu yhdessä kaupungin työllisyyspal-

veluiden, varhaiskasvatuksen sekä Forssa-asuntojen kanssa. Palvelua laajennettiin kesän ajaksi yliopisto-opiskelijoille siten, että kesätöihin Forssaan tuleville luvattiin kolmen kuukauden ajaksi asunto veloitusetta.

Kevään ja kesän aikana otettiin käyttöön yhteinen CRM -järjestelmä, kun Yrityskehityksellä olevaan ohjelmistoon liittyivät mukaan Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä, seudun kunnat sekä kaupungin työllisyyspalvelut.

Yrityskehitys jatkoi Järkivihreyden reboot -strategian eteenpäin viemistä.

Kiinteistösopimukset

Yhtiön omistuksessa tai osake-enemmistön kautta hallinnassa olevat kiinteistöt ja rakennukset sekä niiden hankinta-ajat ovat seuraavat:

Teatteritalo	2 080 m ²	25.01.1999
Halli III	1 753 m ²	20.07.1990
Salko Painting Oy	5 105 m ²	31.05.2003
Forssa Invest Oy / Lastu	6 855 m ²	29.06.2009
Aste Finland Oy	3 457 m ²	31.12.2013
Yritystalo, Koulukatu 13	2 400 m ²	01.03.2017
Jomet Oy, Aukeentie	2 600 m ²	01.12.2017

Yhtiön toimitilat ovat vuokrattuina. Yhtiön hallinnoimissa tiloissa työskentelee yli 200 työntekijää. Vuokrausaste on saatu nostettua lähes 100 %:iin.

Rahoitus ja taloudellinen tilanne

Yhtiön maksuvalmius tilikauden aikana oli kohtalainen. Yhtiön liikevaihto oli 1 468 378,09 euroa (vuonna 2018 1 195 984,20). Yhtiön tekemät poistot ja arvonalentumiset tilikaudella olivat 403 902 euroa (vuonna 2018 325 859,97 ja se kirjasi tilikauden tuloksena poistojen jälkeen 53 801,66 euroa (vuonna 2018 -68 184,45 euroa) plussaa.

Tilikauden aikana yhtiö lyhensi lainojaan lainaohjelman mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön lainat rahoituslaitoksilta olivat 12 978 257,12 euroa, sekä lainat Forssan kaupungilta 2 106 470,22 euroa. Yhteensä 15 084 727,34 euroa.

Kiinnityksiä ja pantteja yhtiö on antanut ainoastaan omistajalleen Forssan kaupungille.

Taseen loppusumma on 17.140.736,26 euroa, josta oma pääoma on 1.745.607,60 euroa.

Yhtiö aloitti tilikaudella Forssan Invest Oy:n sulauttamisen Forssan Yrityskehitykseen.

Yhtiön toiminnan vastuu, omaisuus, kiinteistöt ja rakennukset on vakuutettu If Vahinkovakuutusyhtiössä. Forssan kaupungin ottama hallinnonvastuuvakuutus suojaa Forssan Yrityskehitys Oy:n toimitusjohtajaa ja hallitusta Howden Finlandin kautta.

Rakennustoiminta

Yhtiöllä ei vuoden 2019 aikana ollut uudisrakennustoimintaa.

Organisaatio

Yhtiön hallitukseen ovat toimintavuoden aikana kuuluneet Jaana Lähteenkorva (puheenjohtaja), Kaisa Lepola (varapuheenjohtaja), Arto Heino, Emmi Lintonen ja Jaakko Mäki. Toimintavuoden aikana Emmi Lintosen tilalle hallitukseen valittiin Nicholas Salonen. Hallitus kokoontui tilikauden aikana kaksitoista kertaa.

Yhtiölle palkattiin Forzan yhteisömanageriksi Heidi Loukiainen 07/2019.

Yhtiön tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO, päävastuullisena tilintarkastajana Juha Koponen (HT, JHT). Yhtiön kirjanpidon ja palkanlaskennan on hoitanut kirjanpito-yhtiö Laskentapiste Balanssi Oy. Yhtiö on Kuntien eläkevakuutusjärjestöjäsenyhteisö.

Tulevan vuoden tapahtumia

Yhtiö toteuttaa laatimaansa strategiaa, kaupungin strategiaa sekä Forssan kaupunkiseudun elinvoimaohjelmaa.

Yhtiö on aktivoitunut edelleen hanketoiminnassa sekä yrittäjäyhteistyössä. Yhtiö tulee toimintavuoden aikana järjestämään erilaisia tapahtumia yrittäjille ja yhdessä yrittäjien sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Yhtiön toimintaa mitataan strategiasa määrittelyin tavoin.

Uusi toimitusjohtaja Riikka Riihimäki vastaa yhtiön johtamisesta 7.1.2020 lukien.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio, vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamiseen (ns. varamiesjärjestelmä) ja henkilöstön ikärakenne.

Toiminnalliset riskit on pääosin pyritty suojaamaan vakuutuksin, joiden kattavuus toiminnanvastuista on riskeihin nähden selvästi liian pieni. Vakuutusturva tullaan arvioimaan uudelleen vuoden kuluvaan vuoteen 2020.

Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu keskittämällä yhtiön ICT-palvelut kaupungin IT-yksikön hoidettavaksi. Yhtiön asiakkaisiin nähden erittäin merkittävä asia on salassapitoturva ja sen mukanaan tuoma ”brändi” yhtiön jatkotoiminnalle.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset, mahdollinen taantuma tai muu asiakkaisiin liittyvä este, jolloin tehty sopimus purkaantuu. Yhtiön vieraan pääoman määrä on kasvanut huomattavasti, jota on pyritty suojaamaan pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla ja korkosuojauksilla.

Yhtiön vahinkoriskeihin ei sisälly kemiallisia aineita tai tuotantoriskejä vaan lähinnä kiinteistöihin kohdistuvia riskejä.

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Kulunut vuosi oli yhdistyksen 47. toimintavuosi.

Forssan kaupunki on vuokrannut yhdistyksen tilat ja tekee tiloissa vanhusten palvelutoimintaa sekä vuokraa asuntoja vanhusten käyttöön.

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin 21.3. ja syyskokous 19.12. Kokouksissa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen määräämät asiat.

Yhdistyksen vuokratuotot 434 354,00 euroa.

Taseesta purettiin asuintalovaroja vuosilta 2009, 2010 ja 2011 yhteensä 634 656 euroa.

Palvelukeskus Rimpikotoon liittyvä kerrostalo, Saksankuja 13 A purettiin vuoden 2019 aikana. Purku-urakan kustannukset olivat 275 945,94 euroa. Rakennuksen purkamisesta johtuen taseesta poistettiin rakennuksen jäännösarvo 519 651,46 euroa. Lisäksi tehtiin normaalit suunnitelman mukaiset poistot. Poistoja tehtiin yhteensä 577 978,60 euroa.

Jäsenmaksuja ei peritty vuonna 2019.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Kuntayhtymän johtajan katsaus

Yhtymävaltuuston toimintavuodelle 2019 hyväksymät taloudelliset tavoitteet saavutettiin suurelta osin, vaikka vuosi oli lainsäädännön ja rahoituspohjan muuttumisen vuoksi edelleen haasteellinen. Ammatillisen koulutuksen uusi lainsäädäntökokonaisuus astui voimaan 1.1.2018. Tämä vaikutti kokonaisvaltaisesti organisaation toimintaan vielä myös vuonna 2019.

Vuoden 2019 keskeisimpänä tehtävänä kuntayhtymätasolla oli uuden lainsäädännön mukaisen toiminnan vahvistaminen. Prosessit alkoivat koulutustoiminnassa jo vahvistua uuden lainsäädännön vaatimusten mukaisiksi, mutta kehitystyöhön ja henkilöstön kouluttamiseen käytettiin paljon resursseja. Tammikuussa 2019 yhtymähallitus käynnisti myös strategiatyön, jota vietään laaja-alaisesti luottamushenkilöiden, omistajakuntien, henkilöstön, opiskelijoiden, työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Lopputuloksena kuntayhtymä sai uuden vision ja toiminta-ajatuksen sekä strategia-asiakirjan, jotka tulivat voimaan tammikuun alussa 2020. Myös arvot päivitettiin. Osastrategioina laadittiin päästrategian lisäksi myös sekä henkilöstöettä viestintästrategiat. Strategiaprosessi oli osallistava ja tuotti konkreettisen ja edistyksellisen uuden suunnan kuntayhtymälle.

Kuntayhtymän laadunvarmistuksen viitekehyksenä on jo vuosia ollut ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen tueksi kehitetty CQAF- malli (Common Quality Assurance Framework), mikä perustuu useiden muiden käytössä olevien arviointimallien EFQM (European Framework of Quality and Management) ja CAF (Com-

mon Assessment Framework) tavoin jatkuvaan oppimiseen ja toiminnan systemaattiseen kehittämiseen. EFQM katsottiin edelleen käyttökelpoiseksi strategiатыn yhteydessä.

Laatutyötä kehitettiin niin, että ennen erilliset laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjohtamisen osa-alueet yhdistettiin samaan kokonaisuuteen. Ratkaisu osoittautui hyväksi. Samaan aikaan voidaan ohjata esim. teemoihin liittyviä kehityshankkeita, koulutuksia ja auditointeja ja varmistaa, että kuntayhtymä toimii kaikilla sektoreilla kokonaisuutena laadukkaasti. Sen lisäksi käynnistettiin koko toimintajärjestelmää koskeva päivitystyö, jonka yhteydessä käsitellään kaikki toimintaohjeet, lomakkeet ja prosessit. Kyseessä on hyvin laaja kokonaisuus ja työ jatkuu vuonna 2020.

Laatutyötä suunnitellaan ja ylläpidetään IMS-järjestelmässä (laadunhallinnan toiminnanohjausjärjestelmä IMS Integrated Management System). IMSin avulla tarvittava tieto oppilaitoksen toiminnasta ja prosesseista on kaikkien saatavilla erilaisiin tilanteisiin. Vuonna 2019 jatkettiin edelleen keskeisten koulutustoiminnan prosessien ja työohjeiden tekemistä. IMS vaatii edelleen henkilöstöltä käytön kertaamista, mitä on toteutettu niin, että lainsäädäntömuutosten aiheuttaessa muutoksia prosesseihin niiden kuvauksen päivittämistyötä on jaettu koko henkilöstölle.

Vuoden 2018 alusta lukien ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä muuttui merkittävästi. Vuoden 2019 talousarviota tehtiin edelleen vaillinaisten tietojen perusteella, sillä uuden rahoituspohjan mukaisia vertailutietoja ei ollut saatavilla. Talousarviotyö onnistui kuitenkin hyvin, vaikka rahoituksen perusta muuttui.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään laskennallisesti perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta kunkin rahoitusosuuden euromäärästä se osuus, joka vastaa koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellista osuutta kyseisen rahoitusosuuden kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista.

Koulutuksen järjestäjän osuus perusrahoituksessa perustuu ministeriön koulutuksen järjestäjälle asettamiin tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, suoritusrahoituksessa suoritettuihin tutkintoihin ja tutkinnon osien osaamispisteisiin sekä vaikuttavuusrahoituksessa opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen. Laskennallisen rahoituksen lisäksi koulutuksen järjestäjät voivat hakemuksesta saada strategiarahoitusta, jota ministeriö myöntää harkintaan perustuen.

Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon keskeiset koulutuksen kustannuksiin vaikuttavat tekijät, kuten tutkintokohtaiset kustannuserot, eri tutkintotyytit, koulutuksen toteuttamismuodot, erityinen tuki ja majoitus, työvoimakoulutus, oppimisvalmiuksia tukevat opinnot ja henkilöstökoulutus, painottamalla rahoituksen perusteena käytettäviä suoritettavia erilaisilla kustannuserot huomioivilla kertoimilla.

Lisäksi rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksella sekä niiden laskennassa käytetyillä kertoimilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan toimintaa osaamistarpeita vastaavaksi sekä tehostamaan opintoprosesseja. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksessa käytetyillä kertoimilla painotetaan esimerkiksi vaila perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden tutkintoja tai aikaisemmin työttömänä olleiden työllistymistä.

Rahoitus maksetaan myös suoritusten ja tulosten perusteella eikä pelkästään opiskeluaajan perusteella. Volyymissa huomioidaan perustutkinnot, ammattitutkinnot ja

erikoisammattitutkinnot. Siirtymäajan kuluttua 50 % rahoituksesta tulee opiskelija-vuosien mukaan. Rahoituksesta 35 % tulee suoritteiden perusteella (tutkintojen osat ja tutkinnot). Rahoituksesta 15 % tulee tuloksellisuudesta, jota kuvaavat työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen sekä opiskelijoiden ja työelämän palaute. Strategiarahoitusta koulutuksen järjestäjä saa enintään 4 % kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2019 rahoitusjärjestelmä oli kuitenkin vielä siirtymävaiheessa.

Kuntayhtymällä ei ollut investointiohjelmassa merkittäviä investointeja vuonna 2019, koska kaikki rakennukset on peruskorjattu 15 vuoden aikana. Investointivaraukset ovat miltei kokonaan käytetty ja talous on kiristynyt. Forssan Kuustossa aloitettiin FAI-4 talon rakentaminen syksyllä 2017 opiskelijatyönä ja sen rakentaminen jatkui vuoden 2019 kuluessa.

Uusi rahoitusjärjestelmä edellyttää ajantasaisen seurantatiedon toimittamista rahoituksen pohjaksi. Opiskelijan suorittama tutkinto, päätoimisuus/osa-aikaisuus, läsnä-olopäivät ja näyttöjen suoritukset ovat keskeisiä koulutuksen mittareita. Kuntayhtymässä otettiin käyttöön uusi opiskelijahallintojärjestelmä Primus vuonna 2017. Järjestelmää on kehitetty kuntayhtymän tarpeita vastaavaksi ja eritoten rahoituksen pohjaksi. Vuonna 2018 käyttöön tuli myös valtakunnallinen Koski-järjestelmä, jonka tietojen perusteella OKM tekee jatkossa rahoituspäätökset. Tiedonsiirto Primuksesta Koskeen oli siis yksi keskeisimmistä kehityksen kohteista edelleen vuonna 2019. Lokakuussa 2019 OKM otti ensimmäistä kertaa oppilaitoksia koskevat raportointitiedot Koski-järjestelmästä rahoituksen pohjaksi. Vuoden 2020 rahoituspäätös perustui vuoden 2018 tietoihin. Tiedonsiirtoon ja järjestelmäkehitykseen on käytetty runsaasti resursseja, jotta rahoitusta koskevat vertailutiedot ovat luotettavat ja ajantasaiset.

Vuosi 2019 oli ensimmäinen vuosi, kun koko opetushenkilöstö oli vuosityöajan piirissä. Elokuussa 2017 koulutuskuntayhtymä lähti yhtenä kuudesta ammatillisesta oppilaitoksesta mukaan vuosityöaikakokeiluun. Kokeilussa olivat ensivaiheessa mukana oppilaitoksen nuorisokoulutuksen opettajat, joiden palkkausjärjestelmää kokeilu muutti huomattavasti. Vuosityöaikakokeilu päättyi ja vuosityöajasta tuli koko opetushenkilöstön virallinen työaika järjestelmä 1.1.2019. Tällöin myös OVTES E-osion piirissä työskennellyt aikuisopetuksen henkilöstö siirtyi vuosityöaikaan.

Vuodelle 2019 myönnetty valtionosuusrahoitus oli ensimmäisen rahoituspäätöksen jälkeen 240 000 euroa pienempi kuin vuoden 2018 rahoitus. Tilikauden aikana haettiin kuitenkin harkinnanvaraista korotusta torninosturikoulutukseen ja sitä saatiinkin yhteensä 150 000 euroa. Lisäksi loppuvuonna saatiin lisätalousarviosta myönnettyä perusrahoitusta opetukseen ja ohjaukseen 120 000 euroa.

Muilta osin kuntayhtymän toiminnassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2019 aikana.

Voimassa oleva rahoitusjärjestelmä vaatii jatkuvaa koulutusmäärien ennakkointia ja suunnittelua, jotta tarjottava koulutus vastaa työelämän tarpeita eikä rapauta koulutuksen rahoituspohjaa. Koulutuksen rahoituksen jakautuminen perusrahoitukseen, suoriterahoitukseen ja vaikuttavuusrahoitukseen voi johtaa merkittävään vuosittaiseen vaihteluun valtionosuusrahoituksen määrässä. Nyt suunnitteilla oleva rahoituksen jäädyttäminen perusrahoituksen osalta 70 prosenttiin, todennäköisesti vähentäisi rahoitukseen kohdistuvaa vuosittaista vaihtelua.

Aiempiä vuosina tehtyjä investointivaroja on vielä hieman jäljellä ja niitä voidaan käyttää pienimuotoiseen kiinteistöjen korjaukseen sekä ohjelmisto- ja tietojärjestelmien muutokustannuksiin. Tulevina vuosina toiminnan suunnittelussa tulee huomioida rahoituksen riittävyys myös investointeihin, mikä tulee olemaan haastavaa.

Rahoituksen perustana ovat opiskelijavuodet, joista kertyy perusrahoitus. Opiskelijavuosia on kuitenkin entistä haasteellisempaa saada täyteen, sillä väki vähenee seutukunnalta ja nuorten määrä on selvässä laskussa. Talouden mahdollinen kiristyminen ja ennakkoinnin vaikeutuminen tulevat vaikuttamaan myös oppilaitoksen toimintaan. Aiempien vuosien hyvät tulokset ovat mahdollistaneet kiinteistöjen peruskorjaukset. Rahoituksen väheneminen samalla kun kustannukset kuitenkin nousivat, edellyttää toiminnan kehittämistä tehokkaammaksi sekä opetuksessa että tukipalvelutoiminnoissa.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntömuutoksen mukanaan tuomat uudistukset muuttivat koulutuksen suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja rahoituksen kokonaan. Myös tutkintoihin ja tutkintojärjestelmään tehtiin radikaaleja muutoksia. Yhteiskunnan ja ammattien muutokseen on valmistauduttu kuntayhtymän strategia-prosessin kautta, mutta kaikkien muutosten toimeenpano aiheuttaa silti edelleen haasteita. Ministeriön ja opetushallituksen suunnalta puuttuvat selkeät ohjeistukset aiheuttavat tulkintaongelmia oppilaitoksen päivittäisessä työssä.

Rahoituksen luotettava ennakointi ei ole mahdollista ennen kuin Opetus- ja kulttuuriministeriön raportointitiedoista saadaan tuotettua oikeaa ja riittävää informaatiota ennakointi- ja suunnittelutyön pohjaksi ja laskelmista saadaan luotua vuosien kuluessa trendejä. Opettajilla on merkittävä rooli opiskelijoiden tietojen ylläpitämisessä ja sitä kautta rahoituksen muodostumisen perusteista. Opettajien koulutukseen on resursoitu huomattavan paljon aikaa ja rahaa vuoden 2019 aikana, jotta järjestelmän tuottama tieto olisi mahdollisimman ajantasaista.

Opetushenkilöstön saatavuushaasteet vaikuttivat erityisesti tekniikan alojen koulutuksen järjestämiseen. Riskinä on, että pätevän opetushenkilöstön rekrytoinnista tulee yhä haastavampaa, kun kilpailu osaavasta työvoimasta yleisesti kiristyy.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Yhtymäjohtajan katsaus

Vuoteen 2019 sisältyi monia uudistuksia ja käynnistettiin useita selvityksiä. Ensimmäinen, koko maakuntaa koskeva selvitystyö aloitettiin jo keväällä soteuudistuksen jälleen viivästyttyä. Huhtikuussa 2019 omistajapoliittisessa kokouksessa kaikki kunnat näyttivät vihreää valoa maakunnallisen sote-selvityksen aloittamiselle. Selvityksen tarkoitus oli saada aikaan maakunnallisen sote-kuntayhtymän toimintamallia, palveluverkkoa, organisointitapaa ja ohjausmallia koskeva yhteinen näkemys ja suunnitella sen pohjalta maakunnallista vapaaehtoista sote-kuntayhtymää. Hanke kaatui kuitenkin vuoden lopussa, kun Riihimäki teki mukana olosta kielteisen päätöksen.

Syksyllä sosiaali- ja terveysministeriö valotti tulevaisuuden sotekeskus-ohjelmaa. Sote-rakennemuutoksen olisi tarkoitus edetä 18 maakunnan pohjalta. Uudistuksen eteenpäin viemiseksi maakunnille tarjotaan vuonna 2020 hankerahoitusta kolmessa

erillisessä osassa: tulevaisuuden sote-keskus, rakenneuudistusta tukevat hankkeet ja muut kehittämishankkeet. Hankehaut avautuvat vuoden 2020 alussa ja FSHKY on mukana näissä hankkeissa.

Kanta-Hämeen terveydenhuollon järjestämisuunnitelman laatiminen on myös käynnistynyt. Suunnitelma on tarkoitus laajentaa käsittämään myös sosiaalipalvelut. Järjestämisuunnitelma valmistunee kevään 2020 aikana.

Edellisten hankkeiden lisäksi maakunnassa käynnistettiin terveydenhuollon strateginen taloustarkastelu. Selvitys antaa tietoa Kanta-Hämeen kuntien ja sairaanhoitopiirin talousnäkymistä. Hanke liittyy vahvasti uuteen Assi-sairaalaan, jonka rahoitus on herättänyt kunnissa paljon huolta. Lopullinen päätös Assin rakentamisesta tehdään keväällä 2020.

Myös Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän osalta on tapahtunut paljon. Työterveyshuolto kilpailutettiin ja palvelut tarjotaan Terveystalon toimesta 1.10.2019 alkaen. Kaksi sisätautiosastoa sulautettiin toisiinsa ja uusi osasto muutti ensimmäiseen kerrokseen vanhan kirurgisen osaston tiloihin. Kirurginen osasto siirtyi kolmanteen kerrokseen. Toisen kerroksen osaston remontti aloitettiin ja perhepalveluiden työntekijöitä muuttaa tiloihin vuoden 2020 alkupuolella. Myös pääterveysaseman puolella on tehty remonttia perhekeskuksen ja A-klinikan muuttoa varten. Humppilassa Mäntyrinteen palveluasumiskeskuksen myynnin seurauksena osa keskuksen henkilöstöstä siirtyi kesällä liikkeenluovutuksella Attendolle ja osa Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän muihin tehtäviin.

Vuoden 2019 loppupuoli toi mukanaan tuottavuusohjelman. Kunnat edellyttivät hylkyä 3 % raamia vuoden 2020 budjetissa ja tähän ei päästy kuin tekemällä miljoonan verran alijäämäinen budjetti. Säästöjen suunnitteleminen aloitettiin kysymällä henkilöstöltä säästöehdotuksia. Näiden sekä johtotiimien ehdotusten pohjalta kerättiin säästötaulukko. Pelkkä säästöjen listaus ei kuitenkaan riitä vaan koko henkilökunnan on sitouduttava näihin säästöihin. Kuntien taloudellinen tilanne ei tule ensi vuoden aikana helpottumaan. Todennäköisesti säästämistä ja uusien kustannustehokkaiden toimintamallien kehittämisestä on tullut myös sote-palvelujen arkea.

2.13.4 Konsernihallinnon järjestäminen

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Toimivallan ja vastuun jako konserniohjauksessa on esitetty kaupungin hallintosäännössä ja konserniohjeessa.

Valtuusto hyväksyi 3.9.2018 omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen voimaantuleviksi 1.10.2018 lukien. Omistajapoliittiset linjaukset -asiakirja on ensimmäistä kertaa hyväksytty valtuustossa tässä laajuudessa. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita kaupungilla on omistuksiinsa liittyen. Konserniohje sisältää myös tytäryhteisöjen hyvää hallinto- ja johtamista koskevat ohjeet.

Ohjeiden anto kunnan edustajille ja konserniohjeen noudattaminen

Kaupunginhallitus on antanut erillisiä konserniohjauksia/ennakkosuostumuksia tytäryhteisöille konserniohjeen mukaisesti.

Omistajaohjauksen toimintatapoja mm. ohjeiden antamisessa sekä uuden tarkistetun konserniohjeen noudattamisen valvontaa tulee kehittää.

Kaupungin hallintosäännössä todetaan, että kaupunginhallitus arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa. Kaupunginhallitus on joulukuussa 2019 tehdyssä itsearvioinnissaan arvioinut myös omistajaohjauksen toteutumista. Ulkopuolinen arviointi on tekemättä.

Konsernitavoitteiden asettaminen ja toteutumista koskeva arviointi

Vuosittain talousarvion laadintaprosessiin liittyen pidetään kaupunginjohtajan johdolla ns. konsernineuvottelut, joissa seurataan kuluvaa vuotta ja suunnitellaan seuraavaa talousarviovuotta ja seuraavia vuosia ja niiden tavoitteita.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille ja liikelaitokselle konsernitavoitteet, joiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä

Liikelaitos ja tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan standardoituihin lomakkeisiin ja tunnuslukuihin perustuen. Osavuositarkastukset laaditaan 1.1.-30.4. ja 1.1.-31.8. Lisäksi edellytetään talouden seurantaa kuukausittain.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Yllä kerrotun raportoinnin ja seurannan lisäksi Forssa-asunnot Oy teetti erillisen ulkopuolisen selvityksen yhtiön taloudellisesta tilanteesta ja toimenpiteistä yhtiön talouden ja toiminnan tervehdyttämiseksi. Selvityksen tekijänä oli Inspira Oy. Selvityksen pohjalta yhtiö laati Forssa-asuntojen kehittämissuunnitelman vuosille 2020-2023 jota esiteltiin asumistyöpajassa 20.1.2020 kaupunginhallitukselle.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä

Konserniohjeen mukaan kaupungissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa, jota koordinoi kaupungin riskienhallintatyöryhmä. Kirjallinen kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka hyväksyttiin valtuustossa 12.12.2011. Riskienhallintapolitiikka selkeyttää kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tehtävät ja vastuut, riskienhallinnan toimenpiteet ja riskienhallinnan raportoinnin ja arvioinnin. Riskienhallintapolitiikkaa tulee noudattaa koko kaupunkikonsernissa kaikilla sen tasoilla.

Kunkin konserniyhteisön hallitus vastaa yhdessä toimitusjohtajan kanssa riskien hallinnasta ja riskienhallintaprosessin kokonaisvaltaisuudesta ja systemaattisuudesta.

Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan järjestämisestä, toimivuudesta ja riittävydestä. Toimitusjohtajat ovat mukana kaupungin riskienhallintaryhmässä.

Yhtiöiden on mahdollista tulla mukaan Graniten kokonaisvaltaisen riskienhallintatyökalun käyttäjiksi.

Kaupunkikonsernin kokonaisvaltaista riskienhallintaa on kehitettävä edelleen. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä konsernin mm. avainhenkilöriskeihin ja varahenkilöjärjestelyjen toimivuuteen sekä sopimusriskeihin.

Forssa-asunnot Oy ja Forssan Yrityskehitys Oy ovat mukana kaupungin kanssa Apollo-lainasalkun hallintapalvelussa, jossa kaikki kaupungin ja tytäryhtiöiden rahoitussopimukset ovat yhdessä palvelussa. Korkoriskien hallinnassa ja arvioinnissa hyödynnetään Operandi Oy:n palveluita.

Keskitettyjen konsernipalvelujen käyttö

Konsernin sisäisistä palveluista ja yhteisistä periaatteista ohjeistetaan konserniohjeen kohdassa 2.10. Kaikki konserniin kuuluvat yhteisöt kuuluvat kaupungin konsernitiliin.

Tiedonkulku ja sen toimivuus

Tiedonkulkuun ja luontevaan vuorovaikutukseen kiinnitetään edelleen huomiota.

Kaupungissa on käytössä säännölliset konsernijohtoryhmät, joissa käydään läpi ajankohtaisia koko konsernia koskevia asioita ja linjauksia. Forssan Yrityskehitys Oy:n toimitusjohtaja osallistuu kaupungin johtoryhmän kokouksiin. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän johtaja voi halutessaan osallistua kaupungin johtoryhmän kokouksiin.

Konsernin edustajat ovat mukana vuonna 2018 aloittaneessa ict-ohjausryhmässä sekä hankintatyöryhmässä.

Kaupunginhallituksessa on käytäntö, jonka mukaan jokaisessa hallituksen kokouksessa on yhtenä pykälänä kaupunkikonsernia koskevat ajankohtaiset asiat. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajia on kuultu hallituksen kokouksissa ja seminaareissa.

Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kaupunginhallitus vastaa hallintosäännön mukaisesti yhtiöiden hallitusten jäsenten nimitysprosessista ja nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin.

Konserniohjeen kohdassa 2.11 Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen todetaan mm. "Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään ulkopuolinen liiketoiminta/hallitusosaaja." Tämä ei ole toteutunut.

2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	75 167	74 139
Toimintakulut	-172 163	-170 963
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	0
Toimintakate	-96 996	-96 824
Verotulot	60 261	60 239
Valtionosuudet	45 460	44 568
Rahoitustuotot ja -kulut	-422	-569
Korkotuotot	129	101
Muut rahoitustuotot	132	101
Korkokulut	-642	-759
Muut rahoituskulut	-40	-11
Vuosikate	8 303	7 414
Poistot ja arvonalentumiset	-9 409	-11 527
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 409	-11 456
Arvonalentumiset	0	-71
Satunnaiset erät	0	2 000
Tilikauden tulos	-1 105	-2 113
Tilinpäätössiirrot	4	0
Tilikauden verot	-11	-38
Laskennalliset verot	200	51
Vähemmistöosuudet	-12	108
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-924	-1 992

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	43,7	43,4
Vuosikate/poistot %	88,3	64,3
Vuosikate, euroa/asukas	491	435
Asukasmäärä	16 901	17 028

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \times \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

Vuoden 2018 tilinpäätökseen yhdisteltiin Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tilinpäätös, joka muuttui vielä yhdistelyn jälkeen. Vertailutuloslaskelma on muutettu sellaiseksi kuin lopullinen kuntayhtymän vahvistettu tilinpäätös oli.

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toiminnan rahavirta	<u>6 739</u>	<u>6 504</u>
Vuosikate	8 303	7 414
Satunnaiset erät	0	2 000
Tilikauden verot	-11	-38
Tulorahoituksen korjauserät	-1 554	-2 872
Investointien rahavirta	<u>-7 846</u>	<u>-4 493</u>
Investointimenot	-8 562	-6 742
Rahoitusosuudet investointimenoihin	439	43
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	277	2 206
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 107	2 011
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>-37</u>	<u>71</u>
Antolainasaamisten lisäykset	-37	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	71
Lainakannan muutokset	<u>805</u>	<u>2 360</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 152	6 913
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 513	-5 502
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 165	949
Muut maksuvalmiuden muutokset	5 838	-1 852
Rahoituksen rahavirta	6 606	579
Rahavarojen muutos	5 499	2 590
Rahavarat 31.12.	27 447	21 948
Rahavarat 1.1.	21 948	19 358
Rahavarojen muutos	5 499	2 590
KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja Inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-1 186	1 837
Investointien tulorahoitus, %	102,2	110,7
Laskennallinen lainanhoidokate	1,0	0,9
Kassan riittävyys, pv	51	44

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 1000 euroa = rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta.

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoidokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

	2019	2018
VASTAAVAA	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	146 484	148 041
Aineettomat hyödykkeet	<u>609</u>	<u>719</u>
Aineettomat oikeudet	560	653
Muut pitkävaikutteiset menot	49	65
Aineelliset hyödykkeet	<u>134 024</u>	<u>135 589</u>
Maa- ja vesialueet	18 580	18 734
Rakennukset	81 786	84 933
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 536	25 613
Koneet ja kalusto	2 878	3 061
Muut aineelliset hyödykkeet	34	43
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 210	3 204
Sijoitukset	<u>11 851</u>	<u>11 734</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	164	166
Muut osakkeet ja osuudet	11 334	11 251
Muut lainasaamiset	268	232
Muut saamiset	85	85
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	66	126
VAIHTUVAT VASTAAVAT	40 404	34 081
Vaihto-omaisuus	873	830
Saamiset	<u>12 083</u>	<u>11 303</u>
Pitkäaikaiset saamiset	4 272	4 738
Lyhytaikaiset saamiset	7 811	6 566
Rahoitusarvopaperit	172	172
Rahat ja pankkisaamiset	27 275	21 776
	<u>186 953</u>	<u>182 248</u>

VASTATTAVAA	2019	2018
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	90 634	91 404
Peruspääoma	65 532	65 532
Arvonkorotusrahasto	152	152
Muut omat rahastot	2 200	2 046
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	23 675	25 667
Tilikauden yli-/alijäämä	-924	-1 992
VÄHEMMISTÖOSUUKSET	117	90
PAKOLLISET VARAUKSET	1 374	3 132
Muut pakolliset varaukset	1 374	3 132
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	961	844
VIERAS PÄÄOMA	93 868	86 779
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	46 512	49 097
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 385	985
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	22 453	19 065
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	23 517	17 633
	186 953	182 248

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	48,5 %	50,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52 %	48 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1.000 euroa	22 751	23 675
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas	1 346	1 390
Konsernin lainat, euroa/asukas	4 081	4 003
Konsernin lainakanta 31.12., 1.000 euroa	68 966	68 161
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	70 985	70 520
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 200	4 141
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1.000 euroa	268	232
Kaupungin asukasmäärä	16 901	17 028

Vuoden 2018 tilinpäätökseen yhdisteltiin Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tilinpäätös, joka muuttui vielä yhdistelyn jälkeen. Vertailutase on muutettu sellaiseksi kuin lopullinen kuntayhtymän vahvistettu tilinpäätös oli.

2.14 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että tilikauden tulos -562.648,94 euroa käsiteltäisiin kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen erilliskirjanpidoissa seuraavasti:

Tuloutetaan kaupungin tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 70.522,25 euroa ja Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 23.033,29 euroa.

Tilikauden alijäämä 469.093,40 euroa ehdotetaan kirjattavaksi siten, että Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tilikauden ylijäämään kirjataan 70.744,42 euroa ja kaupungin tilikauden alijäämään kirjataan 539.837,82 euroa.

2.15. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2019	Talousarvio- muutokset 2019	Muutettu TA 2019	TP 2019	Polkkeama
Keskushallinto					
100 Keskushallinto					
- menot	6 460 104	-137 500	6 322 604	6 263 921	58 683
- tulot	2 186 740	0	2 186 740	2 286 108	99 368
- netto	-4 273 364	137 500	-4 135 864	-3 977 813	158 051
700 Vaalit					
- menot	92 050	0	92 050	80 740	11 310
- tulot	61 000	0	61 000	61 484	484
- netto	-31 050	0	-31 050	-19 256	11 794
710 Tarkastustoiminta					
- menot	46 240	0	46 240	41 891	4 349
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-46 240	0	-46 240	-41 891	4 349
Keskushallinto yhteensä					
- menot	6 598 394	-137 500	6 460 894	6 386 552	74 342
- tulot	2 247 740	0	2 247 740	2 347 592	99 852
- netto	-4 350 654	137 500	-4 213 154	-4 038 960	174 194
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut					
200 Talous- ja hallintopalvelut					
- menot	1 559 693	0	1 559 693	1 573 571	-13 878
- tulot	354 282	0	354 282	337 651	-16 631
- netto	-1 205 411	0	-1 205 411	-1 235 920	-30 509
210 Perusopetus					
- menot	13 191 251	0	13 191 251	14 019 203	-827 952
- tulot	1 089 412	0	1 089 412	1 578 129	488 717
- netto	-12 101 839	0	-12 101 839	-12 441 073	-339 234
240 Lukokoulutus					
- menot	3 778 011	0	3 778 011	3 954 463	-176 452
- tulot	627 900	0	627 900	631 807	3 907
- netto	-3 150 111	0	-3 150 111	-3 322 656	-172 545
250 Varhaiskasvatuksen palvelut					
- menot	7 763 853	0	7 763 853	7 767 065	-3 212
- tulot	645 000	0	645 000	802 609	157 609
- netto	-7 118 853	0	-7 118 853	-6 964 457	154 396
260 Vesihelmi ja liikunta- ja nuorisopalvelut					
- menot	4 710 443	0	4 710 443	4 400 183	310 260
- tulot	2 245 330	0	2 245 330	1 741 503	-503 827
- netto	-2 465 113	0	-2 465 113	-2 658 680	-193 567
270 Wahren-keskus					
- menot	2 956 845	0	2 956 845	2 947 226	9 619
- tulot	692 100	0	692 100	684 555	-7 545
- netto	-2 264 745	0	-2 264 745	-2 262 671	2 074
280 Työllisyyden hoidon palvelut					
- menot	3 733 818	0	3 733 818	3 592 235	141 583
- tulot	1 927 700	0	1 927 700	1 876 858	-50 842
- netto	-1 806 118	0	-1 806 118	-1 715 377	90 741
285 Sosiaalipalvelut					
- menot	25 835 760	500 000	26 335 760	26 309 270	26 490
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-25 835 760	-500 000	-26 335 760	-26 309 270	26 490
290 Terveyspalvelut					
- menot	36 777 530	0	36 777 530	36 941 628	-164 098
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-36 777 530	0	-36 777 530	-36 941 628	-164 098
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut yhteensä					
- menot	100 307 204	500 000	100 807 204	101 504 844	-697 640
- tulot	7 581 724	0	7 581 724	7 653 112	71 388
- netto	-92 725 480	-500 000	-93 225 480	-93 851 732	-626 252

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis. el sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2019	Talousarvio- muutokset 2019	Muutettu TA 2019	TP 2019	Polkkeama
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala					
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto					
- menot	411 010	0	411 010	374 345	36 665
- tulot	1 000	0	1 000	1 364	364
- netto	-410 010	0	-410 010	-372 981	37 029
510 Maankäyttöpalvelut					
- menot	663 560	0	663 560	740 613	-77 053
- tulot	748 460	0	748 460	695 808	-52 652
- netto	84 900	0	84 900	-44 805	-129 705
520 Infrapalvelut					
- menot	3 012 610	0	3 012 610	3 000 511	12 099
- tulot	200 350	0	200 350	211 826	11 476
- netto	-2 812 260	0	-2 812 260	-2 788 685	23 575
540 Pelastuspalvelut					
- menot	1 444 912	0	1 444 912	1 417 331	27 581
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-1 444 912	0	-1 444 912	-1 417 331	27 581
570 Tilapalvelut					
- menot	5 358 580	0	5 358 580	5 361 685	-3 105
- tulot	9 391 070	0	9 391 070	9 524 771	133 701
- netto	4 032 490	0	4 032 490	4 163 086	130 596
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto					
- menot	340 000	0	340 000	229 216	110 784
- tulot	340 000	0	340 000	229 177	-110 823
- netto, määräraha	0	0	0	-39	-39
600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut					
- menot	339 550	337 450	677 000	639 837	37 163
- tulot	96 000	414 390	510 390	501 312	-9 078
- netto	-243 550	76 940	-166 610	-138 525	28 085
610 Maankäytön suunnittelupalvelut					
- menot	285 503	0	285 503	277 990	7 513
- tulot	10 000	0	10 000	3 871	-6 129
- netto	-275 503	0	-275 503	-274 119	1 384
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala yhteensä					
- menot	11 855 725	337 450	12 193 175	12 041 528	151 647
- tulot	10 786 880	414 390	11 201 270	11 168 129	-33 141
- netto	-1 068 845	76 940	-991 905	-873 399	118 506
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ					
- menot	118 761 323	699 950	119 461 273	119 932 937	-471 664
- tulot	20 616 344	414 390	21 030 734	21 168 833	138 099
- netto	-98 144 979	-285 560	-98 430 539	-98 764 104	-333 565

Käyttötalouden määrärahat ja tulot ovat sitovia toimialatasolla. Kyseessä on bruttositovuus.

Nettositovuuden piirissä ovat kuitenkin seuraavat käyttötalouden osat:

280 Työllisyydenhoidon palvelut

260 Vesihelmi ja liikunta- ja nuorisopalvelut

270 Wahren-keskus

580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto

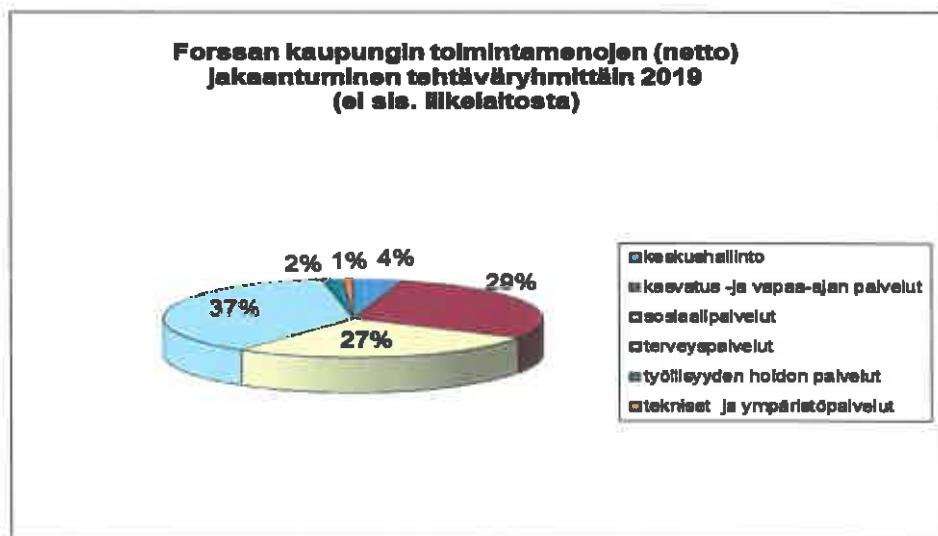
KÄYTTÖTALOUSOSA	Alkuperäinen	Talousarvio-	Muutettu	Polkkeama
Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	TA 2019	muutokset 2019	TA 2019	TP 2019

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvioiden alltukset on merkitty tummennuksella.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alltukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Tarkemmat perustelut polkkeamista löytyvät tuonnempana aina palvelun toteutumisen yhteydessä.

Toimintakatteen toteuma oli 100,3% eli ylitystä talousarviosta 333.552 euroa.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO**PALVELU** 100 KESKUSHALLINTO**TILIVELVOLLINEN** Talousjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Kaupungin keskushallintoon sisältyvät kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupungin ja konsernin johto, sisäinen tarkastus, koko kaupunkia koskevat hallintopalvelut: talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, toimistopalvelut, puhelinpalvelu, postituspalvelut, tietohallintopalvelut ja painatuspalvelut, matkailu, markkinointi ja viestintä sekä tarkastustoiminta ja vaalit.

Lisäksi keskushallinnon toimintoihin kuuluvat strategian mukainen kaupunkikonsernin johtaminen ja kehittäminen, kaupungin talouden ohjaus ja seuranta, talousarvion ja -suunnitelman valmistelu, tilinpäätöksen ja laskentatoimen kehittäminen sekä rahoitus- ja sijoitustoiminta, palkalliset yhteistoimintajärjestelmät, henkilöstön kehittäminen ja koulutus, Joukkoliikennepalvelujen järjestäminen ja kansainvälinen toiminta.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Kaupunkistrategian tarkistaminen ja elinvoimaa tukevat sekä parantavat toimenpiteet Päätökset toteuttavat tarkistettua kaupunkistrategiaa Kaupunki ja Forssan Yrityskehitys Oy toteuttavat yhteistä elinvoimaohjelmaa	Tarkistettu kaupunkistrategia on hyväksytty ja elinvoimaa tukevien toimenpiteiden tunnistaminen tehty ja toteutus alkanut Päätösten strategianmukaisuus ja yritysvaikutusten arviointi on osa valmisteluprosessia Elinvoima- ja strategiaohjelman toteutuminen sovittujen mittaristojen mukaisesti	Kaupunkistrategia hyväksyttiin valtuustossa 9.9. ja seudullisten elinvoimaa kasvattavien toimenpiteiden toteutus on alkanut. Osittain toteutunut, mutta vaikutusten arviointikokonaisuus vaatii selkeyttämistä. Tarkoituksena hyödyntää lapsivaikutusten arviointimalleja laajemminkin. Ohjelmaa toteutetaan valittujen nostojen mukaisesti (Forza, matkailu, koulutus).
Forssalaisuus on haluttu brändi; positiivinen imago	Konsernin viestintä- ja markkinointikäytännön onnistunut toiminnallistaminen osana elinvoiman kasvattamista	Positiivinen julkisuus ja näkyvyys	Toteutetaan suunnitelmallisessa markkinoinnissa ja viestinnässä ja sen kehittämisessä.
Kaupungin elinkeinorakenne on monipuolinen ja tuottaa lisäarvoa kuntalaisten hyvinvoinnille	Kaupungin/Forssan Yrityskehitys Oy:n onnistunut verkostoituminen elinvoiman kannalta keskeisten toimijoiden kanssa	Toimiva yhteistyöverkosto esim. HAMK:n, Luken, Fyk:n, yrittäjäyhdistysten ja kuntien elinkeinoasiantuntijoiden kanssa	Valittujen toimenpiteiden toteuttaminen ja toimiva yhteistyö toimijoiden kesken.

TYKÄTTY TYYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Forssan historiaa hyödynnetään viestinnässä, markkinoinnissa ja matkailussa	Historian näkyvyys lisääntynyt	Toteutettu toimintaohjelman mukaisesti. Forssa.fi -sivuille toteutettu Forssan historia -haltarimalli vuosisatoina, vuosikymmeninä ja vuosina.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Ensisijaisesti toiminnallisiin muutoksiin ja tuottavuuden parantamiseen Pärjäävä Forssa -prosessi talouden sopeuttamiseksi Eläköitymiseen ja henkilöstörakenteeseen sisältyvän tuottavuus/säästö-potentiaalin systemaattinen hyödyntäminen ja ennakoiva henkilöstösuunnittelu Talouden seurannan, ennakkoinnin ja raportoinnin parantaminen	Pärjäävä Forssa -talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen ja prosessin jatkuminen Henkilötyövuosien vähentyminen tasapainottamisohjelman mukaisesti -16 htv Kuntari-raportoinnin (talous, henkilöstö, toimintatiedot) laajentaminen koko kaupunkiorganisaatioon	Pärjäävä Forssa -ohjelma toteutunut suurelta osin ja prosessi jatkuu. Henkilötyövuodet ovat vähentyneet, edelliseen vuoteen verrattuna 10 henkilötyövuotta. Kaupunginhallitus ja yhdyskuntalautakunta ovat ottaneet Kuntari kuukausiraportoinnin käyttöön.
Asukastyytyväisyys on korkea	Asukas- ja asiakastytyväisyyden arviointijärjestelmä toimivaksi Asiakaspalvelun, sähköisen asiointin ja tavoitettavuuden parantaminen	Toimialakohtaiset kyselyt, kuntalaistilaisuudet jne. Asiakaspalvelun palautejärjestelmän nykyaikastaminen, sähköisen asiointin lisääminen ja puhelinpalvelujen uudistaminen	Strategian valmistelussa mukana kyselyt ja kuntalaistilaisuudet. Uusi sähköinen palautejärjestelmä käytössä kaupungintalolla. Marraskuussa palautekuukausi -kampanja. Uutta teknologiaa otettiin käyttöön teleoperaattoripalvelujen uudistuksen yhteydessä. Myös saavutettavuuspalvelut parantuivat.
Konsernin henkilöstö on hyvinvoinnissa ja innovatiivinen	Henkilöstön palkitsemisjärjestelmän kehittäminen Henkilöstön työhyvinvointi	Kannustuspalkkion käyttöönotto, joka tukee tuottavuuden/tuloksellisuuden parantamista Henkilöstökyselyn 2018 tulosten analysointi ja niistä johdetut toimenpiteet	Kaupunginhallitus päätti ottaa pikapalkkion ja kertapalkkion käyttöön 1.1.2020 alkaen. Tulokset olivat pääosin positiivisia. Ongelmakohtia on käsitelty ja toimenpiteitä jatketaan v. 2020.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
		Sairaspolissaolojen vähentyminen	Sairaspolissaolot ovat vähentyneet 11,9 päivästä 10,4 päivään henkilötyövuotta kohden.

TYÖKILYÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Sisäinen intranetti on aktiivisessa käytössä Luottamushenkilöiden sähköinen verkkopalvelu on kaikkien päättäjien käytössä Internet ja sosiaalinen media osana aktiivista verkkoviestintää Tietosuojasetuksen noudattaminen	Intranetin toiminnallisuuksia ja rakennetta on parannettu Cloud Meeting (CM) -extranet on luottamushenkilöiden aktiivisessa käytössä; tietoiskut käytön tehostamiseksi Internet-sivujen käyttäjäpalautteet hyvällä tasolla Pystytään osoittamaan tietosuojan toteutuminen	Forssan Intranetin toiminnallisuudet ovat hyvät. Yksilölliset kävijämäärät ja sivusto vierallut ovat lisääntyneet. CM on aktiivisessa käytössä ja sen sisältöä kehitettiin. Internet-sivujen käyttäjä tutkimuksessa jaettu toinen sija. Asiaa edistetty käymällä järjestelmiä läpi ja dokumentoimalla uusia kokonaisuuksia. Jatketaan järjestelmien kuvaamista ARC-ohjelmaan.
Vastuullisuus	Kaupungin toiminnan, toimintaympäristön, talouden ym. riskit on arvioitu kokonaisvaltaisesti Järkivhrea toimintamalli	Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa kaupunkikonsernin johtamista ja dokumentoitua toimintaa Konsernin Järkivhrea toimintatapa on osa päivittäistä toimintaa ja osana päätöksentekoa	Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan arviointi-, kirjaus-, dokumentointi ja toimenpidemenettely on sähköistetty Granite-järjestelmään. Keskeiset kokonaisvaltaiset riskit on kirjattu. Riskien suuruuden arviointi ja toimenpiteet riskien poistamiseksi tai vähentämiseksi jatkuvat. Toteutuu, mutta kehittämisen varaa on.
Rohkeus	Oman työn kehittäminen ja uudet työtavat	Oman työn kehittämistoimenpiteistä on sovittu kehityskeskustelujen yhteydessä	Uusia sähköisiä työtapoja on opeteltu ja otettu käyttöön.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	Innovatiivisuus	Oman työn ja työ/palveluprosessien ennakkoluoton kehittäminen Uudet sähköiset työtavat, digitalisaatio, kehittämisideat	Palveluprosesseja on kuvattu tiedonohjaussuunnitelmissa (TOS), pohdittu töiden tekemisen kehittämistä kevään työpajassa. Sähköisten työkalujen käyttöä on kehitetty edelleen.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Vakinaiset henkilötyövuodet	32,9	33,6	35	34,4	98,3
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	4,5	2,9		2,3	
Tilat m ²	1 654	1 654	1 654	1 654	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-6 460 104	137 500	-6 322 604	-6 263 922	99,1
Tulot	2 186 740	0	2 186 740	2 286 107	104,5
Netto	-4 273 364	137 500	-4 135 864	-3 977 815	96,2

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioden osalta)

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 700 VAALIT

TILIVELVOLLINEN Kaupunginsihteeri

PALVELUN KUVAUS

Kaupunki järjestää alueellaan vuoden 2019 eduskunta- ja europarlamenttivaalien ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Asiakastytyväisyys	Asiainnin helpottaminen	Joustava äänestyskäytäntö	Äänestäjät olivat tyytyväisiä järjestelyihin ja äänestys sujui joustavasti.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Teknisesti onnistuneet sekä vaalilain ja oikeusministeriön määräysten mukaiset vaalit	Vaalit saavat lainvoiman	Eduskunta- ja europarlamenttivaalit saivat lainvoiman.
Rohkeus			

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-92 050	0	-92 050	-80 739	87,7
Tulot	61 000	0	61 000	61 484	100,8
Netto	-31 050	0	-31 050	-19 255	62,0

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 710 TARKASTUSTOIMINTA

TILIVELVOLLINEN Tarkastuslautakunta

PALVELUN KUVAUS

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kaupungissa ja konsernissa. Arvioidaan, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (Kuntalaki 410/2017 ja Kuntalaki 121 §).
Sidonnaisuusilmoitusten valvominen ja rekisterin ylläpito. Muut lakisäätelille tarkastuslautakunnalle kuuluvat tehtävät.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	Valvotaan 84 §:ssä säädettyjen sidonnaisuusilmoitusten ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saatetaan ilmoitukset valtuustolle tiedoksi vähintään kerran vuodessa. Julkaistaan ilmoitukset kaupungin www-sivuilla.	Sidonnaisuusrekisteri on päivitetty, ajantasalla.	Valvonta toteutunut. Ilmoitus valtuustolle toteutunut. Sidonnaisuusrekisteri julkaistu kaupungin www-sivulla.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	Kaupungin talousarvio- raamin seuraaminen	Talousarvio toteutunut suunnitelmallisesti.	Toteutunut pääosin. On arvioitu kaupungin- hallituksen ja lautakun- tien päätökset, toimen- piteet ja talousarvion toteutuminen valtuus- ton päätöksien mukai- sesti.

TYKKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.	Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.	Toteutunut

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Tarkastuslautakunnan kokouspäivät	10	12	11	12	109,1
Tilintarkastajien tarkastuspäivät	35,9	35,2	35	37,6	107,4
Tilat m ²					

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-46 240	0	-46 240	-41 894	90,6
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-46 240	0	-46 240	-41 894	90,6

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 200 TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Sivistys- ja tulevaisuustoimialan palvelujen järjestäminen kaupunkistrategian ja Lasten Forssa -toimintaohjelman mukaisesti. Erityisesti huomioidaan Unisefin lapsiystävällinen kunta -toimenpiteet.

Toimialan keskitetyt ict-palvelut.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Toimialan palveluilla tuetaan ko. kriittisen menestystekijän toteutumista	Aktiivinen osallistuminen kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen	Työllisyyspalvelut vahvistanut osallistumista työnantajayhteistyöhön
Kaupunkilorganisaatiossa toteutetaan poikkileikkaavaa kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Kansainvälisyyden edistäminen sekä palveluisa että henkilöstön ammatillisuuden kehittämisessä kaikilla palvelualueilla Monikulttuurisuuden edistäminen	Erasmus-hankkeen sekä ystävyyskaupunki Gödöllön kanssa tehtävän yhteistyön toteuttaminen Osallistuminen kotouttamishjelman mukaisiin toimenpiteisiin	Toteutunut. Nuorten kesäleiri Gödöllössä toteutui suunnitellusti. Erasmus hankkeita lukiossa 4 ja perusopetuksessa 1 Toteutunut. Kurssit ja neuvonta tarjottu.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Lapsiystävällinen Forssa teeman ylläpitäminen	Lapsiystävällinen kunta toteutettavaan uusinta-arviointiin valmistautuminen Lapsivaikutusten arviointimalli toteutuksessa	Arviointi käynnissä Malli hyväksytty ja käytössä

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Konsernin taholta on mahdollistettu laadukas asuminen ja monipuolinen yritystoiminta kaupungissa	Forssalaisille lisäarvoa tuottavien, valvotun arjen takaavien palvelujen järjestäminen	Toimialan palveluilla verokkikuntia paremmat arviot asukasarvioinneissa	Ei arvioitu
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Systemaattinen kulttuuriperinnön vaaliminen ja siirtäminen lapsille ja nuorille kaikilla palvelualueilla	Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen kaikissa suunnitelmaa koskeissa yksiköissä	Toteutetaan esi- ja perusopetuksessa

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Pärjäävä Forssa ohjelma hyväksytty ja toteutuksessa	Vuodelle 2019 asetetut tavoitteet toteutuvat	Toteutuneet pääosin
Terveellisten ja turvallisten oppiympäristöjen varmistaminen	Suunnitelma palveluverkosta	Monitoimikeskuksen pedagoginen suunnitelma tehty	Pedagoginen suunnitelma on pohjana arkkitehtisuunnittelulle.
Asukastyytyväisyys on korkea	Erityishuomion kiinnittäminen kuntalaisten osallisuutta lisäävien toimintatapojen käyttöönottoon	Vähintään kolme osallistavaa tapahtumaa	Toteutunut
Kaupungin väestö on hyvinvointia ja toimintakykyistä	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen Kulttuurimahdollisuuksien edistäminen Kuntalaisten oman elämänsä toimijuuden mahdollistaminen	Kaikilla palvelualueilla on toimenpiteitä liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi Yhteistyössä kulttuurijärjestöjen kanssa tuotettujen tapahtumien määrä enemmän kuin v. 2018 Asiakasraatin määrä, nuorisovaltuuston kokouksia 10 kpl ja Lasten Forssa -valtuuston kokouksia 2 kpl	Liikuvakoulu, Liikkuva lukio, Liikuntatarjontakalenteri Samalla tasolla kuin vuonna 2018 Asiakasraati Ohjauksessa ja varhaiskasvatuksessa. Koijärven kumppanuuspöytä ja Nuorisovaltuuston kokoukset toteutuivat LastenForssa valtuuston kokouksia 1 kpl. Osin päivitetty
Konsernin henkilöstö on hyvinvointia ja innovatiivinen	Henkilöstön työhyvinvointia edistävien toimenpiteiden toteuttaminen	Yksikkökohtaiset hyvän työyhteisön toimintaperiaatteet päivitetään	

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja tavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Toimialalla toteutettava viestintä on läpinäkyvää ja ajantasaista	Viestintäsuunnitelma valmis	Ei vielä valmis
Vastuullisuus	Kestävän kehityksen edistämisen tukeminen toimialalla	Huomioitu hankinnoissa	Huomioitu
Rohkeus	Palvelujen järjestäminen mahdollisuuksien mukaan moderneilla tavoilla	Sähköisen viestinnän hyödyntäminen	Lisätään jatkuvasti

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Vakinaiset henkilötövuodet	2,0	2,0	2,0	2,6	130,0
Määräaikaiset, henkilötövuodet	2,1	2,4	2,0	2,5	125,0
Tilat m ²	47	47	47	47	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-1 559 693	0	-1 559 693	-1 573 572	100,9
Tulot	354 282	0	354 282	337 652	95,3
Netto	-1 205 411	0	-1 205 411	-1 235 920	102,5

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvion osalta)**

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 210 PERUSOPETUS**TILIVELVOLLINEN** Kasvatus- ja opetuspäällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Lakisääteisten perusopetuspalveluiden, koululaisten iltapäivätoiminnan ja koulujen kerhotoiminnan sekä ylikunnallisen erityisopetuksen järjestäminen.

Perusopetuksen järjestäminen ja edelleen kehittäminen tähtää kokonaisuudessaan sivistys- ja tulevaisuustoimialan – ”Forssa – Suomen lapsiystävällisin kaupunki” – tavoitteeseen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkilorganisaatiossa toteutetaan poikkileikkaavaa kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Kansainvälisyyskasvatuksen toteuttaminen Monikulttuurisuuden edistäminen Yhdenvertaisuussuunnitelma	Kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelma on laadittu Jatketaan yhteistyötä Saksan, Unkarin, Ruotsin, Kiinan ja Viron kanssa (Erasmus-hanke) Yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttaminen	Kesken Käynnissä olevat hankkeet: Kojjärven koulu-päiväkodissa; Let's Do It Together (Bulgaria, Viro, Irlanti ja Espanja) Suunnitelma tehty ja sitä toteutetaan perusopetuksessa
Forssalaisuus on haluttu brändi	LastenForssa -kokonaisuuden toteuttaminen LastenForssa -valtuusto Viestintäsuunnitelma	Toiminta Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman ja LastenForssa palvelulupausten mukaisesti Kokouksia 2 kpl Toteutetaan vuonna 2019 Lastenforssa.fi -sivujen hyödyntäminen	Toteutunut Toteutunut 1 kpl Lastenforssa -sivuja päivitetään aktiivisesti ja hyödynnetään viestinnässä
Kaupungin elinkeinorakenne on monipuolinen ja tuottaa lisäarvoa kuntalaisten hyvinvoinnille	Yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen	Toteutetaan 6.luokkien yrityskylävierailut	Toteutettu

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Historian hyödyntäminen	Historian ja kulttuuriperinnön vaaliminen	Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen	Toteutetaan suunnitelman mukaisesti

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Asukastyytyväisyys on korkea	Oppilaiden osallisuuden turvaaminen	Oppilaskuntatoiminta on aktiivista kaikilla kouluilla	Toteutuu
	Huoltajien osallisuuden turvaaminen	Opiskelusuunnitelma kaikille/vanhempien vartit, 2 vanhempain iltaa	Toteutuu
Väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Koulupäivän liikunnallistaminen	Kaikki mukana Liikkuva koulu -toiminnassa	Kaikki mukana
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Hyvän Työyhteisön Toimintaperiaatteiden ja Hyvinvointikonseptin toteuttaminen	Päivitetään hyvän työyhteisön periaatteet jokaisessa yksikössä v. 2019	Toteutuu

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Oppilasmäärä	1 481	1 487	1 480	1 446	97,7
Henkilöstö:					
Vakinaiset, henkilötyövuodet	128,7	134,6	124,6	131,3	105,4
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	52,0	61,8	37	65,1	175,9
Tilat m²	18 289	18 289	18 289	18 289	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-13 191 251	0	-13 191 251	-14 019 205	106,3
Tulot	1 089 412	0	1 089 412	1 578 131	144,9
Netto	-12 101 839	0	-12 101 839	-12 441 074	102,8

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvion osalta)

Erityisopetuksessa (pienryhmät) sijoitettujen lasten määrä nousi merkittävästi, samoin kuin heidän opetuksestaan aiheutuvat kustannukset. Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti opetuksen järjestämisestä aiheutuvat kulut voidaan laskuttaa lasten kotikunnilta.

Laskutusperusteena käytettiin vuoden 2018 toteutunelta kustannuksia (Kuntaliiton ohje).

Vuoden 2019 sijoitettujen lasten kustannuksia voidaan käyttää vasta vuoden 2020 laskutuksessa. Kuluja aiheuttivat myös päätetyt ennaltaehkäisevät toiminnot (lähilätkäiset, sosiaalikasvattajat, psykiatrisen sairaanhoitaja jne.).

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 240 LUKIOKOULUTUS**TILIVELVOLLINEN** Rehtori**PALVELUN KUVAUS**

Korkeatasoisen lukio-opetuksen tarjoaminen peruskoulun päättäneille päivälukion opiskelijoille ja Forssan ammatti-instituutin sekä Hevosopiston kaksois- ja kolmoistutkintolaisille. Aikuisten lukio-opintojen tarjoaminen.
Vapaan sivistystyön (kansalaisopisto) palveluiden tuottaminen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Polkkileikkaava kansainvälisyys/ monikulttuurisuus	Osana kursseja Oppilasvaihto Opintomatkat Laaja yhteistyölukioverkosto	Kaikilla mahdollisuus osallistua monipuoliseen kansainväliseen toimintaan	Lukiolla oli mm. neljä Erasmus-hanketta. Kansalaisopistolla alkoi mm. maahanmuuttajakoulutus.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Terve, viihtyisä ja historiallisesti arvokkaan koulurakennuksen hyvä ylläpitäminen	Kouluterveyskysely	Kysely: ei yllättäviä tuloksia, mutta opiskelijoiden osallisuutta pitää lisätä, kuraattorin saatavuutta parantaa.
Historian hyödyntäminen	Museo-yhteistyöt Seutuun liittyvät teemapäivät	Useita seutuun liittyviä tapahtumia lukuvuoden aikana	Usealla kursilla museovierailuja. Opisto valmistautui juhluvuoteen (100 vuotta).

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Lyseon hyvät tulokset (yo-kirjoitukset, jatko-opintoihin sijoittuminen)	Tilastot: tulokset yli valtakunnan keskiarvon	Yo-tulokset valtakunnan keskitasolla.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Jatkokouluttautuminen, aktiivinen työ sähköisiä yo-kokeita silmälläpitäen	Opettajien opetustavat vastaavat sähköisen yo-kokeiden haasteita, digitaalisten yo-kokeiden tulokset	Digitaaliset kokeet osa lyseon arkipäivää. Useita uusia hankemuksia tehty.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Riittävästi opetusta ja ohjausta	Riittävästi opetusta sopivan kokoisissa opetusryhmissä Tuntikehys (kurseja per opiskelija)	Lukion kurssitarjotin laaja, kansalaisopiston kurssitarjonta myös monipuolista. Tuntikehys 491,5 k./486 opiskelijaa = tuntikehys 1,00
Rohkeus	Etsitään uusia toimintatapoja, jotka parantavat tuloksia ja lisäävät verkostoitumista	Uusien teemaopintokursien perustaminen. Etälukiotoiminnan kehittäminen. Suuret lukiot -verkoston hyödyntäminen	Teemaopintoja tarjottu, mm. opiskelijavetoiset 120-vuotisjuhlat ja joulukonsertti. Kansalaisopistossa monta uutta hanketta.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Päivälukion opiskelijamäärä	504	477	480	486	101,3
Opetustunnit	18 962	18 373	18 240	18 658	102,3
Muut opiskelijat yhteensä (kaksos- ja kolmoistutkinto, alkuisopiskelijat, LUVA)	72	34	60	36	60,0
Wahren-opiston opetustunnit	6 040		6 000	6 687	111,5
Vakinaiset, henkilötyövuodet	27,4	27,4	32,3	30,7	95,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	5,3	5,5	7,9	7,8	98,7
Tilat m ²	5 440	5 440	6 472	6 472	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-3 778 011	0	-3 778 011	-3 954 461	104,7
Tulot	627 900	0	627 900	631 806	100,6
Netto	-3 150 111	0	-3 150 111	-3 322 655	105,5

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Lukiokoulutuksen toimintatuotot on arvioitu liian suureksi.
Wahren-opisto pystyi aloittamaan tasapainottamistoimet vasta elokuussa 2019.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kasvatus- ja opetuspäällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa lakisääteisten varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä sellaisin toimintamuodoin ja laajuuksin, kuin Forssassa esiintyvä tarve edellyttää. Palvelualue vastaa myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukemisesta, tukimuotoja ovat lasten kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki ja Forssa-lisä.

Varhaiskasvatuspalvelut tukevat forssalaisten lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä vanhempien tai muiden huoltajien kanssa - kasvatuskumppanuuden periaatteita noudattaen.

Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja edelleen kehittäminen tähtää kokonaisuudessaan kaupunkistrategian mukaisesti sekä järkivhreään että lapsiystävällisen kaupungin toteuttamiseen ja alle kouluikäisten lasten kokonaishyvinvoinnin edistämiseen.

TYÖKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkioorganisaatiossa toteutetaan poikkileikkäviä kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Lapsia perehdytetään eri kulttuureihin Virittäydytään varhennettuun kielenopiskeluun	Jokaisessa yksikössä toteutetaan vähintään yksi monikulttuurisuusteemaviikko tms. tapahtuma talousarviovuonna Järjestetään esiopetuksessa englanninkerhoja englanninopettajan johdolla Tutustutaan varhaiskasvatuksessa englannin kieleen	Toteutettu Toteutettu. Opettajana toiminut pääosin Wahren-opiston opettaja. Toteutettu. Kaikissa yksiköissä omat suunnitelmansa ja toteutuksensa asiasta.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Työskennellään lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman ja Lasten-Forssan palvelulupausten mukaisesti Edistetään järkivhreää ja kestäväää elämäntapaa	Ao. suunnitelmat huomioidaan yksiköiden toiminnassa läpäisyperiaatteella ja erityisesti toiminnan keskiössä on lasten osallisuuden edistäminen Pidetään aktiivisesti yllä Järkivhreä Forssa -ohjelman käytänteitä	Toteutettu Toteutettu. Koljärven päiväkotiki mukana Vhreä Lippu -ohjelmassa.

TYKÄTTY TYYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin yleisilme on hyvä ja ympäristö terve	Ohjataan lapsia kunnioittamaan luontoa ja rakennettua ympäristöä	Luontoympäristö on jokaisen lapsen varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä vilkoittain Jokainen lapsi pääsee varhaiskasvatuksessa osalliseksi istutusten, kasvimalden yms. toteuttamiseen	Toteutettu. Jokaisella yksiköllä oma 'kotimetsänsä'. Useissa yksiköissä MetsäMörri –toimintaa. Toteutettu

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Sitoudutaan talouden tasapainottamistoimiin	Toteutetaan Pärjäävä Forssa -sopeuttamisohjelmaa suunnitellusti	Toteutettu
Asukastyytyväisyys on korkea	Mahdollistetaan asiakkaiden osallisuus palveluja järjestettäessä	Palvelualueella toimii asiakasraati	Toteutettu
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Edistetään Lasten ja lapsiperheiden liikunnallista elämäntapaa Tuetaan Lapsi-vanhempivuorovaikutusta	Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä järjestetään vähintään yksi liikunnallinen perhepahtuma vuoden aikana Osallistutaan moniammatillisesti ohjattujen vanhempain ryhmien toteuttamiseen (esim. Vahvuutta vanhemmuuteen ja Lapsi mielessä) Koulutetaan henkilöstöä jokaisesta yksiköstä toteuttamaan Lapset puheeksi -menetelmää	Toteutettu Toteutettu Toteutettu. Koulutuksia järjestetty vuonna 2019 kaksi, joissa molemmissa ollut noin kymmenen osallistujaa.
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen	Toteutetaan Hyvän Työyhteisön Toimintaperiaatteita Toteutetaan suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista kehittämis- ja koulutustoimintaa Parannetaan palvelualueen viestinnän sisältöjä ja kanavia	Määritellään henkilöstön työalueet ja toimenkuvat Kehityskeskusteluiden yhteydessä käsitellään jokaisen työntekijän henkilökohtaista kehityssuunnitelmaa Määritellään palvelualueen viestinnän kokonaisuus	Toteutettu Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva vielä valmistelussa. Toteutettu Palvelualueen Viestintätiimi asetettu. Viestinnän kokonaisuus valmistuu 2020.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	Tuetaan henkilöstön liikunta- ja kulttuuriaktiviteetteja	Henkilöstö voi osallistua osittain työaikana palvelualueen omaan tykytoimintaan	LiikuntaTyky -toimintaa toteutettu säännöllisesti.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Lapsimäärä:					
lapsia päiväkotihoidossa	558	525	500	529	105,8
lapsia perhepäivähoidossa	51	59	61	53	86,9
lapsia kotihoidontuella	210	145	141	138	97,9
estoppilalta	151	129	145	147	101,4
lapsia avoimessa vk:ssa	26	24			
			10	16	160,0
Täyttöaste (%):					
päiväkodit	99	98	≥100	103	
perhepäivähoito	100	100	≥100	100	
avoimen varhaiskasvatuksen kerhot	87	89	≥100	100	
Vakinaiset, henkilötyövuodet	116,5	111,3	123,6	104,0	84,1
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	31,3	34,6	12,4	38,9	313,7
Tilat m ²	4 859	4 859	5 215*	5 006**	96,0

*Iis. Johtuu ulk.vuokr. muutok. sisäiseksi

** Hämeentie 17 pois varhaiskasvatuksen palvelualueen käytöstä 31.7.2019

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-7 763 853	0	-7 763 853	-7 767 086	100,0
Tulot	645 000	0	645 000	802 609	124,4
Netto	-7 118 853	0	-7 118 853	-6 964 457	97,8

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvion osalta)

Arviot varhaiskasvatuksen lapsimääristä ja siten palvelutarpeesta osuivat hyvin kohdilleen. Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Tuloarvion osalta toteutuma polkkesi aslakasmaksujen osalta positiivisesti ja toimintakulut elivät ylittyneet. Positiivinen tulos syntyi ennen kalkkeaa avustusten arviointia pienemmästä toteutumisesta (vrt. kotihoidon tukeminen ja vanhempien valinta).

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 260 VESIHelmi JA LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Nuoriso- ja liikuntapalvelupäällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Palvelualueen kokonaisuuteen kuuluvat Vesihelmi, liikunta- ja nuorisotoimi sekä nuorten työpaja.

Liikuntatoimen ja Vesihelmen toiminta-ajatuksena on tukea liikintaharrastuksen aloittamista ja kannustaa terveelliseen elämäntapaan. Tavoitteena ovat hyvinvoivat ja toimintakykyiset kuntalaiset. Toimialalla tarjotaan liikuntapalveluja kaiken ikäisille erityisryhmiä unohtamatta sekä monipuoliset tilat ja puitteet kilpa- ja harrasturheilulle, omaehtoiselle liikkumiselle ja virkistäytymiselle sekä matkailulle.

Nuorisotoimen tehtävänä on laadukkaiden nuorisopalveluiden järjestäminen iltaisin nuorisotilassa sekä monipuolisesti koulujen loma-aikana. Kaikki järjestettävä toiminta on ennaltaehkäisevää ja toiminnassa noudatetaan vaatimusta, etteivät tilaisuuksiin osallistujat ole nauttineet alkoholia.

Nuorten työpajalla työnteon avulla pyritään parantamaan nuorten valmiuksia hakeutua työhön tai koulutukseen sekä arjen elämänhallintaa. Nuorisotoimi ja nuorten työpaja vastaavat etsivästä nuorisotyöstä, nuorten palveluohjauksesta ja nuorisotakuun toteuttamisesta.

TYKKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkiorganisaatiossa toteutetaan poikkileikkaavasti kansainvälisyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Kansainvälistä toimintaa talouden sallimissa puitteissa: tutustumiset, vieraskutsut, integraatio, vapaa-ajan tila	Gödöllön leirille osallistuminen ja vastavierailut	Osallistuttu kesällä 2019.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Forssa teemat Riittävät harrastus- ja vapaa-ajan tilat	Toteutuu voimassa olevin toiminnoin	Kehräämön historia teemana nuorisotoimella. Paavolan ja Viksbergin nuorisotilojen käytöstä luovuttu, muilta osin tilojen määrässä ei tapahtunut muutoksia.

TYKÄTTY TYKKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin yleisllme on hyvä ja ympäristö terve	Riittävät, laadukkaat vapaa-ajan viettotilat ja -alueet, luonto Nuorisotilat (Kehräämö), liikunta-alueet, puistot	Kysely Aukiolotunnit	Ei tehty Toteutunut suunnitellusti
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Rakennukset, mm. Kehräämön alue	Nuorille järjestettävät tapahtumat	Toteutunut

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Asiakastyytyväisyys on korkea.	Laadukkaat tilat yms. Kohtuullinen taksapolitiikka	Palautteet/kävijämäärät	Keväällä teetetty liikuntatoimen ryhmällikunnan ja Vesihelmen kyselyt. Asiakastyytyväisyys hyvä. Ei tehty korotuksia vuonna 2019.
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Riittävät resurssit ennaltaehkäisyyn Vapaa-aikatoiminnot kokonaisuutena	Voimakas panostus ennaltaehkäisyyn Avainasemassa AVI-rahoitus Joka osa-alueen kehitys Henkilökunta mm.	Liikuntatoimen ryhmässä panostettu ikäihmisten voima- ja tasapainoryhmiin. Uusina ryhminä aloitettu tuolijumppa ja Kojjärven sekä Matkun jummat. Uusia vertaisohjaajia koulutettu kuntosaleille sekä järjestetty kaksi ulkoiluystäväkoulutusta. Ei pystynyt arvioimaan

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Nuorten kuuleminen	Nuorten kuuleminen vähintään 2 kertaa vuodessa	Toteutunut 1 kpl
Vastuullisuus	Osaava henkilökunta, tasapuolisuus	Palautteet	Uimaopettajia koulutettu 2 hlöä. Osallistuttu kaupungin viestintäkoulutuksiin.
Rohkeus	Tasapuolinen johtaminen	Palautteet	Kehityskeskustelut aloitettu

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Jäähallin käyttötunnit	2 059	1 740	2 100	1 953	93,0
Harjoitushallin käyttötunnit	1 502	1 660	1 500	1 443	96,2
Feniksin käyttötunnit	2 668	1 871	2 000	1 865	93,3
Vesihelmen kävijämäärä	150 150	142 926	160 000	140 409	87,7
Vesihelmen kokonaiskävijämäärä	178 829	162 211	185 000	167 970	90,8
*sis. kaikki ohjatut ryhmällikuntatunnit					
Vakinaiset, henkilötyövuodet	19,5	19,0	19,2	17,8	92,7
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	11,1	11,0	11,0	12,6	114,5
Tilat m ²	21 836	21 836	21 076	21 076	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-4 710 443	0	-4 710 443	-4 400 184	93,4
Tulot	2 245 330	0	2 245 330	1 741 502	77,6
Netto	-2 465 113	0	-2 465 113	-2 658 682	107,9

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Vesihelmen tulot eivät toteutuneet, mutta olivat paremmat kuin v. 2018. Viikon pidempi vuosihuolto vaikutti myös tuloihin. Liikuntatoimen tulot jäivät vajaaksi. Hintojen korotuksia ei tehty.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 270 WAHREN-KESKUS**TILIVELVOLLINEN** Kirjastotoimenjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Palvelualueen kokonaisuuteen kuuluvat kaupunginkirjasto, lasten ja nuorten kuvataidekoulu, musiikkiopisto sekä kaupungin museot. Wahren-keskus koordinoi yleistä kulttuuritoimintaa ja tuottaa taiteen perusopetuksen kasvatus- ja opetuspalveluita sekä museo-, -kirjasto- ja tietopalveluita ja edistää alueensa eri-ikäisten asukkaiden yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon ja yhteisen kulttuuriperinnön käyttöön.

Kaupunkistrategian mukaiset laadukkaat palvelut tukevat perusopetusta, opiskelua, elinikäistä oppimista, elämänhallintaa tarvittavaa tiedonhankintaa, mielekästä vapaa-ajankäyttöä, yhteisöllisyyttä ja yhteisen kulttuurin syntymistä sekä edistävät taiteiden harrastusta ja mahdollistavat mm. musiikin ammattiopintoihin hakeutumisen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Krllittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mitarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Vahvistetaan ja luodaan yhteistyön kautta hyviä käytänteitä Osallistutaan kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön ja tehdään Forssaa tunnetuksi Luodaan kumppanuuksia yritysten kanssa	Kuvaus * vahvistuneista tai uusista käytänteistä, * kulttuuriyhteistyöstä ja * kumppanuuksista	Oppilaitosyhteistyötä, yhdistisyhteistyötä sekä yksiköiden omien vk. toimijoiden kanssa tehtyä yhteistyötä vahvistettu. Forssan painokan-gasperintöä Japaniin osana kiertonäyttelyä. Yhteistyötä lisätty yritysten kanssa, mm. LHJ, Pilvenmäki, FMT, Rykkeri, MAKMedia, Finlayson.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Krllittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mitarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Forssan historiatietoja tallennetaan verkkoon ja niitä hyödynnetään toiminnassa Kehräämöalue pidetään elävänä kulttuurin ja koulutuksen keskuksena	Kuosien kaupunki -hankkeen eteneminen sekä kuvaus historiatietojen muusta hyödyntämisestä Kuvaus kehräämöalueen tapahtumista sekä muista toimenpiteistä	Kuoseja hyödynnetty: mm. selnäkalenteri 2020, erilaisten tilojen somistaminen, Ohjaimon markkinointimateriaalit, some, kuosiläpälliset kirjastolaukut, toripaviljongin kankaat. Uusia verkko- ja mobiilisisältöjä. 28 avointa tilaisuutta Brander-salissa, 24 näyttelyä, 6 ehtootoria, 4 perhelauantaita, 10 konserttia, vierailuja ja liveopastuksia.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Kulttuuripalveluiden hyvä saatavuus tukee ja lisää kaupunkilaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia Kulttuurimahdollisuuksien edistäminen	Oppilasmäärät Kirjaston ja museon vuosi- aukioloajat ja verkko- asiointien määrä Kulttuurikasvatussuun- telman toteuttaminen Lastenkulttuurin lisää- minen LEKA-toiminnan avulla	881 oppilasta 4 343 h aukioloa ja 171 701 verkkoasiointia 3 näyttelyä, 170 ryhmäkäyntiä, 3 383 osallistujaa 35 tapahtumaa, 1 800 osallistujaa
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen	Huolehditaan henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista	2 koulutus- ja kehittämis- päivää/htv 1 työhyvinvointipäivä/ palveluyksikkö	3,8 pv/htv 3 yksikössä toteutunut

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Ylläpidetään ja kehitetään kuntalaisten mahdollisuuksia osallisuuteen	Kuvaus toimintatavoista	Vapaaehtoistyö: kuositalkoot ja puutarhakummit. Vuoden kulttuuripalkintoäänestys ja kumppanuuspöytä.
Vastuullisuus	Hyödynnetään yhteisöllisyyttä lisääviä työtapoja	Kuvaus työtavoista	Avoin monikanavainen viestintä. Luotaintyöpajat. Kuntalaiset osallistuvat myös suunnitteluun. Parlopettajuus.
Rohkeus	Uudistutaan innovatiivisten hankkeiden avulla	Kuvaus hankkeista	Kuosikeskuksen kehittäminen jatkuu hanketyönä. Kuvataide-muotoilulinja lukioon.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Kirjastokäynnit	121 141	114 023	110 000	113 695	103,4
Museokäynnit	10 106	8 482	10 000	9 171	91,7
Wahren-opiston opetustunnit	6 040				
Musiikkiopiston opetustunnit	16 648	15 692	16 000	14 000	87,5
Kuvataidekoulun opetustunnit	1 931	1 917	2 400	2 420	100,8
Vakinaiset, henkilötyövuodet	35,4	36,7	32,5	27,3	84,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	18,7	16,1	6	15,6	260,0
Tilat m ²	8 303	8 308	7 270	7 270	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-2 956 845	0	-2 956 845	-2 947 225	99,7
Tulot	692 100	0	692 100	684 552	98,9
Netto	-2 264 745	0	-2 264 745	-2 262 673	99,9

(sitova)

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Musiikkiopiston tulotavoite ei toteutunut. Tekstilimuseon muuton aiheuttamat kustannukset ennakoimattomia.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 280 TYÖLLISYYDEN HOIDON PALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Työllisyys- ja hyvinvointipääliikkö**PALVELUN KUVAUS**

Työllisyys on yksi keskeisistä kunnan elinvoiman tekijöistä. Kuntalaisten tarvitsemat työllisyyttä edistävät palvelut, osaamisen kehittäminen sekä elämänhallinta muodostavat palvelukokonaisuuden, jonka avulla lisätään kuntalaisten työkykyä, hyvinvointia ja osallisuutta. Työllisyyspalvelut tuottaa 16 – 29 -vuotiaille nuorille ja yli 30-vuotialle aikuisille työttömille työnhakijoille suunnitelmallista työllistävää, valmentavaa ja kuntouttavaa palvelua. Työllisyyspalvelut ohjaa ja valmentaa asiakkaan tämän tarvitsemiin palveluihin toimien yhtelistyössä Hämeen TE-toimiston, LHKK:n, FSHKY:n, MYP:n sekä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Palvelut ja painotukset toteutetaan kaupunki-strategian sekä työllisyyspalvelujen toimintaohjelman mukaisesti. Palveluprosessia edistävä työote ja työllistymistä edistävä työnantaja- sekä koulutusyhteistyö korostuvat palvelualueen toiminnassa.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Jalkautuva yritys yhteistyö	Toteutettu vähintään 100 kpl yrityskontakteja	Toteutunut, yli 100 yritystä kontaktoitu.
Poikkileikkaava kansainvälisyys ja monikulttuurisuus	Kotouttamistyö	Johtopäätökset kotouttamisohjelman mukaisesti tehty	Toteutunut, seuranta ja johtopäätökset koostettu.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Laadun johtaminen	Ydinprosessit päivitetty 100 %	Toteutunut, ydinprosessit päivitetty.
Monipuolinen ja lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Yrityskumppanuuksien edistäminen	Uutiskirjeet 4 kpl, pidetty 1 kpl tapahtumia	Toteutunut, uutiskirjeet ja katsaukset 6 kpl, tapahtumat 3 kpl mm. Tekijä2019.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaminen	Työnantajayhteistyö	Yritystilmiverkosto on kokoontunut 6 kertaa	Toteutunut, 7 kokousta pidetty ja sparraukset 4 kertaa.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Palvelualueen järkivihreä toiminta	Järkivihreitä toimenpiteitä kaksi kappaletta toteutunut	Toteutunut, Aktiivin kierrätysmalli, työn digitaaliset välineet sekä muovin käyttöä vähennetty.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Resurssivllsas toimintatapa Riittävä aktiivointilaste	Talousarvion toteuma 100 % Aktiivointiaste (työmarkkinatuella 300+) vähintään 46 %	Toteutunut, talousarvion toteuma 95 %. Toteutunut, aktiivointiaste 49 %.
Hyvinvoiva ja toimintakykyinen väestö	Toimintaohjelman toteuttaminen Ohjaamo-mallin juurruttaminen verkostossa Opinnollistaminen paajoilla	Toteuma päälinjoittain, johtopäätökset tehty Seudullisen Ohjaamo-mallin suunnittelu tehty Toteutunut 15 kpl osatutkintoja	Toteutunut, johtopäätökset päälinjoittain, Toteutunut osin, seudullisen Ohjaamon suunnittelu aloitettu- Toteutunut, 24 kpl osatutkintoja.
	Kuntouttavan työtoiminnan läpivirtauksen kehittäminen	10 % kuntouttavan työtoiminnan etenemisistä positiivisia	Toteutunut, positiivisia etenemisiä 12 %.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Yhteinen kehittäminen Suunnitelmallinen toimintatapa	Kehityspäivät 4 kpl toteutettu Vuosikalenteri toteutuu ja koulutustarjonta tehty	Toteutunut, kehityspäivät 4 kpl. Toteutunut, vuosikalenteri toteutunut ja koulutustarjonta tehty.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Sosiaalisen median käyttö Verkostoviestintä	Säännöllinen viestintä sosiaalisessa mediassa Pidetty 2 kpl verkostokouksia	Toteutunut, kattava jatkuva viestintä. Toteutunut, pidetty 7 kpl verkostokokouksia.
Vastuullisuus	Kokemusasiantuntijuiden käyttö	Toteutettu yksi projekti	Toteutunut, asiakasraati Ohjaamossa.
Rohkeus	Kokeilukulttuuri	Aloitettu yksi uusi nuorten tai aikuisten palvelukellu	Toteutunut, pilotoitu mm. Luppopalvelu ja opinnäytepankki.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Kuntouttava työtoiminta (hlö ka / kk)	224	247	220	234	106,4
Työmarkkinatuen kuntaosuus (ka. € / kk)	92 742	78 316	83 000	72 153	86,9
Työmarkkinatuen kuntaosuus (ka. hlö/kk)	252	218	235	197	83,8
Aktivointilaste (Kelasto v. ka. %)	45,6	52,6	49	51,3	104,7
Aktiv.aste TMT300+ (v. ka. %)	44,3	47,4	46	48,5	105,4
Asiakasmäärä TMT (Kelasto ka. / kk)	413	344	410	429	104,6
Aikaneet työkokeilujaksot (ka. / kk)	27	11	30	8	26,7
Tukityöllistetyt (ka. / kk)	51	44,6	40	38	95,0
Velvoitetöyllistetyt (yht./v.)	29	19	15	19	126,7
Kesätyöntekijät	163	169	180	172	95,6
Vakinaiset (htv)	17,1	14,9	20	13,7	68,5
Määräaikaiset (htv)	18,4	21,1	15	20,2	134,7
Tukityöllistetyt (htv, kaupunkiemo)	41,8	35,1	40	30,7	76,8
Kuntouttava työtoiminta 1/15 hlö/vakanssi/kk	16	16	20	15*	75,0
Työkokellu, henkilöä	40				
Tilat m²	2 755	2 755	2 755	2 755	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-3 733 818	0	-3 733 818	-3 592 235	96,2
Tulot	1 927 700	0	1 927 700	1 876 857	97,4
Netto	-1 806 118	0	-1 806 118	-1 715 378	95,0

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvion osalta)

Toimintatuotot 97,4 % ja toimintakulut 96,2 % muodostavat positiivisen n. 91 000 € ylijäämällisen talousarvion 95,0 % toteuman. Myyntituottojen tavoite on ylittyä ja toimintakulut ovat kokonaisuutena pysyneet talousarvion mukaisena.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 285 SOSIAALIPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Sosiaalipalvelut ostetaan Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Sosiaalipalvelujen kustannusten kasvun hillitseminen FSHKY:n kehittämissuunnitelman toteuttaminen	Kustannusten kasvu hidastuu. Talousarviossa pysyminen (maksusuudet)	Kustannusten kasvu 3,8 %. Lisälaskua 380.000 euroa alkuperäisen talousarvion määrärahan lisäksi Toimenpideohjelma "FSHKY:n kehittämisen suunnat" hyväksyttiin yhtymähallituksessa ja sen toimeenpano on käynnissä.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-25 835 760	-500 000	-26 335 760	-26 309 270	99,9
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-25 835 760	-500 000	-26 335 760	-26 309 270	99,9

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 290 TERVEYSPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Terveyspalvelut hankitaan sopimusohjauksella Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Toimiva sopimusohjaus ja kustannusten hallinta FSHKY:n kehittämissuunnitelman toteuttaminen		Sopimusohjauksen toimintamalli kirjattiin auki tarkistettuun Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin perussopimukseen Toimenpideohjelma "FSHKY:n kehittämisen suunnat" hyväksyttiin yhtymähallituksessa ja sen toimeenpano on käynnissä

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja tavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Forssan Seudun hyvinvointi					
ky:					
Yleissalraudet:					
poliklinikkakäynnit	22 684	21 787	21 885	22 345	102,1
hoitojaksot	2 419	1 961	1 982	1 679	84,7
Psykiatria:					
poliklinikkakäynnit	13 483	14 423	13 327	13 955	104,7
hoitopäivät	2 062	2 328	3 009	2 357	78,3
Kansanterveysyö:					
avohoidon käynnit	70 683	68 250	67 399	67 164	99,6
vuodeosastojen hoitopäivät	2 122	3 431	3 288	4 037	122,8
päiväsairaalakäynnit	0				
sairaansijojen määrä					
Ympäristöterveydenhuolto:					
terveystarkastukset	716	685	829	610	73,6
eläinlääkintähuoltokäynnit	2 433	1 942	2 080	1 914	92,0
eläinsuojeluasiakkaat	10	15	10	43	430,0
Kanta-Hämeen keskussairaala:					
Yleissalraudet:					
poliklinikkakäynnit	9 674	10 045	ei seurata	10 514	
hoitojaksot	1 450	1 610	kuntatasolla	1 763	
Psykiatria:					
poliklinikkakäynnit	286	223	"	329	
hoitopäivät	1 340	870	"	963	

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-36 777 530	0	-36 777 530	-36 941 629	100,4
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-36 777 530	0	-36 777 530	-36 941 629	100,4

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvolden osalta)**

Ylitys muodostuu seuraavista asioista: Sairaanhoidopiirin ensihoidon lisälasku 58.482 euroa ja alijäämän kattamiseen tehtyä pakollista varausta kasvatettu 110.849 eurolla eli kirjattu terveystalouteen kuluksi.

TOIMIALA	50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA
PALVELU	500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO JA MAASEUTUPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Tekninen johtaja
PALVELUN KUVAUS	

Teknisen ja ympäristötoimen johtaminen. Lautakuntatyöskentelyn koordinointi. Yhteydenpito teknisen ja ympäristötoimen asioissa kaupungin muihin hallintokuntiin, ympäristökuntiin ja muihin sidosryhmiin. Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Maaseutupalvelut.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Osallistuminen elinkeinoelämän kehittämiseen tärkeisiin tehtäviin, toimenpiteisiin ja tapahtumiin	Tekninen johtaja toimii Hämeen Kauppakamarin toimihenkilönä ja on jäsenenä ainakin yhdessä elinkeinoelämän yhdistyksessä	Toteutunut

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Ennakoiva ja joustava maankäytön suunnittelu	Tapaamiset toimialan ja yritysjärjestöjen edustajien kesken	Vuosittain toistuva säännöllinen tapaaminen sekä erikseen sovittavat tilaisuudet/tapaamiset	Toteutunut 27.11.2019
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Ympäristövastuun toteuttaminen	Kaupunki noudattaa kalassa omassa toiminnassaan järkivihreyden periaatteita	Pääsääntöisesti toteutunut

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Talousarvioarvioon mukaisen talousarvion laatiminen	Talousarvio toteutuu	Toteutunut
Korkea asukastyytyväisyys	Arviointisuunnitelman mukaiset toimenpiteet	Asianmukainen reagointi saatuun palautteeseen	Vastineet palautteisiin on annettu viivyttämättä
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Henkilöstöohjelman toteuttaminen	Henkilöstökyselyn 2018 tulosten analysointi ja niistä johdetut toimenpiteet	Toimenpiteet on käynnistetty

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja tavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Viestintäohjeen mukaiset toimenpiteet ja tavat	Aktiivinen osallistuminen kaupungin markkinointi- ja viestintäryhmän toimintaan ja siellä sovittujen asioiden toteuttaminen	Toteutunut

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Kuntien energiatehokkuussopimuksen toteuttaminen Toiminta Fisu-verkostossa	Kaupunki saavuttaa energiatehokkuussopimuksessa asetetut tavoitteet Fisu-tavoitteet täytetään	Toteutunut Osallistuttu mm. Fisu-verkoston REIVI-hankkeeseen

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Vakinaiset, henkilötyövuodet	1,0	1,0	1,0	1,0	100,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Tilat m ²	74	74	74	74	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-411 010	0	-411 010	-374 344	91,1
Tulot	1 000	0	1 000	1 364	136,4
Netto	-410 010	0	-410 010	-372 980	91,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 510 MAANKÄYTTÖPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kaupungeingeodeetti**PALVELUN KUVAUS**

Maanhankinta ja -luovutus sekä kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden isännöinti.
Paikkatieto-, kartta- ja mittauspalvelut
Seudullisen (Humpplila, Jokioinen, Somero, Tammela ja Ypäjä) paikkatietojärjestelmän ja internetkartta-palvelun ylläpito ja kehittäminen.
Asemakaava-alueen kiinteistörekisterin pito ja sillä tapahtuvat kiinteistötoimitukset

TYKKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Onnistuminen maa-, tontti- ja maankäyttöpolitiikan toteuttamisessa	Viiden vuoden tarvetta vastaava maa-alue-reservi. Kahden vuoden tarvetta vastaava tonttireservi elinkeinoelämän tarpeisiin	On toteutunut. Työ jatkuu.
Monipuolinen lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Tiivistetään yhteistyötä muiden ao. hallintokuntien kanssa	Käytännön yhteistyö lisääntyy Raja-aidat madaltuvat	On toteutunut. Työ jatkuu.

TYKÄTTY TYKKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Onnistuminen maa-, tontti- ja maankäyttöpolitiikan toteuttamisessa	Viiden vuoden tarvetta vastaava maa-alue-reservi. Kahden vuoden tarvetta vastaava tonttireservi elinkeinoelämän tarpeisiin	On toteutunut. Työ jatkuu. On toteutunut. Työ jatkuu.
	Kehitetään internetkarttapalvelua vastaamaan kuntalaisten nykyajan tarpeita	Kehitetään internet-karttapalvelun sekä toiminnallisia että laadullisia osioita.	On toteutunut. Työ jatkuu.

TYKKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Henkilöstön vahvuuksiin perustuvat tehtäväjärjestelyt erityisesti muutostilanteissa	Talousarvion toteutuminen	Myyntituotot eivät ole toteutuneet talousarvion mukaisesti.
		Kaupungin henkilöstöpolitiikan tavoitteiden toteuttaminen	On toteutunut. Työ jatkuu.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Yhteistyökykyinen ja asiantuntijuutta arvostava työilmapiiri	Toteutuneet työpalaverit sekä yhteistyöhankkeet	On toteutunut. Työ jatkuu.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	Tutustuminen muiden kuntien toimintatapoihin	Vertaisverkosto on olemassa	On toteutunut. Työ jatkuu.

TYKKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Eri organisaatioiden ja toimijoiden palkkatietojen yhteentulivuuden lisääminen (Inspire-direktiivi, laki paikkatietoinfrastruktuurista, Kunta Tieto Palvelu KTP)	Käytännön yhteistyö lisääntyy sekä raja-aidat madaltuvat eri palkkatietoaineistojen rajapintojen avaamisprosesseissa	On toteutunut. Työ jatkuu.
Vastuullisuus	Kiinteistötoimitusten työrosessien laadukkuus	Toimitukset rekisteröitävissä keskimäärin alle kolmen kuukauden kuluessa toimituksen vireilletulosta	On toteutunut. Työ jatkuu.
	Paikkatieto-ohjelmistojen uudelleenjärjestely	Mittaus- sekä paikkatiedon käsittely tehostuu ja toimitusaika loppuasiakkaille lyhentyy	On toteutunut. Työ jatkuu.
	Paikkatietojärjestelmän perusrekisterien (kiinteistö-, lainhuuto-, maanomaisuus, rakennus- ja huoneisto- sekä väestörekisterit) eheys ja oikeellisuus	Eri rekisterien tietojen systemaattinen tarkastelu alnelstojen luotettavuuden lisäämiseksi	On toteutunut. Työ jatkuu.
		Jatkuva perusparannustyö	On toteutunut. Työ jatkuu.
Rohkeus	Kaupungin maankäyttöpoliittisten toimenpiteiden tarkoituksenmukainen käyttö	Maanomaisuuden tarvelähtöisen hankinnan sekä luovutuksen toteuttaminen maapoliittisen ohjelman mukaisesti	On toteutunut. Työ jatkuu.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Rekisteröidyt kiinteistöt kpl	46	37	20	16	80,0
Luovutetut tontit kpl	6	2	10	5	50,0
Vuokratut viljelysmaat ha	256	256	256	256	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	8,7	8,7	8	8,0	100,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilat m ²	152	152	152	152	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-663 560	0	-663 560	-740 614	111,6
Tulot	748 460	0	748 460	695 806	93,0
Netto	84 900	0	84 900	-44 808	-52,8

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Saamatta jääneet maanvuokrat 27.000 euroa kirjattu luottotappioksi (kuluksi). Kuluhin kirjattu myös noin 50.000 euroa maanmyyntitappiota. Henkilöstökulut ylittyneet.

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 520 INFRAPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kunnallistekniikan päällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Infra palvelut vastaa katujen, teiden, jalkakäytävien, kevyenliikenteenväylien, siltojen, padon, torin, katu- ja puistovalaistausten, liikenteen opastus- ja ohjausjärjestelmien, kaiteiden, puistojen, uimarantojen, pururatojen, jalkapallo- ja tenniskenttien, Talsoilan pesäpallo- ja jääkentän, venepaikkojen, talous- ja puistometsien seudullisten virkistysalueiden sekä yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Hyödynnetään Forssan kansallisen kaupunkipuiston status Forssan markkinoinnissa	Kuntalaisille infon lisääminen esitteiden ja Forssan kkp-videon avulla	Toteutunut

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Edistetään eheää ja tiivistä kaupunkirakennetta Kevyenliikenteen väyläverkoston suunnittelu ja ongelmakohteiden poistaminen	Edistetään ympäristömmme viihtyisyyttä, monimuotoisuutta ja turvallisuutta Valtakunnalliset liikenneturvallisuushankkeet	Toteutunut Ei päästy valtakunnan tason hankkeisiin projekti-insinöörin jäätystä pois tehtävistään

TYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Katu- ja puistovalaistausten uusiminen energiatehokkaammaksi ja vähemmän ylläpitoa vaativaan tekniikkaan	Vanhojen uusien valojen suhde Energian kulutus (kWh-muutos)	Ei tiedossa Ei tiedossa
Omalsuuden hallinta	Katurekisterin perustaminen omalsuuden hallintaa varten Kadulla tehtävien töiden luvat ja valvonnan kehittäminen	Katuomalsuuden määrä/kunnossapitovelka Lupamäärä, lupajärjestelmä Metsänhoitosuunnitelma	Ei tiedossa Lupla 54 kpl Sähköistä lupajärjestelmää ei ole hankittu. Valmistelussa
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Panostamme henkilöstön koulutukseen.	3 koulutuspäivää/henkilö/vuosi	Toteutunut

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Rakennamme ympäristöämme kestävällä tavalla Koneiden ja laitteiden monipuolinen käyttö Tarjoamme kesätyöpaikkoja ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja, samalla ehkäisemme mm. syrjäytymistä	Toteutamme järkivhreitä periaatteita mm. materiaalien kierrätyksellä sekä tulevien hankkeiden ennakoinnilla suunnittelulla Hankintojen suunnittelu niin, että nykyisistä koneista saadaan mahdollisimman monipuolisia Tarjoamme kesä- ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja	Suunnittelukohteissa hyödynnetään olemassa olevat graniittiset reunakivet. Pitkäjänteinen investointiohjelma tekevä. Monipuolisten koneiden hankinnan mietintä arkipäivää. Kesätyöpaikkoja ja kuntouttavan toiminnan työtehtäviä järjestetty entisen mukaisesti.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Lohkotut katualueet m ²	1 640 640	1 640 640	1 746 960	1 642 377	94,0
Puistot A-luokka ha (hiilinielu)	106	106	107	107	100,0
Puistot B-luokka ha (hiilinielu)	45	45	44	44	100,0
Puistot C-luokka ha (hiilinielu)	234	234	234	234	100,0
Puistot E-luokka ha (hiilinielu)	1	1	1	1	100,0
Metsät ha (hiilinielu)	635	635	635	635	100,0
josta talousmetsää			63	86	136,5
Kunnossapito lohkotut katualueet m ² /hlö	149 150	149 150	174 696	149 307	85,5
*Katuvalaistuksen energia MWh	2 957		2 868	2 445	85,3
Vakinaiset, henkilötyövuodet	25,9	25,3	27	26,2	97,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	8,3	5,5	5	5,6	112,0
Tilat m ²	2 321	2 321	2 321	2 321	100,0

*Katuvalaistuksen energia ilm. tilinpäätök.

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-3 012 610	0	-3 012 610	-3 000 510	99,6
Tulot	200 350	0	200 350	211 826	105,7
Netto	-2 812 260	0	-2 812 260	-2 788 684	99,2

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 540 PELASTUSPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Tekninen Johtaja**PALVELUN KUVAUS**

Pelastustoimilaisissa ja pelastustoimen yhteistoimintasopimuksessa määritellyt tehtävät. Palvelun tuottaa Hämeenlinnan kaupungin Isännöimä Kanta-Hämeen pelastuslaitos palvelutasopäätöksen mukaisesti. Väestönsuojelutehtävät.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Korkea lähtövalmius ja saavutettavuus ovat lisäarvotekijöitä asumisen ja yritystoiminnan sijoittumiselle	Lähtövalmius kilirellisiin hälytystehtäviin on 1 minuutti	Toteutunut

TYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Pelastuspalvelun pysyvyys ja toimintaedellytykset	Kaupunki turvaa Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen toimivat olosuhteet Forssassa	Toteutunut

TYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-1 444 912	0	-1 444 912	-1 417 330	98,1
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-1 444 912	0	-1 444 912	-1 417 330	98,1

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA

PALVELU 570 TILAPALVELU

TILIVELVOLLINEN Kiinteistöpäällikkö

PALVELUN KUVAUS

Tilapalvelu vastaa kaupungin palvelutuotannon edellyttämien tarpeellisten, tarkoituksenmukaisten ja terveellisten toimittilojen hankinnasta ja ylläpidosta kustannustehokkaasti.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus haluttu brändi	Yhteistyössä käyttäjien kanssa edistetään omien tilojen järkevää ja tehokasta käyttöä	Palvelutuotannon käytössä olevat omat tilat kerros ² /v	94 647 m ² (96 615 m ² v. 2018)

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Hyvä yleisilme ja terveellinen ympäristö	Varhaisen puuttumisen malli sisäilman laatuun liittyvissä asioissa	Käsiteltävien kohteiden määrä sisäilmatyöryhmässä kpl/v	Seurattavien kohteiden määrä vähentynyt kolmesta yhteen.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Ostoenergian määrän vähentäminen energiatehokkuustoimenpiteillä	Säästövaikutukset KETS-vuosiraportoinnin mukaan MW/v	Säästö noin 500 MWh.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Kiinteistöjen jätelajittelun tehostaminen	Sekajätteen määrän vähentäminen tonnia/v	Sekajätteen määrää vähennetty aloittamalla muovin erilliskeräys syksyn aikana useilla kiinteistöillä. Vertailukelpoista tietoa keräilyn vaikutuksesta ei vielä ole.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Palvelutuotannon käytössä h-m ²	68 572	96 615	96 214	94 647	98,4
Kiinteistöhoitoala h-m ²	114 012	124 280	119 381	114 716	96,1
Vakinaiset, henkilötyövuodet	17,1	17,3	16	16,1	100,6
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	3,6	1,4	1	1,5	150,0
Tilat m ²	93 186	112 213	111 944	112 213	100,2

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-5 358 580	0	-5 358 580	-5 361 685	100,1
Tulot	9 391 070	0	9 391 070	9 524 771	101,4
Netto	4 032 490	0	4 032 490	4 163 086	103,2

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioden osalta)**

Kirjanpidossa sähkönsiirtokustannukset (vuosikustannus n. 480 000 €) siirretty Muiden palvelujen alta kohtaan Aineet, tarvikkeet ja tavarat. Vuoden 2019 talousarvion tilaneliöissä oletettu, että Matkun koulu myydään. Tässä ei kuitenkaan talousarviovuoden aikana onnistuttu.

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO**TILIVELVOLLINEN** Jätehuoltopäällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Jätelaissa kunnille määrättyjen viranomaistehtävien, sekä näihin liittyvien kehitys- ja seuranta-tehtävien hoitaminen. Kuntien jätehuoltoon ja viranomaistehtäviin liittyvät asiantuntija- ja suunnittelutehtävät sekä toimenpiteet, joilla näitä hoidetaan ja edistetään.

TYKKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elivoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Yhteistyön tekeminen toimialueen yrittäjien ja jäteyhtiön kanssa jäteenkuljetusrekisterissä (jätelaki 143 §) olevien tietojen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi	Jätelautakunnalle toimitetuissa tiedoissa olevien puutteiden määrä vähenee ja tiedot toimitetaan ajallaan	Puutteiden määrä on vähentynyt jätteenkuljetusrekisteriin toimitetuissa tiedoissa.
Monipuolinen ja lisäarvoa tuottava elinkelnorakenne	Jätepoliittisen ohjelmityön tavoitteleminen ja toimenpiteiden jalkauttaminen osaksi alueelle soveltuvaa palvelutasoa	Toimijat ovat sitoutuneita ohjelmityön tavoitteisiin	Työskentely on käynnistynyt.

TYKÄTTY TYKKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Yhteistyön tekeminen ja säännölliset tapaamiset alueen yrittäjien ja jätetalan toimijoiden kanssa	Vähintään 2 yrittäjätapaamista vuodessa	Toteutunut osittain. Toinen tapaaminen siirretty, kunnes uusi jätteenkuljetusrekisteri on käytössä.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Toimiva yhteistyö ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa	Tilvis yhteydenpito ympäristönsuojeluviranomaisiin ja vähintään 2 tapaamista vuodessa	Toteutunut osittain. Toinen tapaaminen siirretty, kunnes uusi jätteenkuljetusrekisteri on käytössä.

TYKKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Hakemusten käsittely kohtuullisessa ajassa	Hakemusten käsittelyaika on korkeintaan 4 kk	Neljän kuukauden käsittelyaika ei ole ylittynyt.
	Sähköisten palvelujen kehittäminen	Sähköisten hakemusten määrä kasvaa ja kotisivujen kehittämistä lukijajäsenille jatketaan	Kotisivuja ja hakemus pohjia on kehitetty.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Krllittiset menestys- teklät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Aktiivinen tiedotus kuljetusjärjestelmäpäätöksen valmisteluun ja tekemiseen liittyen	Tiedotusta tehdään eri kanavia hyödyntäen	Kuljetusjärjestelmäselvityksestä on järjestetty tiedotustilaisuuksia. Kuntien lausunnoista on uutisoitu tiedotusvälineissä.
Vastuullisuus	Kiinnitetään enemmän huomiota asumislietteiden seurantaan	Lähestytään toimialueen kiinteistöjä, joilta ei ole tyhjennetty asumislietteitä jätehuoltomääräysten mukaisesti	Ei toteutunut. Asumislietteiden seurannan projekti on siirretty vuodelle 2020.
Rohkeus	Uusien toimintatapojen kokeilu	Luovutaan vanhasta rekisteriohjelmistosta (jätelain 143 §:n mukainen rekisteri) ja otetaan uusi käyttöön	Uuden ohjelmiston käyttöönottoprojekti ja rekisteriin liittyvät aineistotilaukset on aloitettu.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Kohtuullistamishakemukset	706	909	1 000	846	84,6
Vakinaiset, henkilötyövuodet	1,7	2,1	3	2,4	80,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	1,7	1,8	0,8	0,9	112,5
Tilat m ²	47	42	42	42	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-340 000	0	-340 000	-229 217	67,4
Tulot	340 000	0	340 000	229 177	67,4
Netto	0	0	0	-40	0,0

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Määrärahoja on jäänyt käyttämättä, sillä vuodelle 2019 budjetoitu rekisteriohjelmiston käyttöönotto ja laskutus siirtyvät seuraavalle vuodelle, asumislietteitä koskevan kuljetusjärjestelmäselvityksen hankinta on siirtynyt ja tilapäisen työvoiman tarve on vähentynyt. Osan aikaa vuodesta jätelautakunta joutuu toimimaan vajaalla henkilöstöllä.

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Ympäristöpäällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja asumiseen liittyvän viranomaistoiminnan järjestäminen ja kehittäminen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elivoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Yhteistyöpalaveri forssalaisten yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa	Yhteistyöpalaveri vähintään kerran vuodessa	Forssan Yrittäjien tapaaminen järjestetty.
Forssalaisuus haluttu brändi	Selkeät ja kestävät toimintaperiaatteet. Viestinnässä positiivinen kotiseutuasenne.	Kehitetään rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun sähköistä asiointia ja uudistetaan nettisivuja. Jatketaan lupa-arkiston digitointia.	Uudistettu nettisivuja ja seudullisia lomakkeita, omien sähköpostiosoitteiden käyttöönotto vastuualueille. Valmisteltu siirtymistä rakennusvalvonnan sähköiseen lupa-asiointiin. Toteutunut aiemmin digitoidun aineiston laadun valvontana.
Monipuolinen lisäarvoa tuottava elinkeinorakennus	Yhteistyössä toimijoiden kanssa edesautetaan alueiden kestävä ja tehokasta käyttöä	Osallistumista, neuvontaa ja neuvotteluja eri toimijoiden kanssa (kpl)	Neuvotteluja ja neuvontaa eri asiakasryhmien kanssa ja päivittäistä jätevesineuvontaa kummallakin vastuualueella. Osallistuttu rakentamisen iltaan 10.4.2019.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Ennakoiva ja joustava maankäytön suunnittelu	Osallistuva, aktiivinen viranomaisyhteistyö	Luottamushenkilö- ja viranhaltijayhteistyön ylläpito maankäyttöön liittyvissä asioissa. Luontoselvitysten laadinta.	Viranhaltijayhteistyö jatkuvaa. Osallistuttu kaavatyöhön liittyviin luontoselvityksiin. Yhteistyössä arvioitu kaavavaiheita.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritys-toiminnan mahdollistaja	Osallistuva, aktiivinen viranomaisyhteistyö. Valvonnan tehostaminen	Ympäristönsuojelun valvonta valvontasuunnitelman- ja ohjelman mukaan. Projektina hevostallien valvonta. Kaavavalmisteluun annetaan ennakkokommentteja ja kaavaehdotusvaiheen lausuntoja.	Seutukunnallisesti perehdytty valvontasuunnitelmiin ja valvontatyö aloitettu. Hevostallityötä ei ole tehty. Rakennusvalvonnalla yhteistyötä yhden yrityksen laadunvarmennuksen kanssa.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
			Rakennusvalvonta osallisena valtakunnallisessa talotekniikan (Ivi) työryhmässä. Kaavalausuntoja on valmisteltu 7 kpl.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Ympäristön tilan seuranta Monimuotoinen viherympäristö kaikkien saatavissa	Toteutetut ympäristön tilan seurantaraportit ja luonnon monimuotoisuutta edistävät toimet Roskaantuneiden kohtelun hoito Vieraslajien haittojen kartoitus/vähentäminen Hylättyjen ja kunnossapidosta laiminlyötyjen rakennusten valvonta	CO2-raportti valmistunut. Lausunnoissa ja päätöksissä otettu huomioon luonnon monimuotoisuus. Holdettu roskaantumisasloita. Osallistuttu vieraslajien torjuntaan. Annettu purku- ja korjauskehotuksia.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Seudullinen rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu aloittaa siten, että Forssa on Isäntäkuntana	Toimintakatteen parantaminen vuoden 2018 talousarvion tasosta	Seudullisen toiminnan taloudellisia vaikutuksia ei vielä pystytty täysin todentamaan.
Korkea asukastyytyväisyys	Monipuolinen eri asuminen vaihtoehtot huomioiva tonttitarjonta	Ennakoivaa opastusta suunnittelun alkuvaiheesta lähtien	Rakentamisen muuttanutta asetustietoa välitetty ja opastettu suunnittelijoille. Alkuvaiheen suunnitteluun vaikuttavien lähtötietojen esiintuonti. Suunnitelmaluonnosten tarkastelua ja jatko-neuvontaa suoritettu aina hankkeen valmistumiseen saakka.
Hyvinvoiva ja toimintakykyinen väestö	Otetaan huomioon asukkaiden tarpeet lupa- ja suunnitteluprosesseissa	Joustavat ja ripeät rakennuslupakäsittelyt (vrk/rakennuslupa)	Rakennusluvan käsittelyaika keskimäärin 14 vrk.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Avoin ja vastuullinen viranomaistoiminta	Yhdenmukainen ja tasavertainen viranomastoiminta kaikille asiakkaille kuntarajat ylittäen.	Annettu yhtenäisempää kuntarajat ylittävää palvelua.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
		Seudulla rakennuslupa- ja ympäristösuojeluviranomaisena toimivien lautakuntien tapaaminen	Lautakuntatapaaminen järjestetty sekä sopimuksen mukainen seurantaryhmän kokoontuminen.
Vastuullisuus	Järkivhreä toimintamalli	Järkivhreän toimintamallin toteutumisen jalkauttaminen ja seuranta	Mahdollisuuksien mukaan kaikessa toiminnassa otettu huomioon järkivhreys. Seurantaa ei ole järjestetty.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Käsitellyt hankkeet (kpl)					
rakennus- ja maisematyöluvut kpl	208	98	140	247	176,4
toimenpideluvat	48	40	50	200	400,0
lilomukset	33	17	40	82	205,0
ympäristöluvut ja rekisteröinnit (kpl)	6	6	3	25	833,3
Käsitellyt maa-ainesluvut (kpl)	3	1	1	5	500,0
YSL:n mukaisten lupavelvollisten yritysten tarkastukset (kpl)	12	11	14	32	228,6
Vesihuoltolain mukaiset vapauttamispäätökset (kpl)	-	1	5	10	200,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	4,9	4,6	10	8,7	87,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	0,9	0,0		0,7	0,0
Tilat m ²	95	95	95	164	172,6

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-339 550	-337 450	-677 000	-639 837	94,5
Tulot	96 000	414 390	510 390	501 312	98,2
Netto	-243 550	76 940	-166 610	-138 525	83,1

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Päätöksen viivästyminen seudullisen toiminnan aloittamisesta vuoden 2019 alussa on näkynyt koko vuoden talouden seurannan vaikeutena. Lisätalousarvioon ei saatu teknisistä syistä johtuen sisällytettyä sisäisiä menoja. Talousarviossa on ennustettu vain Forssan lupa- ja tarkastuslukumäärät ja toteutuneissa luvuissa on esitetty koko toiminta-alueen tunnusluvut (Forssa, Humpila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä). Henkilöresursseissa ollut koko vuoden 1-2 henkilön vajuus.

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kaupunginarkkitehti**PALVELUN KUVAUS**

Yleis- ja asemakaavoitus, kuntien yhteistyössä tehtävät strategiset tarkastelut sekä maankäytön suunnitteluun, alueiden käyttöön ja rakentamiseen tähtäävien hankkeiden valmistelu, kaavoitusneuvonta ja osallistuva suunnittelu. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja alueiden rakentamiseen sekä korjaukseen liittyvä neuvonta ja ohjaus. Erilaiset rakennettuun ympäristöön liittyvät lausunnot ja asiantuntijatoiminta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja alueiden inventoinnit, maisemalliset selvitykset ja liikenneselvitykset. EU-hankkeiden asiantuntijatehtävät.

TYKKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mlttarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus haluttu brändi	Selkeät kestävät toimintaperiaatteet. Kehitetään korkeatasoisia haluttavia asuinympäristöjä.	Alueiden kehitys on ennakoitavissa. Tarjolla on erityyppisiä asuinalueita.	Erityyppisiä asuinalueita on kattavasti kaavoitettu.
Monipuolinen lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Yhteistyössä toimijoiden kanssa edesautetaan alueiden kestäväää ja tehokasta käyttöä.	Tarjolla on erilaisia toiminta-alueita. Autetaan toimijoiden ratkaisujen haussa.	Erilaisia toiminta-alueita on tarjolla. Ratkaisujen haussa on autettu.

TYKÄTTY TYKKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mlttarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Ennakoiva ja joustava maankäytön suunnittelu	Järkivihreiden toimintamallien periaatteiden tarkentaminen hankekohtaisesti.	Valmistelussa on osattu huomioida ympäristön laatuun ja kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät.	Kaavoissa on huomioitu kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Kaavojen ajantasaisuuden arviointi jatkuvaa toimintaa. Huomioidaan kaavoissa, että monimuotoinen viherympäristö on kaikkien saavutettavissa. Tarvittavat lähiympäristöohjeet tehdään kaavojen yhteydessä. Luonnon monimuotoisuuden holto-ohjeet hankekohtaisesti.	Kaavoissa huomioitu luonnon monimuotoisuus. Kaavan yhteydessä laaditut lähiympäristöohjeet. Kaavaprosesseissa, rakentamisen ohjauksessa ja suunnittelutehtävissä pidetään yllä toimia, joilla saavutetaan hyvä yleisilme ja ylläpidetään luonnon monimuotoisuutta.	Luonnon monimuotoisuus on huomioitu kaavoissa. Toteutunut
Historian hyödyntäminen	Uusi sovitaan huolella ympäristöön. Tarvittavat inventoinnit. Uudisrakentamisen, korjauksen ohjaus ja ympäristön kehittämiseen tähtäävät ohjeet ja tarvittavat kaava-	Uudet alueet ovat identiteitiltään vahvoja. Historiallinen ympäristö säilyttää arvonsa ja se on huomioitu kaavoituksessa. Tarvittavat rakentamistapa- ja ympäristön	Uusien alueiden historialliset ja muut arvot on valmistuneissa kaavoissa huomioitu. Rakentamistapa ja maisemanhoito-ohjeet

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
	merkinnät.	kehittämishojeet on tehty kaavojen yhteydessä.	on valmisteltu.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Huomioidaan asukkaiden tarpeet kaavotuksessa.	Kaupungin asukkailla terveellinen, viihtyisä ja virkkeltä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. Hyvä palaute.	Palaute on ollut pääasiassa hyvää.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Yhteistyökykyinen ja asiantuntijuutta arvostava työilmapiiri. Tutustuminen mulden kuntien toimintatapoihin.	Toteutuneet työpalaverit ja yhteistyöhankkeet. Vertaisverkosto olemassa. Innovatiivisuutta nykyrakentamisen seuraamisella ja opiskelijayhteistyöllä.	Työpalaverikäytäntö on kehitetty mutta vaativat lisää panostusta. Vertaisverkostoa Hämeen liiton avustuksella maakunnan kuntiin on kehitetty. On toteutunut, HAMK:n kanssa yhteistyötä.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2019	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Järkivhreaä maankäytön suunnittelun toimintamallia jatkokehitetään.	Toimintamallia käytetään aktiivisesti ja kokonaisvaltaisesti.	On toteutunut
Rohkeus	Ennakkoluulottomasti ja vastuuntuntoisesti haetaan erilaisten vaihtoehtojen kautta ratkaisuja.	Järkivhreiden ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden mukaan toteutuneet kaavat.	On toteutunut

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot-%
Valmistelussa olevat kaavat ja suunnitelmat kpl	11	12	9	12	133,3
Valmistuneet kaavat ja suunnitelmat (kpl)	6	5	5	5	100,0
Asiantuntijatehtävät	42	45	45	60	133,3
Inventoinnit ja selvitykset	10	7	7	7	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	2,9	2,9	3	3,0	100,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	1,2	1,3		1,0	0,0
Tilat m ²	95	95	95	95	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2019	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2019	Tot-%
Menot	-285 503	0	-285 503	-277 992	97,4
Tulot	10 000	0	10 000	3 872	38,7
Netto	-275 503	0	-275 503	-274 120	99,5

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

2.15.2 Investointien toteutuminen

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarviot	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/talousoarvion alitus)
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET									
AINEETTOMAT OIKEUDET									
Atk-ohjelmat ja muut pitkävaik. menot (s)	kh								
Menot				50 000,00	0,00	50 000,00	19 173,97	30 826,03	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-50 000,00	0,00	-50 000,00	-19 173,97	30 826,03	
AINEETTOMAT OIKEUDET YHTEENSÄ									
Menot				50 000,00	0,00	50 000,00	19 173,97	30 826,03	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-50 000,00	0,00	-50 000,00	-19 173,97	-30 826,03	
AINEELLISET HYÖDYKKEET									
MAA- JA VESIALUEET (s)	kh								
Menot				60 000,00	0,00	60 000,00	10 063,00	49 937,00	
Tulot				60 000,00	0,00	60 000,00	164 396,18	104 396,18	
Netto				0,00	0,00	0,00	154 333,18	154 333,18	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu tonttien luovutusvoittoja 40.360,43 euroa ja luovutus tappioita 48.480,56 euroa.									
MAA- JA VESIALUEET YHTEENSÄ									
Menot				60 000,00	0,00	60 000,00	10 063,00	49 937,00	
Tulot				60 000,00	0,00	60 000,00	164 396,18	104 396,18	
Netto				0,00	0,00	0,00	154 333,18	154 333,18	
RAKENNUKSET									
Erikoisjärjestelmät pienet peruskorjauskohteet ja kunnostukset (s)	yla								
Menot				800 000,00	0,00	800 000,00	905 160,32	-105 160,32	
Tulot			0,00	0,00	0,00	0,00	124 816,38	124 816,38	
Netto			0,00	-800 000,00	0,00	-800 000,00	-780 343,94	19 656,06	
Koulurakentaminen (s)	yla								
Menot			0,00	600 000,00	0,00	600 000,00	119 453,51	480 546,49	
Tulot			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto		0,00	0,00	-600 000,00	0,00	-600 000,00	-119 453,51	480 546,49	

Hankeryhmä/hanke	Toimi- elin	Kokonais- kustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Aikuperäinen talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/tuloarvion alitus)
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ									
Menot				410 000,00	0,00	410 000,00	373 458,77	36 541,23	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-410 000,00	0,00	-410 000,00	-373 458,77	36 541,23	
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ									
Menot				4 980 000,00	-180 000,00	4 810 000,00	4 200 114,25	609 885,75	
Tulot				120 000,00	0,00	120 000,00	326 544,56	206 544,56	
Netto				-4 870 000,00	180 000,00	-4 690 000,00	-3 873 569,69	816 430,31	

Investointiosan tulojen erittely:

Rahoitusosuudet	60 000,00	162 148,38	102 148,38
Myyntitulot	60 000,00	164 396,18	104 396,18
Yhteensä	120 000,00	326 544,56	-206 544,56

Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatut luovutusvoitot
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatut luovutustappiot

yhteensä 67 560,43 euroa
yhteensä 48 480,56 euroa

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvion alitukset on merkitty tummennuksella.
Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

KAUPUNKI (kaupunki ilman liikelaitosta, sis+ulk)	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toimintatulot	<u>20 616 344</u>	<u>414 390</u>	<u>21 030 734</u>	<u>21 168 833</u>	<u>138 099</u>
Myyntitulot	7 780 118	414 390	8 194 508	8 018 740	-175 768
Maksutulot	1 159 775		1 159 775	1 262 188	102 413
Tuet ja avustukset	1 585 070		1 585 070	1 728 104	143 034
Muut toimintatulot	10 091 381		10 091 381	10 159 800	68 419
Toimintamenot	<u>118 761 323</u>	<u>699 950</u>	<u>119 461 273</u>	<u>119 932 937</u>	<u>-471 664</u>
Henkilöstömenot	<u>27 843 709</u>	<u>285 450</u>	<u>28 129 159</u>	<u>28 464 136</u>	<u>-334 977</u>
Palkat ja palkkiot	21 481 169	236 240	21 717 409	21 890 164	-172 755
Henkilösivukulut	<u>6 362 540</u>	<u>49 210</u>	<u>6 411 750</u>	<u>6 573 972</u>	<u>-162 222</u>
Eläkekulut	5 657 580	41 450	5 699 030	5 849 009	-149 979
Muut henkilösivukulut	704 960	7 760	712 720	724 963	-12 243
Palvelujen ostot	77 000 177	355 500	77 355 677	77 567 667	-211 990
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 733 110	19 000	3 752 110	4 257 459	-505 349
Avustukset muille	1 931 000	40 000	1 971 000	1 760 487	210 513
<i>Avustukset liikelaitoksille</i>	0		0	9 378	-9 378
Muut toimintamenot	8 253 327		8 253 327	7 873 810	379 517
TOIMINTAKATE	-98 144 979	-285 560	-98 430 539	-98 764 104	-333 565
Verotulot	62 451 000	-2 000 000	60 451 000	60 705 943	254 943
Valtionosuudet	40 069 700	742 000	40 811 700	40 831 690	19 990
Rahoitustulot ja -menot	<u>836 500</u>	<u>107 500</u>	<u>943 000</u>	<u>1 035 841</u>	<u>92 841</u>
Korkotulot muilta	12 000	107 500	119 500	59 836	-59 664
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	144 000		144 000	97 341	-46 659
Muut rahoitustulot muilta	5 500		5 500	90 503	85 003
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	1 100 000		1 100 000	1 100 000	0
Korkomenot	425 000		425 000	303 461	121 539
Muut rahoitusmenot	1 000		1 000	8 378	-7 378
VUOSIKATE	5 211 221	-1 436 060	3 775 161	3 809 370	34 209
Poistot ja arvonalentumiset	<u>4 665 219</u>	<u>0</u>	<u>4 665 219</u>	<u>4 419 730</u>	<u>245 489</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	4 665 219		4 665 219	4 419 730	245 489
TILIKAUDEN TULOS	546 002	-1 436 060	-890 058	-610 360	279 698
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	70 455	0	70 455	70 522	67
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	616 457	-1 436 060	-819 603	-539 838	279 765
Sitovat erät esitetty lihavoituna.					

Verotulojen erittely	Alkuperäinen TA 2019	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2019	TP 2019	Ero muu- tettuun
Kunnan tulovero	53 158 000	-2 000 000	51 158 000	51 721 789	563 789
Osuus yhteisöveron tuottoon	4 000 000		4 000 000	3 678 881	-321 119
Kiinteistövero	5 293 000		5 293 000	5 305 273	12 273
Koiravero	0		0	0	0
Yhteensä	62 451 000	-2 000 000	60 451 000	60 705 943	254 943
Tuloveroprosentit	Tulovero- prosentti				
Verovuosi 2008	19,50				
Verovuosi 2009	19,50				
Verovuosi 2010	19,50				
Verovuosi 2011	19,50				
Verovuosi 2012	19,50				
Verovuosi 2013	20,00				
Verovuosi 2014	20,00				
Verovuosi 2015	20,00				
Verovuosi 2016	20,00				
Verovuosi 2017	20,50				
Verovuosi 2018	20,50				
Verovuosi 2019	20,50				
Kiinteistöveroprosentit	Yleinen	Vakituisten asuinrakennusten	Muiden asuinrakennusten	Volmaital- tosten	Yleishyödylliset yhteisöt
Verovuosi 2008	0,70	0,30	0,80	2,50	0,35
Verovuosi 2009	0,70	0,30	0,80	2,50	0,35
Verovuosi 2010	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2011	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2012	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2013	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2014	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2015	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2016	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2017	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2018	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2019	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Valtionosuuksien erittely	Alkuperäinen TA 2019	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2019	TP 2019	Ero muu- tettuun
Käyttötalouden valtionosuudet					
peruspalvelujen valtionosuus	30 869 000	0	30 869 000	30 886 214	17 214
verotuloihin perustuva valt.os.	8 565 000	0	8 565 000	8 528 616	-36 384
opetus- ja kultt toimen muut valt.os.	635 700	0	635 700	674 468	38 768
verotulomenetyksen kompensatio	0	742 000	742 000	742 392	392
Yhteensä	40 069 700	742 000	40 811 700	40 831 690	19 990

2.15.4 Rahoitusosan toteutuminen

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO- MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
(kaupunki ilman liikelaitoksia)					
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	5 211 221	-1 436 060	3 775 161	3 809 370	-34 209
Vuosikate	-126 040		-126 040	-1 523 649	1 397 609
Tulorahoituksen korjaukset					
Investointien rahavirta	-4 990 000	180 000	-4 810 000	-4 200 114	-609 886
Investointimenot	60 000		60 000	162 148	-102 148
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60 000		60 000	183 476	-123 476
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden tuovutustulot	215 181	-1 256 060	-1 040 879	-1 568 769	527 890
Toiminta ja investoinnit, netto					
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	0		0	800 000	800 000
<i>Antolainasaamisten lisäys liikelaitoksille</i>	122 500		122 500	122 500	0
Antolainasaamisten vähennys muilta	740 000		740 000	700 256	39 744
<i>Antolainasaamisten vähennys liikelaitoksilta</i>	1 260 000	0	1 260 000	9 090 204	-7 830 204
Lainakannan muutokset, netto	5 000 000		5 000 000	9 356 232	-4 356 232
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-3 740 000		-3 740 000	-12 334 247	8 594 247
Pitkäaikaisten lainojen vähennys				12 068 219	-12 068 219
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	-2 799 927	2 799 927
Vaikutus maksuvalmiuteen					
sitovat erät esitetty lihavoituna					

Lyhytaikaisten lainojen muutos sisältää konsernitiilin alatiilien saldoja 21.205.404,85 euroa (muutos 4.068.218,61 euroa)

(Kuntatodistusten lisäys 8 milj.)

Kaupungin lainamäärän muutos on 4,6 miljoonaa euroa ja lainamäärä v 2019 lopussa 32,4 miljoonaa euroa.

V 2019 talousarviossa lainamäärä v 2019 lopussa oli 35,7 miljoonaa euroa.

2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen

Forssan vesihuoltoliikelaitos

Tilivelvollinen: Vesihuoltojohtaja

Konsernitavoitteet ja toteutuminen 2019:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1.100.000 euroa:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta toteutui tavoitteen mukaan

Investoinnit enintään 1.400.000 euroa:

Investointivaltuus ylittyi Johtuen Koljärven alueen jätevesiosuuskunnan ja Matkun vesiosuuskunnan siirtyneen omaisuuden käsittelystä kirjanpidossa.

Investoinnit yhteensä 2.036.328 euroa, josta siirtyneen omaisuuden osuutta 910.215 euroa.

Osuuskuntien siirrosta valtuuston päätökset.

Aktiivinen kustannusten hallinta ja talouden seuranta ja ennakointi:

Taloutta seurattiin jokaisessa johtokunnan kokouksessa ja mahdollisiin muutostarpeisiin reagoitiin,

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot. 31.12.	Tot. %
1. Toiminnalliset mittarit:					
- verkostoon pumpattu vesimäärä 1000 m ³	1 890	1 823	1 700	1 669	98,2
- laskutettu vesimäärä, 1000 m ³	1 369	1 390	1 350	1 327	98,3
- hukkavesi-%	27,6 %	23,8 %	21 %	20,5 %	97,6
2. Jätevedenpuhdistamon toiminta:					
- vesi, 1000 m ³	2 151	1 778	1 800	2 122	117,9
- laskutettu jätevesi, 1000 m ³ (laskennall.)	1 776	1 723	1 750	1 621	92,6
3. Talouden tunnusluvut:					
- ylijäämä ennen varauksia (tuhat euroa)	30	192	106	48	45,3
- käyttökate (tuhat euroa)	3 155	2 928	3 067	2 930	95,5
- käyttökate-%	51,9 %	48,3 %	49,1 %	46,6 %	94,9
- oman pääoman tuottoaste	0,3 %	1,6 %	0,9 %	0,6 %	66,7
- omavaraisuusaste	52,8 %	52,4 %	52,1 %	49,4 %	94,8
- suhteellinen velkaantuneisuus	172,8 %	179,4 %	177,7 %	195,5 %	110,0

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Yhtiö tuottaa laskenta- ja palkkal palveluita sekä ateria- ja puhtauspalveluita omistaja-asiakkailleen.

Osakeyhtiön omistavat Forssan kaupunki (59,2 %) ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (40 %) ja Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä (0,4 %) ja Humppilan kunta (0,4 %).

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Varautuminen tulevaisuuden haasteisiin yhdessä omistajien kanssa. Uusi toimintamalli ja mahdolliset uudet kumppanit	Aktiivista toimintamallien selvittämistä ja strategioiden täsmentämistä hallituksen ja omistajien kanssa jatkettu
Keskuskeittiörakentamisen aloittaminen	Hankintapäätös tehty joulukuussa, sopimukset allekirjoitetaan lähiviikkoina
Palveluprosessien tehostaminen ja kehittäminen yhdessä asiakkaiden kanssa	Jatkuvaa operatiivista toimintaa asiakkaiden kanssa
Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen	Jatkuvaa toimintaa, mm.liikuntaselitt, omat liikuntaryhmät henkilöstön koulutukset.

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot. 31.12.	Tot. %
1. Talous					
- liikevaihto (milj. euroa)	7,8	7,9	7,6	7,8	102,6
- kalustoinvestoinnit (milj. euroa)	0,0	0,1	0,9	0,0	
- pitkäaikaiset lainat (milj. euroa)	0,0	0,0	0,0	0,0	
- tilikauden voitto (milj. euroa)	0,0	0,1	0,0	0,1	
2. Toiminta					
Ateriapalveluiden tunnusluvut					
tarjottuja lounaita, t kpl/v	659	643	637	667	104,7
toimituskohteita	44	42	42	44	104,8
Puhtauspalvelun tunnusluku (teho.m²)	245	250	240	245	102,1
palkkalaskelmia 1 000 kpl/v	45	45	45	45	100,0
ostolaskuja 1 000 kpl/v	58	58	57	61	107,0
kirjanpitositteita 1 000 kpl/v	222	220	220	218	99,1
myyntireskontrasitteita 1 000 kpl/v	162	161	160	158	98,8
3. Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	123	120	123	118	95,9
- osa-aikaiset	25	27	25	25	100,0
Määrä vuoden lopussa	148	147	148	143	96,6
4. Toimitilat m²					
- toimistotilat	400	400	400	400	100,0
- keittiöt	2 183	2 183	2 183	2 183	100,0
- siivousala	98 132	97 146	98 350	97 750	99,4

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Käyttöaste yli 80 %	Käyttöaste oli 73,40%
Vuokrasaatavat ja luottotappiot yhteensä enintään 40.000 euroa	Vuokrasaatavat olivat tilinpäätöshetkellä 162 278 €. Luottotappiot ja palautuneet yhteensä + 5 747 €
Vuokrasopimuksien suhde (uudet/päättyneet) 1,00 tai parempi	Vuokrasopimusten suhde oli 1,23
Saksankuja 9 purku	Saksankuja 9 purku saatiin päätökseen 20.8.2019.
Kiinteistöjen purkamis/jalostamissuunnitelman tekeminen	Kiinteistöjen purku- ja jalostussuunnitelma sisältyy Forssa-asunnot Oy:n kehittämissuunnitelmaan, joka saatiin valmiiksi 12/2019. Kehittämissuunnitelma pohjautuu Inspira Oy:n selvitykseen yhtiön taloudellisesta tilanteesta.
Noin 50 huoneiston saneeraus vuokramarkkinoille	Huoneistoja remontoitiin toimintavuonna 46 kpl vuokrattavuuden parantamiseksi.

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot 31.12.	Tot %
- käyttökate %	23,50 %	14,66 %	10,00 %	2,50 %	25,00
- rahoitustulos %	18,00 %	7,70 %	3,00 %	-3,28 %	-109,33
- omavaraisuusaste	17,50 %	18,00 %	17,00 %	15,60 %	91,76
- velkaantumisaste %	82,50 %	79,60 %	80,00 %	355,00 %	443,75
- lainojen hoitokate	0,7	0,7		0,3	
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	6	4	4	4	100,00
- osa-aikaiset	1	1	0	6	
Määrä vuoden lopussa	7	5	4	4	100,00
Lainamäärä (1 000 euroa)		10 239	10 095	10 213	101,17
Tilat m2					
- vuokrattavat asunnot	35 379	30 236	30 236	30 236	100,00
- Isoniityntie 51	1 637	1 637	1 637	1 637	100,00
- Lallintie 4 (myynti)	0	0			
- Rytyntie 5 (asuntola)	3 054	2 750	2 750	2 750	100,00
- As Oy Hakaniitty (osaomistus)	180	90	90	90	100,00
Tilat yhteensä	40 250	34 713	34 713	34 713	100,00

Forssan Yrityskehitys Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/Tavoitetaso

Forssan Yrityskehitys Oy parantaa ja tukee aktiivisesti yritysten toimintaedellytyksiä, kannattavuutta ja kasvua sekä lisää seudullista elinvoimaa. Mittarit (tunnusluvut), joita seurataan ovat samat kuin yhtiön omat strategiamittarit:

- yksittäisten kohtaamisten määrä
- asiakaspalautte - jokaisen kohtaamisen jälkeen kysely
- rahoitushakemuksien määrä kpl/eurot
- järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja osallistujat
- työtyytyväisyys
- viestintänäkyvyys (krt-määrä/v)

Vuokrattavien tilojen hyvä käyttöaste: käyttöaste tavoite vähintään 98 %

Vuokrasaatavien ja luottotappioiden minimointi: enintään 0,5 % vuokrien liikevaihdosta

Pitkän aikavälin investointisuunnitelma ja rahoituksen riittävyys

Lainanhoitokyvystä huolehtiminen. Lainojen hoitokate yli 1

Lainsalkun tarkastelu ja mahdolliset järjestelyt

Tavoitteen toteutuminen

Tapaamisten määrä 405 kpl, muita 179 kpl
Asiakaspalautekysely on lähetetty jokaisen tapaamisen jälkeen, vastausmäärä on ollut heikko ja tästä syystä prosessia on päätetty kehittää. Asteikolla 1-4 ka. on ollut 3,7 vuonna 2019. FYK on tehnyt kaksi omaa hankehake-musta 2019 aikana yhteisarvoltaan 878 500 euroa, sekä ollut mukana osatoteuttajana kahdessa hakemuksessa, arvoltaan 513 680 euroa. Järjestettyjä tilaisuuksia on ollut 20 kpl, joihin on osallistunut yhteensä 386 henkilöä. Työtyytyväisyyttä ei ole mitattu 2019 Medianäkyvyys 62 kertaa, ja somenäkyvyys 411 kertaa

Vuokrattavien tilojen käyttöaste on 95 %

Vuokrasaatavat ja luottotappiot ovat alle 0,5 % liikevaihdosta

PTS-suunnitelmaa ei ole vielä tehty. Kiinteistöjen pitkän aikavälin korjaussuunnittelu aloitetaan v. 2020

Lainojen hoitokate oli 0,4, lainat maksettu suunnitelman mukaisesti. Koska kaupungin limiitit kasvoi vuoden aikana, putosi lainanhoitokate sen vuoksi 0,4.

Lainsalkun tarkastelu ja järjestelyt on aloitettu keväällä 2020

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot. 31.12.	Tot. %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
- henkilöstö	7	7	6,5	7	107,7
- lainojen hoitokate	-2 % johtuen arvonlenn.	0,25	1,00	0,4	40,0
- asiakastytyväisyys (asteikko 1-4)	ei tehty	4,00	4,20	ei tehty	
- väestömuutoksen kääntäminen	0,00 %				
Lainamäärä (1.000 euroa)					
- uusinvestoinnit (sis. lainamäärän)	15,4 2 927	14,8 0	15,5 800	13,0 0	83,9 0
Forssan kaupungin takaukset (1.000 €)					
- uusinvestoinnit (sis. takauksiin)	15,4 2 927	14,1 0	15,5 800	12,8 0	82,6 0

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tiilivelvollinen: Yhtymäjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

- Henkilöstömittarit**
- Opetushenkilöstön koulutuspäivät keskimäärin 5 pv/v
 - Tukipalveluhenkilöstön koulutuspäivät keskimäärin 2 pv/v
- Henkilöstön työtyytyväisyysmittaus 1 krt /2v, vastausten keskiarvo asteikolla 1-5 vähint. 3,8
- 90 %:lla opetushenkilöstöstä on pedagoginen pätevyys
 - Työelämässä työskentelypäivät konsernitasolla 50 pv
 - KV - työelämäympäristössä päiviä (hankerahoitus) 50 pv
- Yhteiskunnalliset mittarit**
- 0-toleranssi syrjäytymisessä, syrjinnässä, fyysisessä ja psyykkisessä väkivallassa
 - 0-toleranssi työtaturmissa
- Yhden koulutusalan kestävän kehityksen auditointi tai päivitys per vuosi
- Asiakasmittarit**
- Koulutuspaikkojen täyttöaste vähintään 100 % vähintään 1.280 opiskelijavuotta.
- Opiskelijapalaute 1krt/v, vastausten keskiarvo asteikolla 1-5 vähintään 3,8
 - Palaute oppilaitoksen toiminnasta työelämältä 1 krt/ v, yleisarvosana asteikolla 1-5 vähintään 3,8
 - Ajankohtaiset työelämän kehittämissryhmät kokoontuvat vähintään yhden kerran vuodessa
- Keskeiset suorituskykymittarit**
- 75 %:lla valmistuvista opiskelijoista on tiedossa heti työpaikka,
 - 5 % valmistuvista opiskelijoista pääsee jatko-opintoihin korkea-asteelle
 - Läpäisyaste on vähintään 70 % tutkinnon aloittaneista (koko tutkinnot, osatutkinnot)
 - Kokonaiskeskeyttäminen enintään 10 % vuodessa, josta negatiivisen keskeyttämisen osuus enintään 3 % vuodessa
- Tulosaluekohtaisten toimintakatteiden noudattaminen
- Poistot tulee kattaa toimintakatteella ja investointivarausten purkamisella
- Opetusmoduulien/-ryhmien tulee olla kooltaan taloudellisesti kannattavia

Tavoitteen toteutuminen

- opetushenkilöstön osalta 2.8 pv/hlö tukipalveluhenk. osalta 2,7 pv/hlö. Henkilöstö on lisäksi osallistunut lukuisiin oppilaitoksen omiin koulutus/kehittämisspäivlin
 - kysely toteutettiin loppuvuonna 2019, kaikkien vastausten keskiarvo oli 3,5
 - toteutui, 91 %
 - ei toteutunut, panostus vuodelle 2020
 - toteutui 73 päivää
- jokaiseen poikkeamaan on reagoitu tapauskohtaisesti
 - tapahtuneiden tapaturmien jälk. on kehitetty turvallisuutta tavoitteena ehkäistä vastaavan-lalsten tapaturmien toistuminen
 - ei toteutunut, koska auditointijärj. uusittiin Fai on mukana pilotissa, jossa uutta järjestelmää testataan ja v. 2020 koko oppilaitos audotoidaan
 - ei toteutunut, painottamaton tavoite 1280 vastasi painotettuna 1228 opiskelijavuotta. Painotettujen opisk. vuosien toteuma oli 1119
 - 4,13
 - 4,49
 - toteutui
 - lähes toteutui, 73,4 %
 - tutkinnon suorittaneista jatko-opinnoissa 2,7 %
 - läpäisy 80,4 %
 - kokonaiskeskeyttäminen 7,08, negatiivisten kesk. osuus 4,09
 - toiminnan kustannukset katettiin toimintakatteella. Toimintakatejäämä yht. 1 216 097,53 euroa
 - Käyttöom. vuotuiset poistot rahoitettiin toimintakatteella ja investointivarausten purkamisella
 - toteutuvat pääosin

Tunnuskuvut	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot. 31.12.	Tot. %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
Nuoriso- ja alkukoulutus					
- opiskelijamäärä vos-peruskoulutus	851	946			
- opiskelijamäärä lisäkoulutus	142	216			
- opiskelijavuosi			1 280,0	1 119,0	87,4
Laatu ja vaikuttavuus					
- opiskelijapalaute (asteikolla 1-5)	3,9	3,8	3,8	4,1	107,9
Kuntayhtymä					
- vuosikate poistoista %	130,8	112,4	100,0	135,3	135,3
- oman pääoman tuottoaste %					
- velkaantumisaste %	17,5	18,6	11,9	17,2	144,5
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	124	135		130	
- osa-aikaiset	13	11		7	
Määrä vuoden lopussa	137	146	130	137	105,4
Tilat kuntayhtymä m²	26 319	26 319	26 319	26 319	100,0
Tilat osakeyhtiö m²	3 818	3 818	3 818	0	0,0

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Tilivelvollinen: Yhtymäjohtaja

Konsernitavoite/Tavoitetaso

Palvelut voidaan mahdollisimman hyvin tuottaa lähipalveluina

Toimenpideohjelma kuntayhtymän toiminnan kehittämiseksi on hyväksytty ja toimenpideohjelman mukaiset projektit on käynnistetty

Asiakkaat ovat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin ja ne pystytään tarjoamaan lakisääteisessä määräjassa.

Tavoitteen toteutuminen

Palvelut on toteutettiin lähipalveluina lainsäädännön rajoissa. Silmätautien poliklinikka aloitti uutena lähipalveluna toiminnan Forssan sairaalassa.

Toimenpideohjelma "FSHKY:n kehittämisen suunnat" hyväksyttiin yhtymähallituksessa 25.3.2019 ja sen toimeenpano on käynnissä.

Tehtyjen asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella ja saatujen asiakaspalautteiden perusteella asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä saamiinsa palveluihin. Palvelut on pystytty tuottamaan lakisääteisessä määräjassa.

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Tot. 31.12.	Tot. %
- vuosikate poistoista %	147,73	56,47	100,00	108,53	108,5
Henkilöstö vuoden lopussa					
- kokoaikaiset	1 097	1 064	1 077	1 015	94,2
- osa-aikaiset	158	166	134	154	114,9
Määrä vuoden lopussa	1 261	1 230	1 211	1 169	96,5
Tilat m ²	65 124	65 124	65 124	65 124	100,0

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA (kaupunki ilkelaitoksineen)	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
TOIMINTATUOTOT	<u>18 319 177,34</u>	<u>18 367 850,44</u>
Myyntituotot	11 447 099,26	10 807 629,81
Maksutuotot	1 241 331,23	1 258 601,98
Tuet ja avustukset	1 681 008,08	1 788 174,60
Muut toimintatuotot	3 949 738,77	4 513 444,05
TOIMINTAKULUT	<u>-114 152 842,66</u>	<u>-112 690 100,27</u>
Henkilöstökulut	<u>-29 784 187,75</u>	<u>-29 323 594,99</u>
Palkat ja palkkiot	-22 909 061,72	-22 619 571,79
Henkilösivukulut	<u>-6 875 126,03</u>	<u>-6 704 023,20</u>
Eläkekulut	-6 103 835,41	-5 872 299,24
Muut henkilösivukulut	-771 290,62	-831 723,96
Palvelujen ostot	-75 781 458,55	-75 016 161,12
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 959 041,37	-4 528 404,62
Avustukset	-1 711 358,97	-1 937 297,95
Muut toimintakulut	-1 916 796,02	-1 884 641,59
TOIMINTAKATE	-95 833 665,32	-94 322 249,83
VEROTULOT	60 705 942,69	60 238 898,87
VALTIONOSUUEDET	40 831 690,00	39 952 696,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	<u>-183 954,20</u>	<u>-316 999,12</u>
Korkotuotot	59 835,82	7 473,29
Muut rahoitustuotot	93 590,32	46 698,62
Korkokulut	-303 602,88	-366 224,32
Muut rahoituskulut	-33 777,46	-4 946,71
VUOSIKATE	5 520 013,17	5 552 345,92
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	<u>-6 058 335,19</u>	<u>-8 098 984,35</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 058 335,19	-6 098 984,35
Kertaluonteiset poistot	0,00	-2 000 000,00
SATUNNAISET ERÄT	<u>-24 326,92</u>	<u>2 000 000,00</u>
Satunnaiset tuotot	100 193,73	0,00
Satunnaiset kulut	-124 520,65	2 000 000,00
TILIKAUDEN TULOS	-562 648,94	-546 638,43
POISTOERON LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	93 555,54	93 442,49
VARAUSTEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-469 093,40	-453 195,94

3.2 Rahoituslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA (kaupunki Ilkelaitoksineen)	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Toiminnan rahavirta	<u>3 972 036,92</u>	<u>3 835 917,56</u>
Vuosikate	5 520 013,17	5 552 345,92
Satunnaiset erät, netto	-24 326,92	2 000 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	-1 523 649,33	-3 716 428,36
Investointien rahavirta	<u>-5 825 733,15</u>	<u>-4 865 524,54</u>
Investointimenot	-6 173 494,67	-5 509 973,99
Rahoitusosuudet investointimenoihin	164 285,47	43 215,99
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	183 476,05	601 233,46
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 853 696,23	-1 029 606,98
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>122 500,00</u>	<u>122 500,00</u>
Antolainasaamisten vähennykset	122 500,00	122 500,00
Lainakannan muutokset	<u>8 707 233,85</u>	<u>1 716 899,94</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 152 346,45	6 382 969,96
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 513 331,21	-3 506 534,80
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12 068 218,61	-1 159 535,22
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-1 929 753,68</u>	<u>681 505,94</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	51 768,30	-45 202,03
Vaihto-omaisuuden muutos	-38 582,77	2 549,31
Saamisten muutos	-1 498 998,63	244 647,13
Korottomien velkojen muutos	-443 940,58	479 511,53
Rahoituksen rahavirta	6 899 980,17	2 520 905,88
Rahavarojen muutos	5 046 283,94	1 491 298,90
Rahavarat 31.12.	22 748 793,27	17 702 509,33
Rahavarat 1.1.	17 702 509,33	16 211 210,43
Rahavarojen muutos	5 046 283,94	1 491 298,90

3.3 Tase

FORSSAN KAUPUNGIN TASE 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	114 960 235,04	115 296 257,21
Aineettomat hyödykkeet	<u>24 811,60</u>	<u>35 015,03</u>
Aineettomat oikeudet	16 483,78	18 361,89
Muut pitkävaikuttiset menot	8 327,82	16 653,14
Aineelliset hyödykkeet	<u>81 024 570,18</u>	<u>81 227 888,92</u>
Maa- ja vesialueet	14 020 569,79	14 174 902,97
Rakennukset	36 253 019,24	37 621 170,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 373 531,19	25 441 838,83
Koneet ja kalusto	1 310 574,07	1 310 880,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 066 875,89	2 679 096,02
Sijoitukset	<u>33 910 853,26</u>	<u>34 033 353,26</u>
Osakkeet ja osuudet	33 323 495,86	33 323 495,86
Muut lainasaamiset	516 791,69	639 291,69
Muut saamiset	70 565,71	70 565,71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>28 701,74</u>	<u>31 689,12</u>
Valtion toimeksiannot	17 950,26	20 937,64
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	10 751,48	10 751,48
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>30 545 475,68</u>	<u>23 961 610,34</u>
Vaihto-omaisuus	<u>339 652,48</u>	<u>301 069,71</u>
Aineet ja tarvikkeet	339 652,48	301 069,71
Saamiset	<u>7 457 029,93</u>	<u>5 958 031,30</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>117 167,05</u>	<u>115 070,66</u>
Myyntisaamiset	0,00	4 903,61
Lainasaamiset	109 167,05	109 167,05
Muut saamiset	8 000,00	1 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>7 339 862,88</u>	<u>5 842 960,64</u>
Myyntisaamiset	2 301 699,59	1 826 310,66
Lainasaamiset	3 325 392,13	2 649 247,93
Muut saamiset	47 970,77	158 126,25
Siirtosaamiset	1 664 800,39	1 209 275,80
Rahoitusarvopaperit	<u>168 354,07</u>	<u>168 354,07</u>
Osakkeet ja osuudet	168 354,07	168 354,07
Rahat ja pankkisaamiset	22 580 439,20	17 534 155,26
	<u>145 534 412,46</u>	<u>139 289 556,67</u>

VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA	<u>73 671 428,15</u>	<u>74 140 521,55</u>
Peruspääoma	65 532 097,36	65 532 097,36
Edellisten tilikausien ylijäämä	8 608 424,19	9 061 620,13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-469 093,40	-453 195,94
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>8 346 614,00</u>	<u>8 440 169,54</u>
Poistoero	1 846 614,00	1 940 169,54
Vapaaehtoiset varaukset	6 500 000,00	6 500 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	<u>1 057 690,18</u>	<u>2 562 259,64</u>
Muut pakolliset varaukset	1 057 690,18	2 562 259,64
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>259 114,80</u>	<u>210 333,88</u>
Valtion toimeksiannot	17 950,26	20 937,64
Lahjoitusrahastojen pääomat	231 790,12	175 935,25
Muut toimeksiantojen pääomat	9 374,42	13 460,99
VIERAS PÄÄOMA	<u>62 199 565,33</u>	<u>53 936 272,06</u>
Pitkäaikainen	<u>20 811 848,74</u>	<u>24 068 703,50</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 809 894,82	24 066 749,58
Muut velat	1 953,92	1 953,92
Lyhytaikainen	<u>41 387 716,59</u>	<u>29 867 568,56</u>
Joukkovelkakirjalainat	8 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 633 884,80	3 553 884,80
Lainat julkisyhteisöiltä	19 040 596,86	15 306 893,31
Lainat muilta luotonantajilta	2 164 807,99	2 014 422,93
Saadut ennakot	17 429,49	15 745,34
Ostovelat	2 839 536,47	2 344 140,34
Muut velat	668 284,25	880 420,39
Siirtovelat	5 023 176,73	5 752 061,45
	<u>145 534 412,46</u>	<u>139 289 556,67</u>

3.4 Konsernilaskelmat

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

	2019	2018
Toimintatuotot	75 167 028,63	74 138 869,75
Toimintakulut	-172 163 074,97	-170 962 645,23
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	343,08	-178,81
Toimintakate	-96 995 703,26	-96 823 954,29
Verotulot	60 260 607,62	60 238 898,87
Valtionosuudet	45 460 118,45	44 567 776,20
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-421 789,23</u>	<u>-569 048,55</u>
Korkotuotot	128 674,69	100 513,36
Muut rahoitustuotot	131 914,58	100 606,89
Korkokulut	-642 355,53	-759 071,67
Muut rahoituskulut	-40 022,97	-11 097,13
Vuosikate	8 303 233,58	7 413 672,23
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-9 408 540,11</u>	<u>-11 526 860,56</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 408 540,11	-11 456 066,32
Arvonalentumiset	0,00	-70 794,24
Satunnaiset erät	0,00	2 000 000,00
Tilikauden tulos	-1 105 306,53	-2 113 188,33
Tilinpäätössiirrot	3 795,76	169,19
Tilikauden verot	-10 709,34	-38 293,81
Laskennalliset verot	199 649,22	50 521,97
Vähemmistöosuudet	-11 727,13	108 403,81
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-924 298,02	-1 992 387,17

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2019	2018
Toiminnan rahavirta	<u>6 738 700,91</u>	<u>6 503 557,18</u>
Vuosikate	8 303 233,58	7 413 672,23
Satunnaiset erät	0,00	2 000 000,00
Tilikauden verot	-10 709,34	-38 293,81
Tulorahoituksen korjauserät	-1 553 823,33	-2 871 821,24
Investointien rahavirta	<u>-7 845 704,68</u>	<u>-4 492 894,28</u>
Investointimenot	-8 562 013,17	-6 742 420,09
Rahoitusosuudet investointimenoihin	439 193,86	43 215,99
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	277 114,63	2 206 309,82
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 107 003,77	2 010 662,90
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>-36 721,90</u>	<u>71 366,33</u>
Antolainasaamisten lisäykset	-36 721,90	
Antolainasaamisten vähennykset		71 366,33
Lainakannan muutokset	<u>804 502,95</u>	<u>2 360 387,87</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 152 346,45	6 912 899,77
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 513 331,21	-5 501 548,82
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 165 487,71	949 036,92
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>5 838 184,36</u>	<u>-1 852 477,78</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	177 401,28	106 084,44
Vaihto-omaisuuden muutos	-43 198,60	-30 915,08
Saamisten muutos	-780 086,14	2 229 880,64
Korottomien velkojen muutos	6 484 067,82	-4 157 527,78
Rahoituksen rahavirta	6 605 965,41	579 276,42
Rahavarojen muutos	5 498 961,64	2 589 939,32
Rahavarat 31.12.	27 446 986,56	21 948 024,92
Rahavarat 1.1.	21 948 024,92	19 358 085,60
Rahavarojen muutos	5 498 961,64	2 589 939,32

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITASE 31.12.

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	146 483 761,14	148 040 730,43
Aineettomat hyödykkeet	<u>608 747,64</u>	<u>718 519,25</u>
Aineettomat oikeudet	559 650,05	653 239,88
Muut pitkävaikutteiset menot	49 097,59	65 107,21
Ennakkomaksut	0,00	172,16
Aineelliset hyödykkeet	<u>134 024 159,75</u>	<u>135 588 617,55</u>
Maa- ja vesialueet	18 579 701,49	18 734 050,01
Rakennukset	81 786 457,82	84 932 763,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 535 877,47	25 612 938,02
Koneet ja kalusto	2 878 050,16	3 061 378,54
Muut aineelliset hyödykkeet	34 312,14	43 117,42
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 209 760,67	3 204 370,47
Sijoitukset	<u>11 850 853,75</u>	<u>11 733 593,63</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	164 156,06	166 036,89
Muut osakkeet ja osuudet	11 333 596,40	11 251 177,35
Muut lainasaamiset	268 284,13	231 562,23
Muut saamiset	84 817,16	84 817,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	65 777,68	126 131,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT	40 403 565,81	34 081 319,43
Vaihto-omaisuus	873 395,77	830 197,17
Saamiset	<u>12 083 183,48</u>	<u>11 303 097,34</u>
Pitkäaikaiset saamiset	4 272 207,67	4 737 539,31
Lyhytaikaiset saamiset	7 810 975,81	6 565 558,03
Rahoitusarvopaperit	171 860,29	171 860,29
Rahat ja pankkisaamiset	27 275 126,27	21 776 164,63
	<u>186 953 104,63</u>	<u>182 248 181,19</u>

VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA	90 633 791,68	91 404 196,99
Peruspääoma	65 532 097,36	65 532 097,36
Arvonkorotusrahasto	151 512,74	151 512,74
Muut omat rahastot	2 199 544,72	2 045 652,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	23 674 934,88	25 667 322,06
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-924 298,02	-1 992 387,17
VÄHEMMISTÖOSUUDET	116 750,76	89 801,45
PAKOLLISET VARAUKSET	1 374 276,98	3 131 866,71
Muut pakolliset varaukset	1 374 276,98	3 131 866,71
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	960 551,08	843 503,45
VIERAS PÄÄOMA	93 867 734,13	86 778 812,59
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	46 512 161,71	49 096 532,16
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 385 374,76	984 524,70
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	22 453 473,53	19 064 600,13
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	23 516 724,13	17 633 155,60
	<u>186 953 104,63</u>	<u>182 248 181,19</u>

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Verotulojen negatiiviset tilitykset otetaan kirjanpidossa suoriteperusteisesti huomioon. Verotilityslain uudistuksesta johtuen Joulukuun negatiiviset tilitykset peritään kunnilta tammikuun tilitysten yhteydessä.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien alueelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saadulla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset polstot on laskettu ennalta laaditun polstosuunnitelman mukaisesti. Polstosuunnitelman mukaiset suunnitelmapolstojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisen polstojen perusteet (liitetieto 11).

Sijitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa tai keskihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisen lainojen vaihtuvan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Korokjohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.

4.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelmassa sähkönsiirtokustannukset ovat aiempina vuosina virheellisesti olleet palvelujen ostoissa. Vuonna 2019 ne on siirretty palvelujen ostojen alta aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin (n. 480.000 euroa).

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Selvitys tase-erässä Muut pitkävaikutteiset menot käsitellystä yhdistysmistappiosta

Ei liitetietoa

Valuuttamääräiset erät

Ei liitetietoa

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset kattaet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Polstoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsermitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omlstuksen eliminoimisessa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty uuden konserniyhteisöjen mukaisesti ja se vastaa olennaisilta osin hankintamenomenetelmää. Kuntayhtymäosuuksien hankintameno on eliminoitu tilikauden päättyessä peruupääomaosuutta vastaan.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omaata pääomasta konsermitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsermitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. As. Oy Forssan Hakanityn tilinpäätöstä ei ole saatu, joten sitä ei ole yhdistelty.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 2018 konsernitilinpäätöksessä:

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on alentanut Ahvenistolla sijaitsevien rakennusten tasearvoa 60 milj. euroa. Rakennusten alaskirjauksesta (lisäpoistot) johtuva taseen pysyvien vastaavien vähennys on katettu alentamalla sairaanhoitopiirin peruspääomaa rakennusten arvonalentumista vastaavalla määrällä. Konsernin osuus tästä on 2,3 milj. euroa (3,78 %)

Edellä kerottu peruttiin sairaanhoitopiirissä ja korjattiin sen vuoden 2018 tilinpäätökseen, mutta kaupunkikonsernin korjausta ei enää v. 2018 tehty. Vuoden 2019 konsernitilinpäätöksessä oikaisu on tehty vuoden 2018 vertailutaseessa.

5. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6 Toimintatuotot tehtävääuella	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Konsernihallinto	372 089,45	627 692,82		
Keskushallinto			476 946,45	949 851,32
Kasvatus- ja vapaa-alkapalvelut	5 871 850,26	6 105 056,87	5 503 939,86	5 466 981,59
Sosiaali- ja terveyspalvelut	53 918 648,03	53 475 286,49	1 876 757,96	2 024 859,01
Tekniiset ja ympäristöpalvelut	8 612 235,53	8 117 729,55	10 461 533,07	9 926 158,52
Muut palvelut	6 392 405,36	5 613 104,02		
Toimintatuotot yhteensä	75 187 028,63	74 138 869,75	18 319 177,34	18 367 850,44
7 Verotulojen erittely			2019	2018
Kunnan tulovero			51 721 788,78	51 270 600,50
Osuus yhteisöveron tuotosta			3 678 880,98	3 659 364,54
Kiinteistövero			5 305 272,93	5 308 933,83
Verotulot yhteensä			60 705 942,69	60 238 898,87
8 Valtionosuuksien erittely			2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			40 157 222,00	39 363 564,00
Siltä: Verotuloihin perustuva valtionosuus			8 528 616,00	8 641 080,00
Siitä: Verotulomenetysten kompensatio			742 392,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			674 468,00	589 132,00
Valtionosuudet yhteensä			40 831 690,00	39 952 696,00
9 Palvelujen ostojen erittely			2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot			63 020 502,42	61 837 041,97
Muiden palvelujen ostot			12 760 956,13	13 179 119,15
Palvelujen ostot yhteensä			75 781 458,55	75 016 161,12

11 *Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista*

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv poistoalka/%	Poistoalka/ poistoprosentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmit	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
<u>Maa- ja vesilajueet</u>	Ei poistoaikaa		
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>			
Hallinto- ja laitusrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Talusrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovaikalustuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
<u>Koneet ja kalusto</u>			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
<u>Muut aineelliset hyödykkeet</u>			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltoliikelaitoksessa			
Muut pitkävaikutteiset menot, Perkiöntie 9	Tasapoisto		10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Plenhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poistoalka pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Mikäli peruskorjaus on yli 20 % edellisen tilikauden lopun hankintamenojäännöksestä, koko rakennuksen

uusi poistoalka on 20 vuotta eli peruskorjaus jatkaa rakennuksen taloudellista pitoaikaa.

Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta

Kaupunginhallitus hyväksyy erilliset hyödykekohtaiset poistosuunnitelmat, mikäli perusteita esim. teknis-taloudellisilla perusteilla.

12 Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Kaupungin kaatopaikkojen jälkihoitovastuu 1.1.	2 536 928,64	5 302 160,97	2 536 928,64	5 302 160,97
Lisäykset tilikaudella		0,00	0,00	
Vähennykset tilikaudella	1 615 419,24	2 765 232,33	1 615 419,24	2 765 232,33
Kaatopaikkojen jälkihoitovastuu 31.12.	921 509,40	2 536 928,64	921 509,40	2 536 928,64
K-H Shp:n alijäämän kattamisvastuu 1.1.			25 331,00	427 759,50
Lisäykset tilikaudella			110 849,78	
Vähennykset tilikaudella				402 428,50
Alijäämän kattamisvastuu 31.12.	0,00	0,00	136 180,78	25 331,00
Kanta-Hämeen Sph:n kotikuntavaihtajien kustannusvastuu 1.1.	33 726,55			
Lisäykset tilikaudella	6 023,23	33 726,55		
Kotikuntavaihtajien kustannusvastuu 31.12.	39 749,78	33 726,55		

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Kanta-Hämeen Shp:n potilasvahinkovastuu 1.1.	561 211,52	495 135,25		
Lisäykset tilikaudella	0,00	66 076,27		
Vähennykset tilikaudella	148 193,72			
Potilasvahinkovastuu 31.12.	413 017,80	561 211,52		
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tapplot				
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	40 394,90	30 174,15	40 360,43	28 922,76
Rakennusten luovutusvoitot	626,34	2 436,97		
Muut luovutusvoitot	103 914,70	897 392,31	27 200,00	522 055,77
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	144 935,94	930 003,43	67 560,43	550 978,53
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustapplot	48 480,56		48 480,56	
Rakennusten luovutustapplot	88 416,55			
Muut luovutustapplot		2 211,00		2 211,00
<i>Luovutustapplot yhteensä</i>	136 897,11	2 211,00	48 480,56	2 211,00
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
14 Satunnaisen tuottojen ja kulujen erittely				
Satunnaiset tuotot				
Matkun vesiosuuskunta, avaava tase			100 193,73	
Satunnaiset tuotot yhteensä			100 193,73	
Satunnaiset kulut				
Kaatopaikan malmemoinnin pakollisen varauksen tuloutus		-2 000 000,00		-2 000 000,00
Kojjärven jätevesiosuuskunta, avaava tase			124 520,65	
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	-2 000 000,00	124 520,65	-2 000 000,00
			Kaupunki	
			2019	2018
15 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely				
Osinkotuotot mulsta yhteisöistä			28 742,02	25 907,82
<i>Yhteensä</i>			28 742,02	25 907,82

16 Erittely poistoeron muutoksista

Ei liitetietoja

6. Tasetta koskevat liitetiedot**6.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot****17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-aiennukset**

Ei liitetietoja

18 Arvonkorotukset

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	151 512,74	151 512,74		
Arvo 31.12.	151 512,74	151 512,74		
<i>Arvonkorotukset yhteensä 31.12.</i>	151 512,74	151 512,74		

19 Eritely pysyvistä vastaavista, aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet		Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakko-maksut ja kesk.er.h.	
Poistamaton hankintameno 1.1.	18 361,89	16 653,14	35 015,03	14 174 902,97	37 621 170,19	25 441 838,83	1 310 880,91	2 679 086,02	81 227 888,92
Lisäykset tilikauden aikana	10 000,00	0,00	10 000,00	10 063,00	828 939,28	3 606 502,95	374 736,23	1 343 253,21	6 163 494,67
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	37 332,00	2 137,09	0,00	124 816,38	164 285,47
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	164 396,18	0,00	0,00	0,00	0,00	164 396,18
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	463 920,71	2 366 736,25	0,00	2 830 656,96	0,00
Tilikauden poisto	11 878,11	8 325,32	20 203,43	0,00	2 623 678,94	3 039 409,75	375 043,07	0,00	6 038 131,76
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	16 483,78	8 327,82	24 811,60	14 020 569,79	36 253 019,24	28 373 531,19	1 310 574,07	1 066 875,89	81 024 570,18
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 483,78	8 327,82	24 811,60	14 020 569,79	36 253 019,24	28 373 531,19	1 310 574,07	1 066 875,89	81 024 570,18
Olennaiset lisäpoistot									
Tökö'n koulu									
Kuhalan koulu									
Tilikauden aikana kirjatut pienhankinnat									
									252 176,73 euroa

19 Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2018	2018
Maa- ja vesialueet				
Kilntelätojen liittymismaksut	256 342,13	256 342,13	127 807,82	127 807,82
Muut maa- ja vesialueet	18 323 359,36	18 477 707,88	13 892 761,97	14 047 095,15
Maa- ja vesialueet yhteensä	18 579 701,49	18 734 050,01	14 020 569,79	14 174 902,97

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Muut laina- ja muut saamiset			
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 172 197,04	18 478 385,53	10 672 913,29	33 323 495,86	271 791,69	367 500,00	70 565,71	709 857,40
Lisäykset				0,00				0,00
Vähennykset				0,00		122 500,00		122 500,00
Sirrot erien välillä				0,00				0,00
Hankintameno 31.12.	4 172 197,04	18 478 385,53	10 672 913,29	33 323 495,86	271 791,69	245 000,00	70 565,71	587 357,40
Arvonlennukset				0,00				0,00
Arvonkorotukset				0,00				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 172 197,04	18 478 385,53	10 672 913,29	33 323 495,86	271 791,69	245 000,00	70 565,71	587 357,40

20-22 Omistukset muissa yhteisöissä

Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)			
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tillikauden voitosta/tappiosta	
20 Tytäryhteisöt						
Forsaa-suunnnot Oy	Forsaa	100,00 %	100,00 %	472	12 032	-480
- As Oy Forsaan Ystävyysseuran (välimäinen omistus ed. kautta)	Forsaa	100,00 %	100,00 %	-175	2	-2
Forsaan Yrityskeskitys Oy	Forsaa	100,00 %	100,00 %	-63	15 170	120
- Forsaa Invest Oy (välimäinen omistus ed. kautta)		100,00 %	100,00 %	236	1	6
- Klint.Oy Forsaan Lastu (välimäinen omistus ed. kautta)		60,60 %	60,60 %	-690	23	-340
- Klint. Oy Forsaan Kassinkatu (välimäinen omistus Forsaan Yrityskeskitys Oy:n kautta)	Forsaa	100,00 %	100,00 %	471	0	0
Loimijoen Kuntapalvelut Oy	Forsaa	59,20 %	83,36 %	509	1 292	55
Forsaan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry	Forsaa	jäsen		2 250	371	3
21 Kuntayhtymät						
Forsaan seudun hyvinvointikuntayhtymä	Forsaa	59,88 %		-651	10 705	103
Hämeen lltto	Hämeenlinna	11,73 %		122	112	-3
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriin ky	Hämeenlinna	3,78 %		-209	3 480	-112
Lounais-Hämeen koulutus kuntayhtymä	Forsaa	44,12 %		6 198	941	152
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	0,64 %		9	321	5
22 Osakkuusyhteisöt						
As Oy Forsaan Hakanlitty	Forsaa	39,00 %	39,00 %	Tilinpäätöstä ei saatavilla		
As. Oy Töölönrivi	Forsaa	40,20 %	40,20 %	162	1	0

23 Saamisten erittely	Kaupunki	
	2019	2018
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset	109 167,05	109 167,05
Yhteensä	109 167,05	109 167,05
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	74 510,38	78 595,65
Lainasaamiset	3 321 703,13	2 624 013,93
Yhteensä	3 396 213,51	2 702 609,58
Saamiset kuntayhtymiltä, joihin kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	151 865,77	130 129,96
Silirtosaamiset	36 598,11	26 192,42
Yhteensä	188 463,88	156 322,38

24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Erityisopetuksen loppumaksut muilta kunnilta	152 886,69	170 143,23	152 886,69	170 143,23
EU-tuet ja muut hankeavustukset	242 202,42	409 069,63	75 928,42	62 274,61
Henkilöstöön liittyvät saamiset	93 855,78	187 534,00	32 971,94	115 441,97
FSHKY, avotyön palautus				
FSHKY, avotyön ja oppilashuollon palautus	23 497,40	7 411,00	32 597,40	18 509,00
Hämeen ELY-keskus, avustukset ja palkkatuet	293 017,03	194 815,17	293 017,03	302 519,57
Hämeenlinnan kaupunki, pelastustoimen palautus	28 627,42		28 627,42	
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	304 712,52	334 014,24	120 000,00	136 000,00
Lukion loppumaksut muilta kunnilta	276 164,31	164 508,48	276 164,31	164 508,48
Sijoitettujen oppilaiden maksuosuudet muilta kunnilta	230 169,00		230 169,00	
Valtiokonttori, sotainvalidit	82 917,58			
Valtiövarainministeriö, opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus				
Vesihuoltolikelaitoksen arviolaskutus joulukuulta	328 081,98	178 419,00	328 081,98	178 419,00
Wahren-opiston ja musiikkikoulun loppumaksut kunnilta	21 522,57		21 522,57	
Muut tulojäämät	228 467,80	124 076,03	76 835,63	61 459,94
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	2 301 922,48	1 769 990,78	1 664 800,39	1 209 275,80

6.1 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25 Oma pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36
Peruspääoma 31.12.	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36
Arvonkorotusrahasto 1.1.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	2 045 652,00	1 887 682,75	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	157 000,00	158 101,60		
Vähennykset tilikaudella	3 107,29	132,35		
Muut omat rahastot 31.12.	2 199 544,71	2 045 652,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	23 674 934,89	25 667 322,06	8 608 424,19	9 061 620,13
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	23 674 934,89	25 667 322,06	8 608 424,19	9 061 620,13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-924 298,02	-1 992 387,17	-469 093,40	-453 195,94
Oma pääoma yhteensä	90 633 791,68	91 404 196,99	73 671 428,15	74 140 521,55

27 Pitkäaikaiset velat	Kaupunki	
	2019	2018
Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 515 273,60	13 243 732,80
Pitkäaikaiset velat yhteensä	11 515 273,60	13 243 732,80

28 Joukkovelkakirjalainat			Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuselainat			8 000 000,00	0,00
- korko -0,24 %				
- erääntyy 19.3.2020 5 milj. euroa ja 27.3.2020 3 milj. euroa				
Joukkovelkakirjalainat yhteensä			8 000 000,00	0,00
29 Pakolliset varaukset	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Kaatopaikkojen jälkiholtovastuuvaraus	921 509,40	2 536 928,84	921 509,40	2 536 928,84
K-H Shp:n alijäämän kattamisvaraus			136 180,78	25 331,00
Kotikuntavaihtajien kustannusvastuu, ky	39 749,78	33 726,55		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu, ky	413 017,80	561 211,52		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 374 276,98	3 131 866,71	1 057 690,18	2 562 259,84
30 Vieras pääoma			Kaupunki	
			2019	2018
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat			81 788,44	99 709,38
Yhteensä			81 788,44	99 709,38
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat			71 993,92	86 280,60
Siirtovelat			413 117,40	1 011 194,30
Yhteensä			485 111,32	1 097 474,90
Vieras pääoma yhteensä			566 899,76	1 197 184,28
31 Sekkiliikemittit			Kaupunki	
			2019	2018
Luotollisen sekkiliikkeen sekkiliikemittit 31.12.				
- siitä käyttämättä oleva määrä			2 500 000,00	2 500 000,00
			2 500 000,00	2 117 030,04
32 Muiden velkojen erittely			Kaupunki	
			2019	2018
Muut velat				
Muut velat			1 953,92	1 953,92
Muut velat yhteensä			1 953,92	1 953,92
33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
HKScan Finland Oy		178 086,64		178 086,64
Tuloennakot	642 642,04	844 224,61	388 649,44	369 451,94
Menojäämät				
FSHKY:n loppulasku	165 412,21	404 882,20	413 117,40	1 011 194,30
Korkojaksotukset	89 679,90	63 542,87	45 789,23	41 012,89
Laskennalliset verovelat	197 794,60	397 443,83		
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy	110 822,97		110 822,97	
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	169 286,00	73 154,00	169 286,00	73 154,00
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	11 752 670,77	10 957 914,55	3 889 018,20	3 479 159,81
Verohallinto, joulukuu		579 477,84		579 477,84
Muut menojäämät	826 203,69	832 983,58	6 493,49	20 524,03
Siirtovelat yhteensä	13 954 512,18	14 431 709,92	5 023 176,73	5 752 081,45

7. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
38 Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	2 019 136,30	2 358 520,40	491 743,51	736 856,68
Siltä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	679 214,05	721 930,65	238 808,72	257 821,48
39 Vastuusitoumukset				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			41 320 000,00	41 320 000,00
Jäljellä oleva pääoma			23 030 004,14	24 323 022,23
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	541 887,86	1 614 387,86	523 000,00	1 595 500,00
Jäljellä oleva pääoma	131 447,40	954 429,45	117 675,00	939 870,06
40 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			102 513 576,00	98 107 903,00
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.			67 447,00	63 029,80
41 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyn tarkoitus				
Johdannaisoimukset				
Koronvaihtosopimus 1				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 19.11.2013-19.11.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			900 000	1 200 000
Käypä arvon pankin ilmoituksen mukaan			-34 803	-51 808
Danske Bank Market				
Koronvaihtosopimus 2				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 10.10.2014-10.10.2021				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			1 430 000	2 144 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			-39 612	-76 829
Danske Bank Market				
Koronvaihtosopimus 3				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 24.9.2016-24.9.2035				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			6 564 104	6 974 360
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			-322 545	2 228
Kuntaraholtus Oyj				
Koronvaihtosopimus 4				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 31.1.2013-31.1.2020				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	5 472 000	5 776 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-48 431	-139 233		
OP Yrityspankki Oyj/Forsaa-asunnot Oy				

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Koronvaihtosopimus 5				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkorisikin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 29.3.2017-29.3.2024				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			1 725 000	1 875 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			-30 040	-9 835
Danske Bank Market				
Koronvaihtosopimus 6				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkorisikin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 12.10.2017-12.10.2027				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 625 000	2 775 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-115 362	-27 094		
OP Yrityspankki Oyj/FYK				
Koronvaihtosopimus 7				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkorisikin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 22.6.2018-22.12.2027				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			3 200 000,00	3 600 000,00
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			-119 358,00	-72 843,00
Op Yrityspankki Oyj				
Koronvaihtosopimus 8 (tehty tulevaisuudessa alkavaksi)				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkorisikin suojaamiseksi. Laina nostetaan 15.1.2020 lukien. Nosto siirtyi. Kh:n päätös 16.12.2019 § 307. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 15.1.2020-15.1.2040				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä				
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan				
Danske Bank Market				
Koronvaihtosopimus 9 (tehty tulevaisuudessa alkavaksi)				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkorisikin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 20.11.2019-20.11.2028				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			2 250 000,00	
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			21 140,00	
Kuntaraholtus Oyj				
Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen olkaisuksi. Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.				
1 Kaupunki ja Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä tekivät 27.10.2004 kehräämön tiloja koskeneen käyttö sopimuksen. Siinä sovittiin tontin ja rakennusten hallinnanjaosta, holdosta sekä kunnossapidosta ja muusta ylläpidosta. Sopimus jatkuu nykyisin kaupungin ja Hämeen ammattikorkeakoulu Oy:n välisenä.				
2 Kaupungin hallitus on hyväksynyt Forssa-konsernia koskevan konsernitiliosopimuksen 5.3.2007. Vuonna 2018 sopimuksen piirissä olivat kaupunki liikelaitoksineen, kaupungin tytäryhteisöt, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä ja Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä. Sopimuksen mukaan emoyhteisö vastaa konsernitilillä koskevien tilien täyttämistä pankille. Konsernin sisäinen liiikki oli yhteensä 7,3 miljoonaa euroa. Ulkoinen liiikki oli 4 miljoonaa euroa.				

3 Kaupunki ja Forssan ev.-lut seurakuntayhtymä ovat sopineet Vieremän koulun lisärakennuksen rakentamisesta, sen huoneitilojen hallinnan jaosta ja käytöstä, lisärakennusta ympäröivän piha-alueen käytöstä sekä lisärakennuksen ja piha-alueen kunnossapidosta ja puhtaanapidosta. Kaupunki on rakennuttanut lisärakennuksen ja saanut sen kokonaisuudessaan omistukseensa. Seurakunta on saanut sopimuksessa esitetyt huoneilat pysyvästi hallintaansa ja maksanut niistä vastaavan osuuden lisärakennuksen rakennuskustannuksista. Lisärakennusta ympäröivä piha-alue on osapuolten yhteisessä käytössä. Seurakunta on maksanut rakennuskustannuksista hallintaan tulevia huoneitiloja vastaavan osuuden. Kaupungin tiloja käytetään ensisijaisesti koulunkäyntiin ja seurakunnan tiloja ensisijaisesti kerhotoiloina. Osapuolet voivat käyttää toistensa tiloja erikseen sovituin tavoin. Osapuolet maksavat huoneitilojen ylläpito-, puhtaanapito- ja peruskorjauskustannukset hallintansa mukaisessa suhteessa. Kaupunki maksaa piha-alueen kunnossapito- ja puhtaanapitokustannukset. Lisärakennusta ei pureta ainakaan ennen vuotta 2032, elleivät osapuolet toisin sovi. Mikäli rakennus tuhoutuu tulipalon tai muun syyn takia, kaupunki rakennuttaa kustannuksellaan vastaavat tilat uudelleen.

4 Kaupunki teki 8.4.2003 HK Ruokatalo Oy:n kanssa Talsola II C -asemakaavamuutoksen toteuttamiseen liittyneen maankäyttö- ja valtosopimuksen. Siinä on sovittu sekä yhtiön että kaupungin erilaisista toimenpiteistä.

5 Kaupunki on kustannuksellaan rakentanut Munkkiniementie -nimisen kadun ja Rokes Oy:n kaupungilta 22.1.2003 ostamaa omaa tonttia palvelevan katuliittymän valtatielle 10 sekä kevyen liikenteen väylän yhtiön ostamalle tontille tehtävältä pysäköintipaikalta Loimijoen ylittävälle kevyen liikenteen sillalle. Kaupunki on myös sitoutunut luovuttamaan Rokes Oy:lle korvauksetta sen ostamaan tonttiin Sortohaka V -asemakaavan toteuttamiseksi tarvittavan lisäalueen.

6 Kaupunki asetti Hämeen ELY-keskukselle 1,38 miljoonan euron pankkivakuuden Viksbergin suljetun kaatopalkan asianmukaisen hoidon varmistamiseksi. Vakuussummasta 0,37 miljoonaa euroa koskee kaatopalkan jälkitarkkailua (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 208/2018/1 annettu 26.10.2018).

7 Koljärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltoliiketalokselle tapahtui kaupunginvaltuuston 10.12.2018 tekemän päätöksen mukaisesti 1.1.2019.

8 Loimijoen Kuntapalvelut Oy vuokraa yksityisen yhtiön sen tarpeisiin rakennuttaman keskuskeittilön 20 vuodeksi. Kaupunki sitoutuu vuokraamaan keskuskeittilön jäljellä olevaksi vuokra-ajaksi siinä tapauksessa, että Loimijoen Kuntapalvelut Oy vuokralaisena tulee pysyvästi kykenemättömäksi täyttämään sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Sopimus jatkuu sovittun 20 vuoden vuokra-ajan. Valtuusto hyväksyi asian periaatteellisesti kokouksessa 20.3.2020. Keskuskeittilön vuokraamista koskeva sopimus ja kaupungin sitoumus tulevat voimaan vuonna 2020.

8. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42 Kaupungin henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kaupunki	
	2019	2018
Keskushallinto	37	36
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimiala	573	584
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala	68	67
Vesihuoltoliikelaitos	19	22
Yhteensä	697	709

43 Henkilöstökulut

	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	29 784 187,75	29 323 594,99
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	83 737,28	114 895,47
Henkilöstökulut yhteensä	29 867 925,03	29 438 490,46

44 Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilittetyt luottamushenkilömaksut

	Kaupunki	
	2019	2018
Forssan Työväenyhdistys	5 770,00	10 701,75
Keskusta, Forssa	5 876,80	6 182,75
Kokoomus, Forssa	5 267,59	6 100,70
Kristillisdemokraatit	354,40	388,48
Lounais-Hämeen Vihreät	871,09	678,40
Perussuomalaiset	795,97	860,39
Työkilyän Demarit ry	3 387,59	0,00
Vasemmistoliitto, Forssa	3 573,39	3 707,90
Tilittetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	25 676,83	28 580,35

Kaupunki

45 Tilintarkastajan palkkiot

	2019	2018
Tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	20 758,30	18 898,45
Muut palkkiot	<u>1 404,20</u>	<u>586,50</u>
Palkkiot yhteensä	22 162,50	19 484,95

46 Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kaupunginvaltuusto päätti 19.12.2016 hyväksyä Forssan Yrityskehitys Oy:lle luovutettavien toimitilojen (Koulukatu 13) luovutuksen ja maa-alueen vuokraamisen periaatteet. Kaupunginhallitus hyväksyi 23.1.2017 seuraavat sopimukset:
Sopimus, jolla Forssan kaupunki luovuttaa Forssan Yrityskehitys Oy:lle omistukseen Koulukatu 13 sijaitsevan rakennuksen 1.1.2017 alkaen. Rakennuksen luovutusarvo 794.000 euroa. Rakennus on sijoitetun vapaan pääoman rahastoon tehtävän sijoituksen maksuna yhtiöön pantavaa omaisuutta.
Samalla hyväksyttiin kaupungin ja Forssan Yrityskehitys Oy:n välinen maanvuokrasopimus (tontti osoitteessa Koulukatu 13). Vuokrasopimus päättyy 31.12.2056.

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kahdeksan kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus. Korvauksesta vähennetään Irtisanomisajan palkka. Valtuusto hyväksyi johtajasopimuksen 13.2.2017.

Kaupunki on vuonna 2019 tehnyt Forssan Seudun Hippos ry:n kanssa vuoden 2021 Kuninkuusravien valmisteluja koskevan yhteistyösopimuksen. Tavoite on vahvistaa kaupungin vetovoimaa sekä tunnettuutta, saada aluetaloudellisia ja imagollisia hyötyjä sekä elävöittää kaupunkia ja lisätä asukkaiden hyvinvointia. Sopimuksen osapuolet kehittävät yhteistyötä ja tekevät töitä onnistuneiden Kuninkuusravien järjestämiseksi. Kaupunki tukee yhdistystä tapahtuman järjestämisen onnistumiseksi.

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätös

1. Vesihuoltojohtajan katsaus

Yleistä

Vuosi 2019 oli Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 26. toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena. Vesimittareiden etäluennan myötä vesihuoltoliikelaitos otti toukokuussa 2019 käyttöön nettipohjaisen asiakasportaalin, jonka avulla laitoksen asiakkaat voivat mm. seurata vedenkulutustaan ja tilata järjestelmästä hälytyksiä. Portaalin käyttöönotto ajoitettiin tapahtuvaksi samanaikaisesti vesihuoltoliikelaitoksen uusien kotisivujen julkistamisen kanssa. Vesimittareiden etäluenta ja asiakasportaali tukevat Forssan järkivihreää strategiaa pyrkien tehostamaan vedenkäyttöä ja ehkäisemään osaltaan vesivahinkoja.

Toimintavuoden aikana Forssan vesihuoltoliikelaitos sai Vieremän vedenkäsittelylaitoksen valmiiksi. Käsittelylaitos on ollut toiminnassa kesästä 2019 saakka tuottaen hyvälaatuista, ilman kemikaaleja käsiteltyä talousvettä forssalaisten talouksien ja teollisuuden käyttöön. Projekti käynnistyi vesijohtoverkoston lisääntyneiden sakkaongelmien myötä vuonna 2017 ja vuoden 2018 alussa alkoivat varsinaiset rakennustyöt. Investointi talousveden laadun parantamiseksi maksoi kaikkiaan 2 641 392 euroa.

1.1.2019 Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan sekä Matkun vesiosuuskunnan toiminta siirtyi kaupunginvaltuuston päätöksellä osaksi Forssan vesihuoltoliikelaitoksen toimintaa. Vesi- ja viemäriverkoston sekä jätevedenpumppaamoiden siirtymisen myötä vesihuoltoliikelaitokselle siirtyi myös velkaa. Siirtyvä velkamäärä lisää vesihuoltoliikelaitoksen jo ennestään suurta velkataakkaa. Vaikka puhdistamon saneerausvelkaa on voitu maksaa makssuunnitelman mukaisesti ja velkapääomaa on siten saatu pienennettyä, niin vuosittaisen lyhennysten kokonaissumma on kasvanut.

Forssan vesijohtoverkoston vuotoprosentti, joka sisältää verkoston vuotojen lisäksi myös verkoston huuhteluihin käytetyn veden osuuden, oli vuonna 2019 kaikkiaan 20,5 % verkostoon pumpatusta vesimäärästä. Pudotusta edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,3 %-yksikköä.

Veden myynti väheni edelliseen tilinpäätökseen verrattuna -4,5 % ja laskutetun jäteveden määrä laski -5,9 %. Jätevesimäärään vaikutti laskutettavien kaatopaikkavesien väheneminen.

Talous

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen liikevaihto oli hyväksyttyä talousarviota suurempi, myös kulut olivat talousarviota suuremmat. Tilikauden 2019 ylijäämäksi muodostui 70 744 euroa ja se on 168 354 euroa hyväksyttyä talousarviota parempi. Materiaalikulut ja ostopalvelut ylittivät talousarvion 194 393 eurolla ja henkilöstökulut olivat 31 026 euroa hyväksyttyä talousarviota pienemmät. Vesi- ja jätevesimaksut olivat lähikuntiin nähden samalla tasolla.

Jäteveden puhdistamon saneeraukseen otetusta 8 000 000 euron lainasta oli vuoden 2019 lopussa jäljellä 6 564 104 euroa. Laina-aika on 20 vuotta. Vesihuoltoliikelaitoksen

välttämättömiin investointeihin päätettiin vuoden 2018 lopulla ottaa 2 500 000 euron laina ja siitä oli vuoden 2019 lopussa jäljellä 2 250 000 euroa. Lainan takaisinmaksuaika on 10 vuotta. Vuonna 2019 Kojjärven Alueen Jätevesiosuuskunnan siirtyneet lainat korvattiin 800 000 euron lainalla, josta on jäljellä 760 000 euroa. Lainamäärä oli yhteensä 11 272 890 euroa, josta lyhytaikaista luottoa kaupungilta oli 1 698 786 euroa.

Forssan kaupunginvaltuusto asetti Forssan vesihuoltoliikelaitokselle vuodelle 2019 seuraavat tavoitteet: Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1 100 000 euroa, investoinnit enintään 1 400 000 euroa, aktiivinen talouden seuranta ja ennakointi. Kaupunginvaltuuston vesihuoltoliikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta investointivaltuutta, joka ylittyi johtuen Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan ja Matkun vesiosuuskunnan omaisuuden käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Rakentaminen

Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen on jo useamman vuoden ajan ollut vesihuoltoliikelaitoksen merkittävin yksittäinen projekti. Vedenkäsittelylaitoksen rakentamisen yhteydessä havaittiin, että Vieremän vedenottoaivojen lähelle on arviolta 80-luvulla ajettu täyttömaita, jotka ovat sisältäneet mm. betonia ja asfaltinpaloja. Maa-ainekset poistettiin ja ne käytettiin Sortoahaan puhdistamalla kantatie 10:n ja puhdistamon väliin suunnitellun meluvallin rakentamiseen.

Tulevia näkymiä

Portaan Kellarimäen vedenottoluvalle haettiin 5 vuotta jatkoaikaa ja taloussuunnitelman mukaan vedenottamon ja siirtojohtolinjan rakennustyöt päästään aloittamaan vuoden 2020 aikana. Ensimmäisessä vaiheessa Forssaan johdettavat vesimäärät ovat varsin pieniä olleen alle 10 % nykyisestä vedentarpeesta, mutta Kellarimäen vedentuotantoa on tarkoitus tehostaa hankkeen ns. toisessa vaiheessa tekopohjavettä muodostamalla.

Laitoksen talouden hoito kestäväällä tasolla edellyttää jatkossa taksojen tarkistusta.

Henkilökunta

Vesihuoltoliikelaitoksella verkostoasentajien määrä on viime vuosien aikana vähentynyt. Suurin yksittäinen tekijä on ollut henkilökunnan eläköityminen.

Oman henkilökunnan käyttöä mm. verkostosaneerauksissa puoltaa se, että tällä tavalla vesihuoltoliikelaitoksella on huoltovarmuuslaitoksena käytettävissään verkoston ja laitoksen tuntevaa henkilökuntaa myös aina mahdollisissa laajemmissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Forssan vesihuoltoliikelaitoksella on viime vuosina tehty ns. digiloikkaa. Laitoksella on otettu käyttöön sähköinen sopimusten allekirjoitus, mobiili tuntikirjanpito, projektinhallinta-ohjelma, kotisivut on uusittu ajanmukaisiksi, asennettu etäluettavat vesimittarit ja hankittu niihin tiiviisti kytkeytyvä asiakasportaali. Edellä kerrottu on nostanut työtehoa ja antaa laitoksesta modernin mielikuvan.

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

2. Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Laitoksen palvelutoiminta jatkui vakiintuneen käytännön mukaisena. Laitoksen omistajalleen maksaman peruspääoman tuoton määrä pysyi vuoden 2018 tasolla. Sen suuruus aiheuttaa edelleen haasteita taloudenpitoon.

1.1.2019 Kojjärven Alueen Jätevesiosuuskunnan sekä Matkun Vesiosuuskunnan toiminta siirtyi kaupunginvaltuuston päätöksellä osaksi Forssan vesihuoltoliikelaitoksen toimintaa.

Tilikauden 2019 ylijäämä oli 70 744 euroa ja se on 131 570 euroa hyväksytyä talousarviota parempi. Liikevaihto oli 382 924 euroa suurempi, mutta myös menot olivat talousarvion suuremmat. Yhtenä syynä talousarviota suurempiin kustannuksiin on mädätetyn lietteen jatkokäsittelyn kustannusten nousu 27 354 euroa. Verkostovesinäytteiden kerääminen hankittiin ostopalveluna, joka on aikaisemmin hoitunut terveystarkastajan ja oman laborantin toimesta. Vieremän vedenottamon ja -käsittelyn osalta uusi laitos käytti sähköä 42 555 euroa enemmän, kuin vuonna 2018. Ostopalveluita hankittiin vastaavasti 58 311 euroa vuotta 2018 enemmän.

Johtokunta

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 4-vuotinen johtokunta johtaa laitoksen toimintaa kunnanhallituksen alaisuudessa. Johtokunta koostuu 5 jäsenestä. Asiat esitteli Forssan vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen.

Johtokunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 55 pykälää.

Johtokunnan jäsenet ja varajäsenet	(suluissa osallistuminen)
Riikka Kinnunen, pj (10)	(Irja von Hertzen) (1)
Janne Vuorenmaa (11)	(Jukka Sipponen)
Antero Koskenoja (11)	(Eero Koivisto)
Mari Penttilä (6)	(Anu Puranen)
Anne-Mari Aalto (10)	(Marjut Kallioinen) (1)

Johtokunnan kokoukseen on voinut johtosäännön mukaan osallistua seuraavat henkilöt: kaupunginhallituksen pj. Kaisa Lepola, kaupunginhallituksen nimeämä edustaja Iikka Jonenpalo (varalla Matti Uutela), kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi (varalla talousjohtaja Leena Järvenpää) ja tekninen johtaja Antti Heinilä.

Johtokunta käsitteli talousarvion ja toimintasuunnitelmien sekä talouden toteutumisseurannan lisäksi kertomusvuoden kokouksissaan mm. seuraavia asioita:

- Maankäytön ohjeistus Vieremän ja Linikkalan vedenottamoiden alueella
- Tukkuvesialennus vesihuoltoliikelaitoksen palvelutaksoihin
- Yhteistoimintasopimus Portaan vedenottamon rakentamisesta, veden ottamisesta sekä vesihuollon varmuuden parantamisesta Forssan kaupungin ja Tammelan kunnan välillä
- Vesihuoltoliikelaitoksen tuloutus
- Vesihuoltoliikelaitoksen hinnat
- Sortoahan jätevedenpuhdistamolla syntyvän mädätetyn puhdistamolietteen jatkokäsittely, EU-hankinta

Henkilöstö

Toimisto

Hannula Sanna-Maija	vesihuoltosihteeri
Karhu Eija	vesihuoltosihteeri (määräaik. ts. päättyi 31.12.2019)
Lindström Jorma	suunnittelupäällikkö (eläkkeelle 31.3.2019)
Mäkinen Ville	asiakaspalvelupäällikkö
Paakkonen Kimmo	vesihuoltojohtaja
Yli-Väärälä Mari	vesihuoltosihteeri

Vesilaitos ja verkosto

Fagerström Pentti	putkiasentaja (menehtyi 27.7.2019)
Jyly Mika	putkiasentaja
Koskenoja Olli	putkiasentaja
Kossila Tomi	putkiasentaja
Nikkanen Topi	putkiasentaja
Seppänen Henri	putkimestari
Viitanen Jarmo	työpäällikkö
Virtanen Markku	putkiasentaja
Vähä-Pietilä Tero	putkiasentaja

Jätevedenpuhdistamo

Jokikunnas Kalle	prosessinhoitaja
Komu Jaana	käyttöpäällikkö
Leinonen Hannu	sähkömestari
Lindstedt Pirkko	prosessinhoitaja (jäi eläkkeelle 31.7.2019)
Lindström Janne	prosessinhoitaja
Suojoki Petri	prosessinhoitaja
Vähämäki Jani	prosessinhoitaja

Henkilökunnan työpalkkakokouksia järjestettiin kertomusvuonna 2 kertaa.

Henkilökuntaa oli yhteensä 19, joista määräaikaisia 1.

Maksetut palkat ja palkkiot: 1 071 880 euroa (2018: 1 119 616 euroa). Sisältää investointeihin aktivoidut palkat.

3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävin toimintariski liittyy talousveden puhtauteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen ja elintarviketeollisuuden toimintaan. Vakavimmin talousveden puhtautta uhkaa pohjaveden saastuminen. Saastumisen vaara liittyy mm. liikenteeseen, jossa jokainen vaarallista kemikaalia sisältävä kuljetus pohjavesialueella muodostaa onnettomuustilanteessa suuren riskin. Vanhat ympäristöpäästöt ovat piilevinä ennalta arvaamattomia. Niiden olemassaolo voi joskus realisoitua. Jätevesien joutuminen pohjaveteen on jossain määrin myös mahdollista. Jäteveden puhdistuksessa toimintahäiriö uhkaa vesistöä. Kaikissa toteutuvissa onnettomuuksissa ovat mukana myös taloudelliset tappiot. Myös maine saattaa tahraantua

pitkäksi aikaa. Suurasiakkaan menettäminen tietäisi toimintojen sopeuttamista alentuneeseen liikevaihtoon.

22.8.2014 vesihuoltolain muuttamisesta annetun lain mukaisesti hulevesien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset on vesihuoltolain edellyttämistä tilinpäätöksen liitetiedoista ilmenevästi eriytetty vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksestä. Hulevesiverkoston rakentamisesta aiheutuneet investointikulut on kirjattu hulevesirahoituslaskelmassa esitetyksi ja käyttötalouden kulut on kohdennettu tiliöimällä kuluista aiheuttamisperiaatteella toteutuneen mukaisesti sellaisenaan ne kulut, jotka kohdentuvat yksiselitteisesti suoraan hulevesiin. Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti toteutuneet kulut on laskutettu Forssan kaupungin katu- ja viherlaitokselta. Hulevesipoistojen osuuden on kaupunki korvannut tukemalla vesihuoltoliikelaitoksen hulevesi-investointeja poistoja vastaavalla euromäärällä. Taseeseen on otettu myös alv-saamiset ja ostovelat sekä korottomat velat kunnalta ja jäännöspääomalla erät on tasattu.

4. Ympäristötekljät

Jäteveden puhdistuksessa ja veden hankinnassa toimitaan ympäristöluvan ehtojen puitteissa. Ympäristöviranomainen valvoo molempia toimia. Aiheutetusta ympäristövahingosta on aiheuttaja korvausvastuussa. Kertomusvuonna ei maksettu vahingonkorvauksia.

5. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltolaitosten toiminta on yksityiskohtiaan myöten säänneltyä. Sääntely pitää sisälleen rakenteita, jotka toimivat sisäisen valvonnan kannalta hyvin. Keskeinen tekijä on avoimuus toiminnoissa. Forssan vesihuoltoliikelaitos noudattaa Forssan kunnan sisäisen valvonnan yleisohjetta. Seuraavassa luettelossa mainitaan joitakin laitoksen toimintojen sisään rakentuneista käytännöistä, jotka toimivat samalla sisäisen valvonnan välineinä:

Talouteen liittyvät käytännöt

– talousarvio, hankintamenettely, laskujen hyväksymismenettely, toiminnan vakuuttaminen. Talouden kehittymistä seurataan jokaisessa johtokunnan kokouksessa.

Toimintaan liittyvät käytännöt

– johtamiseen liittyvät säännöt, johtokuntatyö ja johtaminen, tilintarkastus, valvontaviranomaiset, varallaolojärjestelmä, varautuminen.

6. Esitys tilikauden 2019 tuloksen käsittelystä

Liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksia on 47 711,13 euroa.

Johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä ennen varauksia 47 711,13 euroa käsitellään seuraavasti:

1. tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 23 033,29 euroa
2. tilikauden ylijäämään kirjataan 70 744,42 euroa

7. Talousarvion toteutumisvertailu

Toiminnan kuvaus

Tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesta vedenhankinnasta ja viemäroinnistä toiminta-alueella ja toimittaa erikseen sovitut vesihuoltopalvelut toiminta-alueen ulkopuolella sijaitseville liittyjille.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Forssan kaupunginvaltuusto asetti Forssan vesihuoltoliikelaitokselle vuodelle 2019 seuraavat tavoitteet: Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1 100 000 euroa, investoinnit enintään 1 400 000 euroa, aktiivinen talouden seuranta ja ennakointi. Kaupunginvaltuuston vesihuoltoliikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta investointivaltuutta, joka ylittyi johtuen Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan ja Matkun vesiosuuskunnan siirtyneen omaisuuden käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Kaupunki asetti vuoden 2017 tavoitteeksi Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan toimintamahdollisuuksien ja tarvittavien järjestelyiden selvittämisen. Kaupunki teetti BDO Oy:llä Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan talouden ja toiminnan edellytyksistä selvityksen. Raportin johtopäätöksenä todettiin, että Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan verkoston hankinta-arvo ja siten myös sen rakentamista varten otettujen lainojen määrä on huomattavan suuri verrattuna osuuskunnan vuotuisen liikevaihtoon. Raportin mukaan oli ilmeistä, ettei jätevesiosuuskunta pysty omalla toiminnallaan merkittävästi lyhentämään velkojaan, vaan sen velkavastuut tulevat pääosin lainojen takaajan eli Forssan kaupungin maksettaviksi. Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtui Forssan kaupunginvaltuuston 10.12.2018 tekemän päätöksen mukaisesti 1.1.2019.

Järjestelyn seurauksena vesihuoltoliikelaitoksen tasearvo kasvoi siirtyvän verkoston arvolla ja osuuskunnan jäljellä oleva, kaupungin takaama laina tuli vesihuoltoliikelaitoksen vastattavaksi.

Selvitys seudullisen vesihuoltoyhtiön perustamisesta hallinnoimaan Portaan Kellarimäkeen suunniteltua vedenottamo ja Portaasta Forssaan rakennettavaa siirtovesijohtoa on tehty vuonna 2017. Yhtiöselvitys suositti, että Forssa toimisi vastuukuntana ja Tammela korvaisi kulut vesivarojensa mukaisesti. Kuntien välistä sopimusta valmisteltiin selvityksen pohjalta vuosien 2017 ja 2018 aikana ja se käsiteltiin ja hyväksyttiin Forssan vesihuoltoliikelaitoksen osalta johtokunnan kokouksessa 31.5.2018. Forssan kaupunginhallitus ei ole käsitellyt sopimusta johtuen siitä, että Tammelan tekninen lautakunta päätti siirtää asian käsittelyä kokouksessaan 13.6.2018. Tammelan tekninen lautakunta hyväksyi sopimuksen kokouksessaan 10.10.2018. Tässä vaiheessa vesihuoltoliikelaitos oli jo päättänyt hakemaan jatkoaikaa Portaan Kellarimäen vedenottoluvulle, koska hankkeen käynnistyminen oli viivästynyt aiheuttaen sen, että tuolloin voimassa olleen vedenottoluvan määräaikaan (joulukuu 2019) mennessä vedenottoa ei enää ollut mahdollista aloittaa. Vedenottolupa haettiin jatkoaikaa ja sitä myönnettiin siten, että uusitun luvan mukaan vedenotto tulee aloittaa joulukuussa 2023. Tammelan kunta lähestyi Forssan vesihuoltoliikelaitosta 13.02.2019 päivätyllä kirjeellä tiedustellen vesihuoltoliikelaitoksen kiinnostusta rakentaa siirtojohtolinja yhteistyössä Tammelan kanssa Portaasta Riihivalkamaan.

Motiivina Tammelan esitykselle toimi Tammelan kunnan omistaman Liesjärven jäteveden puhdistamon käyttöön lähestyminen loppuaan. Tammelan kunta on päättänyt rakentaa jätevesiviemärin Liesjärveltä Portaan kylän kautta Riihivaikamaan, josta jätevesi on tarkoitus johtaa jo rakennettua viemäriä pitkin Forssan Sortoahan jäteveden puhdistamolle käsiteltäväksi. Osapuolten välillä käynnistettiin uudet sopimusneuvottelut siirtojohtolinjan rakentamisesta yhteistyössä ja neuvottelut johtivat sopimuksen hyväksymiseen vuoden 2020 alussa. Forssan vesihuoltoliikelaitoksen osuus kustannuksista on 650 000 euroa ja kulut jakaantuvat vuosille 2020 ja 2021. Kustannukset sisältävät siirtojohtolinjasta johtuvia kustannuksia. Vedenottamon rakentaminen aloitettaneen aikaisintaan vuonna 2022 ja edellä kerrottu ei sisällä sen kustannuksia.

Tilikauden aikana tehtiin pääsääntöisesti pelkäästään ennakoituja investointeja. Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen ja käyttöönotto oli vesihuoltoliikelaitoksen merkittävin projekti.

Valtuuston vahvistama investointivaltuus 1 400 000 euroa riitti, kun huomioidaan talousarviovuoden aikana tehdyt rakennustyöt ja saneeraukset, joita tehtiin kaikkiaan 1 063 164 eurolla. Investointisumma on nettosumma, jossa on huomioitu Forssan kaupungin maksama vesihuoltoliikelaitoksen hulevesipoistojen määrää vastaava investointituki 62 948 euroa. Investointeihin on kirjattu em. lisäksi myös Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnalta ja Matkun vesiosuuskunnalta siirtynyt omaisuus suuruudeltaan 910 215 euroa. Kaikkiaan investointisumma, em. siirtynyt omaisuus mukaan lukien, oli 2 036 328 euroa. Osuuskunnalta siirtyneen omaisuuden käsittelyä tilinpäätöksessä ei ole osattu ennakoita.

Aktiivinen talouden seuranta ja ennakointi. Talouden kuukausiseuranta toteutui. Talouden seurantaa ja ennakointia jatketaan samaan tapaan myös vuonna 2020.

Johtokunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Talousveden laadun pitäminen vaatimusten mukaisena

Vedenottamoiden raakavesiä ja asiakkaille toimitetun talousveden laatua tarkkailtiin valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Talousvesi täytti laatuvaatimukset.

Puhdistetun jäteveden laadun pitäminen vaatimusten mukaisena

Jätevesiä tarkkailtiin jätevesien ympäristöluvuissa edellytettyjen jätevesitarkkailuohjelmien mukaisesti.

Sortoahan jätevedenpuhdistamolla tapahtui lupaehtojen ylitys 4. vuosineljänneksellä fosforin osalta (tot. 0,40 mg/l, lupaehto on 0,30 mg/l). Syynä ylitykseen oli suuri vesisateesta johtunut puhdistamolle tuleva jätevesimäärä, joka aiheutti häiriön jätevesien käsittelyssä 14.11.2019.

Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpito

Toimintavarmuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi toteutettiin mm. seuraavat toimenpiteet:

- Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen ja käyttöönotto
- Pohjavedelle riskin aiheuttaneiden maiden poistaminen Vieremän vedenottamon alueelta

Vuotovesien vähentäminen

Vesijohtoa uusittiin Kaskenkadulla 154 metriä ja Vapaa-ajattelijoiden polulla 179 metriä. Yhteensä vesijohtoa saneerattiin ja rakennettiin kaikkiaan 732 metriä. Viemärijohtoa rakennettiin 92 metriä ja hulevesiviemärijohtoa 289 metriä. Vesijohtoverkoston lisäys oli 670 metriä.

VERTAILULASKELMAT

Tuloslaskelma	ALKUPERÄI- NEN TA 2019	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2019	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Liikevaihto	6 250 000	-225 000	6 025 000	6 297 512	272 512
Liiketoiminnan muut tuotot	0		0	13 881	13 881
Tuet ja avustukset	0		0	11 411	11 411
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	840 000		840 000	859 017	-19 017
Palvelujen ostot	900 000		900 000	1 075 376	-175 376
Henkilöstökulut			0		
Palkat ja palkkiot	1 050 000		1 050 000	1 018 974	31 026
Henkilösivukulut	<u>252 610</u>	0	<u>252 610</u>	<u>301 154</u>	<u>-48 544</u>
Eläkekulut	216 950		216 950	254 826	-37 876
Muut henkilösivukulut	35 660		35 660	46 328	-10 668
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	1 721 000		1 721 000	1 638 605	82 395
Liiketoiminnan muut kulut	140 000		140 000	137 843	2 157
LIIKEYLIJÄÄMÄ	1 346 390	-225 000	1 121 390	1 291 834	170 444
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 240 000	0	-1 240 000	-1 219 796	20 204
Muut rahoitustuotot	4 000		4 000	3 087	-913
Kunnalle maksetut korkokulut	144 000		144 000	97 341	46 659
Muille maksetut korkokulut	0		0	142	-142
Korvaus peruspääomasta	1 100 000		1 100 000	1 100 000	0
Muut rahoituskulut	0		0	25 400	-25 400
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNN. ERIÄ	106 390	-225 000	-118 610	72 038	190 648
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	-24 327	-24 327
Satunnaiset tuotot	0		0	100 194	100 194
Satunnaiset kulut	0		0	124 521	124 521
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	106 390	-225 000	-118 610	47 711	166 321
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	21 000		21 000	23 033	2 033
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	127 390	-225 000	-97 610	70 744	168 354
Investoinnit	ALKUPERÄI- NEN TA 2019	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2019	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Menot	1 400 000		1 400 000	2 036 328	-636 328
Tulot	70 000		70 000	65 085	-4 915
Netto	-1 330 000	0	-1 330 000	-1 971 243	-641 243

VERTAILULASKELMAT

Rahoituslaskelma	ALKUP. TA 2019	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2019	TOTEU- TUMA	POIK- KEAMA
Toiminnan rahavirta	1 827 390	-225 000	1 602 390	1 686 316	83 926
Liikeliiketoiminta	1 346 390	-225 000	1 121 390	1 291 834	170 444
Poistot ja arvonalentumiset	1 721 000	0	1 721 000	1 638 605	-82 395
	-1 240				
Rahoitustuotot ja -kulut	000	0	-1 240 000	-1 219 796	20 204
Satunnaiset erät	0	0	0	-24 327	-24 327
	-1 330				
Investointien rahavirta	000	0	-1 330 000	-1 971 243	-641 243
	-1 400				
Investointimenot	000	0	-1 400 000	-2 036 328	-636 328
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 000		70 000	65 085	-4 915
Toiminnan ja investointien rahavirta	497 390	-225 000	272 390	-284 927	-557 317
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	-340 000	0	-340 000	1 415 560	1 755 560
Pitkäaik. lainojen lis. kunnalta	0	0	0	800 000	-800 000
Pitkäaik. lainojen lis. muilta	0	0	0	796 114	-796 114
Pitkäaik. lainojen väh. kunnalle	-740 000		-740 000	-700 256	-39 744
Pitkäaik. lainojen väh. muille	0		0	-1 179 084	1 179 084
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	400 000	0	400 000	1 698 786	1 298 786
Muut maksuvalmiuden muutokset	-172 000	0	-172 000	-828 613	-656 613
Valto-omaisuuden muutos (väh./lis.-)	0	0	0	22 756	-22 756
Saamisten muutos kunnalta (väh./lis.-)	0	0	0	-87 522	87 522
Saamisten muutos muilta (väh./lis.-)	0	0	0	-772 518	772 518
Korottomien velkojen muutos kunnalta (väh./lis.+)	0	0	0	229 284	-229 284
Korottomien velkojen muutos muilta (väh./lis.+)	-172 000	0	-172 000	-220 613	48 613
Rahoituksen rahavirta	-512 000	0	-512 000	586 947	1 098 947
					0
Rahavarojen muutos	-14 610	-225 000	-239 610	302 020	541 630

Tuotot: Talousveden myynti ja käsiteltävät jätevesimäärät laskivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Asumiskäyttö

Monissa kerrostaloissa ja rivitaloissa tehdyt uudistukset tuovat säästöjä vedenkulutukseen, siten ns. tavanomainen uudisrakentaminen (2019: 6 kiinteistöliittymää) ei näy laskutettavan vesimäärän lisääntymisenä. Asumiskäytön osuus laski 5 % -yksikköä vuoden 2018 tasosta ja oli 39 % kokonaisvedenjakelusta.

Teollisuus ja palvelut

Laskutetusta vesi- ja jätevesimäärästä teollisuuslaitosten ja liike-elämän osuus on 45 % ja kaupunkikonsernin osuus on 5 %. Tammelan kunnan osuus Sortoahan jätevedenpuhdistamolla käsitellystä ja laskutetusta

jätevesistä oli 15,8 %. Tammelan jätevesien mitattu jätevesimäärä sisältää hulevedet.

Teollisuudelta ja palvelutoimelta laskutettavat määrät pyritään budjetoimaan varovaisesti, koska kausiluonteisuus ym. tuotannon sopeuttamiset vaikuttavat myös vedenkulutukseen.

Kulut: **Palvelujen ostot** (1 075 376 euroa). Toimisto- ja asiantuntijapalveluita käytettiin 172 748 eurolla. Asiantuntijapalvelujen, tietoliikennekustannusten sekä talous- ja palkkahallinnon hoitamisen lisäksi tähän ryhmään kirjataan mm. vakuutukset, koulutus, posti- ja puhelinkulut sekä työterveyspalvelut. Ostopalveluina hoidetaan myös mm. talousvesi- ja jätevesianalyysit, jotka teetetään akreditoitussa laboratoriossa. Erilaisia koneiden ja laitteiden, tietojärjestelmien, verkoston, vedenottamoiden ja jäteveden puhdistamon huolto- ja ylläpitopalveluihin kului varoja 110 515 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (859 017 euroa). Tästä noin 362 603 euroa koostuu sähkökuluista, joista jäteveden puhdistuksen osuus on 238 267 euroa. Energiainsäästöön tähtäävät toimet ovat olleet mukana sekä jokapäiväisessä työssä että investointien suunnittelussa. Esim. pumppaamoiden säännöllinen huolto, pumppauksen optimointi ja vuotovesien vähentäminen pienentävät energian tarvetta jäteveden siirrossa ja käsittelyssä.

Kemikaaleja tarvitaan lähinnä jäteveden puhdistusprosessissa, mutta myös vedenottoilla. Kemikaalikulut v. 2019 olivat yhteensä 203 067 euroa. Koneita, kalustoa ja verkoston osia hankittiin tarpeen mukaan. Vesilaitoksen toimiston ja eri työpisteiden toimistokoneet ja -ohjelmat on pyritty pitämään ajanmukaisina.

Liiketoiminnan muut kulut (137 843 euroa). Kulut koostuvat lähinnä maa- ja vesialuevuokrista, toimitilavuokrista sekä koneiden ja laitteiden vuokrista (yhteensä 98 665 euroa). Lisäksi erässä ovat mukana autoverot, luottotappiot (5 439 euroa) sekä muut kulut (19 222 euroa), joita ovat mm. perintäkulut.

Rahoitustuotot ja -kulut:

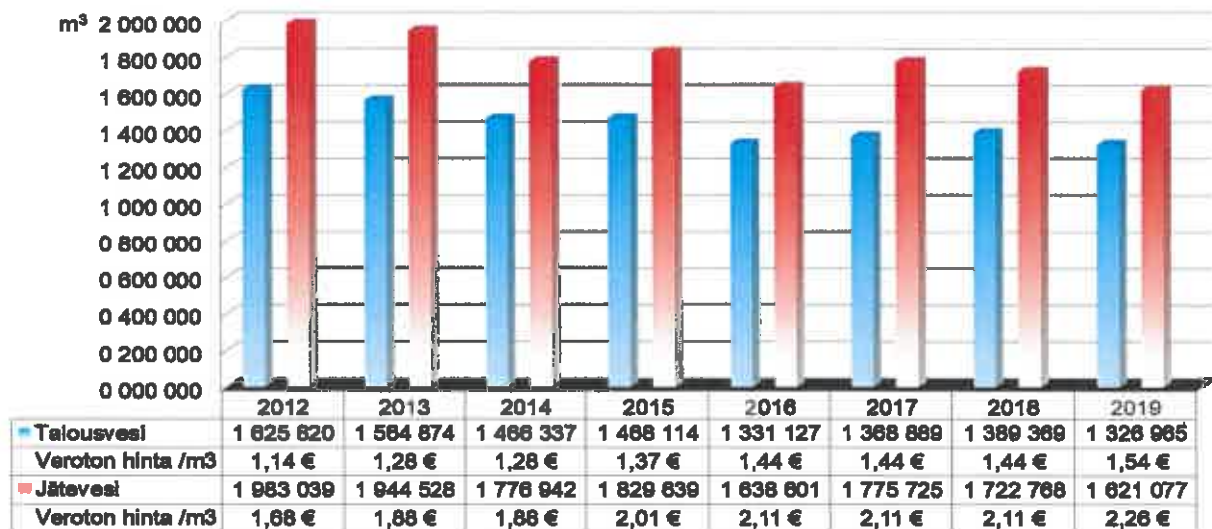
Tuloutus oli suunnitelman mukainen (1 100 000 euroa).

Poistot: Toteutuma oli 1 638 605 euroa, joka on 82 395 euroa alle talousarviossa hyväksytyt.

Palvelujen myynti:

Uusia kiinteistöjä liitettiin 2019 aikana seuraavasti: sekä vesi- että viemäriverkostoon liittyjiä oli 7 kpl:ta. Liittymismaksuja saatiin yhteensä 54 813 euroa (2018: 22 077 euroa). Liittymismaksut olivat arvonlisäverollista myyntiä.

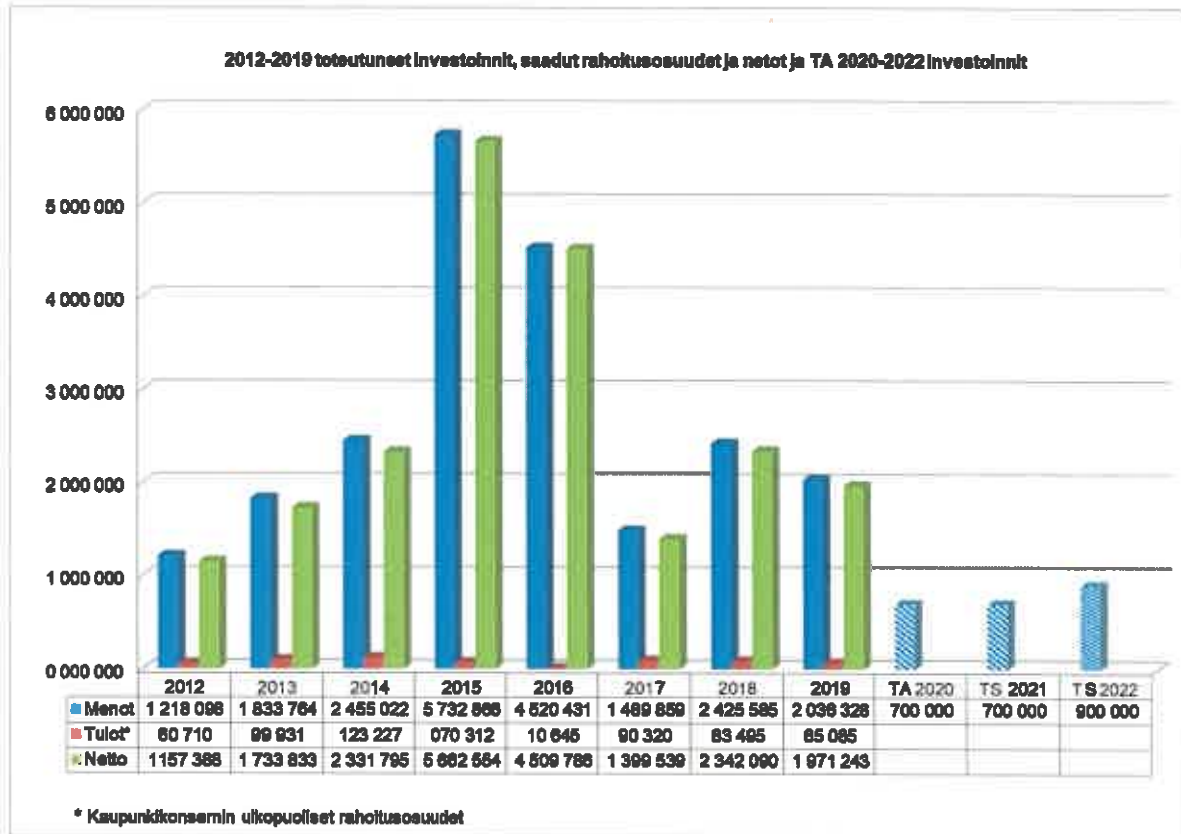
Laskutettu talousvesi- ja jätevesimäärät m³ ja vesien hinnat €/m³ (veroton) vuosina 2012 - 2019

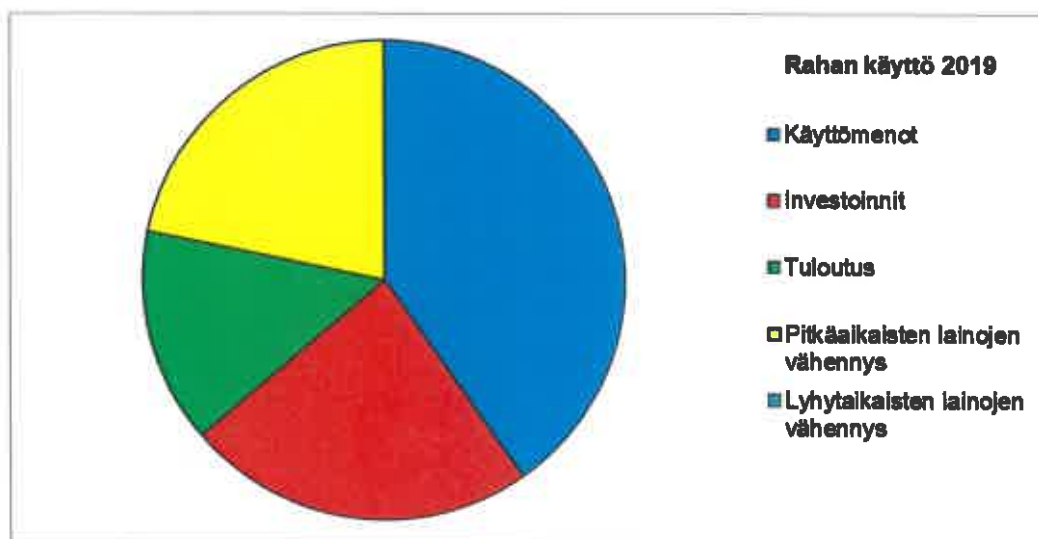
Laskutettu talousvesi- ja jätevesimäärä (m³) rakennustyypeittäin

	2017		2018		2019	
	vesi	jätevesi	vesi	jätevesi	vesi	jätevesi
Omakotitalot	283 852 m ³	231 014 m ³	267 346 m ³	230 953 m ³	267 159 m ³	229 131 m ³
Kerros- ja rivitalot	363 189 m ³	362 748 m ³	344 002 m ³	343 506 m ³	327 112 m ³	326 980 m ³
Teollisuus- ja liike-elämä	587 231 m ³	699 288 m ³	631 072 m ³	705 022 m ³	624 575 m ³	718 489 m ³
Vesiyhtymät	34 325 m ³	27 670 m ³	27 674 m ³	23 904 m ³	360 m ³	0 m ³
Valtionlaitokset, sairaala, seurakunta	25 418 m ³	25 079 m ³	25 542 m ³	25 181 m ³	24 457 m ³	24 115 m ³
Kaupungin koulut ja muut laitokset	83 622 m ³	155 328 m ³	86 165 m ³	154 072 m ³	75 185 m ³	57 619 m ³
Muut	8 168 m ³	8 168 m ³	7 978 m ³	7 978 m ³	8 117 m ³	8 117 m ³
Naapurikunnat	3 165 m ³	266 511 m ³	0 m ³	232 562 m ³	0 m ³	256 626 m ³

Investoinnit (2019)

Vuoden 2019 investointien toteuma sisältää Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnalta ja Matkun vesiosuuskunnalta siirtynyttä omaisuutta 910 215 euroa.

Investointien erittely (2019)

Tietokoneohjelmistot	10 000 €
Maa- ja vesirakenteet	12 726 €
Verkoston saneeraukset	
Vesijohtoverkosto	978 361 €
Viemäriverkosto	911 442 €
Hulevesiverkosto	88 618 €
Muut verkostojen laitteet	18 681 €
Puhdistamon koneet ja laitteet	11 750 €
Keskeneräiset hankkeet	4 750 €
Yhteensä	2 036 328 €

Investointierittely sisältää Kojjärven Alueen Jätevesiosuuskunnan siirrosta aiheutuneen kirjanpitokulun 788 669 euroa, sekä Matkun Vesiosuuskunnan siirrosta aiheutuneen kirjanpitokulun 121 546 euroa. Yhteensä osuuskunnilta vesihuoltoliikelaitokselle siirtyneiden verkostojen aiheuttama kirjanpitokulu on 910 215 euroa.

Vesijohto- ja viemäriverkostojen saldot sisältävät Vieremän vedenottamon lopulliset rakennuskustannukset.

8. Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Liikevaihto	6 282 924,15	6 064 496,13
Liiketoiminnan muut tuotot	15 913,14	17 857,12
Tuet ja avustukset kunnalta	9 378,00	8 398,00
Materiaalit ja palvelut	-1 919 804,99	-1 728 645,31
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-844 429,04	-758 624,43
Palvelujen ostot	-1 075 375,95	-970 020,88
Henkilöstökulut	-1 320 128,41	-1 308 316,63
Palkat ja palkkiot	-1 018 974,23	-1 030 996,50
Henkilösivukulut	-301 154,18	-277 320,13
Eläkekulut	-254 826,07	-233 383,03
Muut henkilösivukulut	-46 328,11	-43 937,10
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 638 605,15	-1 538 908,75
Liiketoiminnan muut kulut	-137 843,21	-125 406,65
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 291 833,53	1 389 473,91
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 219 795,48	-1 197 824,57
Muut rahoitustuotot	3 086,91	5 426,70
Kunnalle maksetut korkokulut	-97 341,20	-103 062,84
Mulle maksetut korkokulut	-141,79	0,00
Korvaus peruspääomasta	-1 100 000,00	-1 100 000,00
Muut rahoituskulut	-25 399,69	-188,43
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	72 038,05	191 649,34
Satunnaiset tuotot ja kulut	-24 326,92	0,00
Satunnaiset tuotot	100 193,73	0,00
Satunnaiset kulut	-124 520,65	0,00
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	47 711,13	191 649,34
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	23 033,29	22 920,26
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	70 744,42	214 569,60
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, % *	5,7	6,7
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	5,7	6,7
Voitto, %	0,8	3,2

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, vesi- ja viemärihallustotoiminta	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Liikevaihto	6 282 924,15	6 064 471,13
Liiketoiminnan muut tuotot	15 913,14	17 857,12
Materiaalit ja palvelut	-1 918 358,31	-1 726 716,71
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-844 429,04	-758 624,43
Palvelujen ostot	-1 073 929,27	-968 092,28
Henkilöstökulut	-1 313 452,46	-1 301 785,40
Palkat ja palkkiot	-1 013 794,30	-1 025 999,03
Henkilösivukulut	<u>-299 658,16</u>	<u>-275 786,37</u>
Eläkekulut	-253 553,57	-232 121,02
Muut henkilösivukulut	-46 104,59	-43 665,35
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 574 651,02	-1 467 258,91
Liiketoiminnan muut kulut	-137 843,21	-125 406,65
LIKEYLIJÄÄMÄ	1 354 532,29	1 461 160,58
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 219 795,48	-1 197 824,57
Korkotuotot	0,29	0,00
Muut rahoitustuotot	3 086,91	5 426,70
Kunnalle maksetut korkokulut	-97 341,20	-103 062,84
Muille maksetut korkokulut	-141,79	0,00
Korvaus peruspääomasta	-1 100 000,00	-1 100 000,00
Muut rahoituskulut	-25 399,69	-188,43
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	134 736,81	263 336,01
Satunnaiset tuotot ja kulut	-24 326,92	0,00
Satunnaiset tuotot	100 193,73	
Satunnaiset kulut	-124 520,65	
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	110 409,89	263 336,01
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	23 033,29	22 920,26
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	133 443,18	286 256,27

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	*	6,2	7,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	*	6,2	7,3
Voitto, %		1,8	4,3

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, hulevesi**1.1.-31.12.2019****1.1.-31.12.2018**

Liikevaihto	0,00	25,00
Tuet ja avustukset kunnalta	9 378,00	8 398,00
Materiaalit ja palvelut	-1 446,68	-1 928,60
Palvelujen ostot	-1 446,68	-1 928,60
Henkilöstökulut	-6 675,95	-6 531,23
Palkat ja palkkiot	-5 179,93	-4 997,47
Henkilösivukulut	-1 496,02	-1 533,76
Eläkekulut	-1 272,50	-1 262,01
Muut henkilösivukulut	-223,52	-271,75
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-63 954,13	-71 649,84
LIKEALIJÄÄMÄ	-62 698,76	-71 686,67
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-62 698,76	-71 686,67

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT, hulevesi

Sijoitetun pääoman tuotto,

%

*

-8,2

-8,3

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

*

-8,2

-8,3

RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Toiminnan rahavirta	1 686 316,28	1 729 832,28
Liikelyljäämä	1 291 833,53	1 389 473,91
Poistot ja arvonalentumiset	1 638 605,15	1 538 908,75
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 219 795,48	-1 197 824,57
Satunnaiset erät	-24 326,92	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	-725,81
Investointien rahavirta	-1 971 243,33	-2 342 089,96
Investointimenot	-2 036 328,42	-2 425 584,76
Rahoitusosuudet investointimenoihin	65 085,09	82 768,99
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	725,81
Toiminnan ja investointien rahavirta	-284 927,05	-612 257,68
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	1 415 560,34	1 467 713,96
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	800 000,00	2 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	796 114,45	382 969,96
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-700 256,00	-410 256,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 179 084,41	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	1 698 786,30	-1 005 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-828 613,15	-1 103 274,77
Vaihto-omaisuuden muutos	22 755,90	-3 063,74
Saamisten muutos kunnalta	-87 522,18	10 907,93
Saamisten muutos muilta	-772 518,18	22 607,39
Korottomien velkojen muutos kunnalta	229 284,08	-601 886,24
Korottomien velkojen muutos muilta	-220 612,77	-531 840,11
Rahoituksen rahavirta	586 947,19	364 439,19
Rahavarojen muutos	302 020,14	-247 818,49
Rahavarat 31.12.	322 089,22	20 069,08
Rahavarat 1.1.	20 069,08	267 887,57
Rahavarojen muutos	302 020,14	-247 818,49

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	9 511,5	10 372,7
Investointien tulorahoitus, %	81,4	69,0
Lainanholtokate	0,9	1,8
Laskennallinen lainanholtokate	1,1	1,2
Kassan riittävyys, pv	13,8	1,0
Quick ratio	0,6	0,5
Current ratio	0,6	0,6

RAHOITUSLASKELMA, vesi- ja viemäri- ja jätevesilaitostointiminta	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Toiminnan rahavirta	1 685 060,91	1 729 869,11
Lilkeylijäämä	1 354 532,29	1 461 160,58
Poistot ja arvonalentumiset	1 574 651,02	1 467 258,91
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 219 795,48	-1 197 824,57
Satunnaiset erät	-24 326,92	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	-725,81
Investointien rahavirta	-1 944 619,13	-2 416 947,66
Investointimenot	-1 946 030,42	-2 424 684,76
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 411,29	7 011,29
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	725,81
Toiminnan ja investointien rahavirta	-259 558,22	-687 078,55
Rahoituksen rahavirta	1 415 560,34	1 467 713,96
Lainakannan muutokset	800 000,00	2 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	800 000,00	2 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	796 114,45	382 969,96
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-700 256,00	-410 256,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 179 084,41	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	1 698 786,30	-1 005 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-828 613,15	-1 103 274,77
Vaihto-omaisuuden muutos	22 755,90	-3 063,74
Saamisten muutos kunnalta	-87 522,18	10 907,93
Saamisten muutos muilta	-772 518,18	22 607,39
Korottomien velkojen muutos kunnalta	229 284,08	-601 886,24
Korottomien velkojen muutos muilta	-220 612,77	-531 840,11
Rahoituksen rahavirta	586 947,19	364 439,19
Rahavarojen muutos	327 388,97	-322 639,36
Rahavarat 31.12.	1 010 834,78	683 445,81
Rahavarat 1.1.	683 445,81	1 006 085,17
Rahavarojen muutos	327 388,97	-322 639,36
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	87,8	71,2
Lainanhoitokate	0,9	1,8
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	1,2
Kassan riittävyys, pv	43,8	34,7
Quick ratio	0,6	0,5
Current ratio	0,6	0,6

RAHOITUSLASKELMA, hulevesi**1.1.-31.12.2019****1.1.-31.12.2018**

Toiminnan rahavirta	<u>1 255,37</u>	<u>-36,83</u>
Liikealijäämä	-62 698,76	-71 686,67
Poistot ja arvonalentumiset	63 954,13	71 649,84
Investointien rahavirta	<u>-26 624,20</u>	<u>74 857,70</u>
Investointimenot	-90 298,00	-900,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	63 673,80	75 757,70
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>-25 368,83</u>	<u>74 820,87</u>
Rahavarojen muutos	<u>-25 368,83</u>	<u>74 820,87</u>
Rahavarat 31.12.	-688 745,56	-663 376,73
Rahavarat 1.1.	-663 376,73	-738 197,60
Rahavarojen muutos	<u>-25 368,83</u>	<u>74 820,87</u>

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Sijoitetun pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaeht. varaukset})$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Lilkevaihto})$

Tolminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä = Rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta

Investointien tulorahoitus, % = $100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio = $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio = $(\text{Valhto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat} + \text{Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä})$

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

TASE

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	22 260 941,77	21 928 303,59
Aineettomat hyödykkeet	<u>378 870,40</u>	<u>443 364,37</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	378 870,40	443 364,37
Aineelliset hyödykkeet	<u>21 867 691,37</u>	<u>21 470 559,22</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	4 247 812,43	4 518 188,18
Kiinteät rakenteet ja laitteet	17 370 072,76	14 319 594,49
Koneet ja kalusto	129 199,71	150 184,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	64 264,23	2 426 250,23
Sijotukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 133 116,35	993 811,75
Vaihto-omaisuus	<u>123 689,68</u>	<u>146 445,58</u>
Aineet ja tarvikkeet	123 689,68	146 445,58
Saamiset	<u>1 687 337,45</u>	<u>827 297,09</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>2 000,00</u>	<u>0,00</u>
Muut saamiset	2 000,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 685 337,45</u>	<u>827 297,09</u>
Myyntisaamiset	1 146 743,39	547 165,42
Saamiset kunnalta	177 992,41	90 470,23
Muut saamiset	29 584,59	0,00
Siirtosaamiset	331 017,06	189 661,44
Rahat ja pankkisaamiset	322 089,22	20 069,08
	<u>24 394 058,12</u>	<u>22 922 115,34</u>

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	11 820 418,50	11 749 674,08
Peruspääoma	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä	5 363 436,12	5 148 866,52
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	70 744,42	214 569,60
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	240 550,70	263 583,99
Poistoero	240 550,70	263 583,99
VIERAS PÄÄOMA	12 333 088,92	10 908 857,27
Pitkäaikainen	<u>8 833 848,00</u>	<u>9 197 073,96</u>
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	382 969,96
Lainat kunnalta	8 833 848,00	8 814 104,00
Lyhytaikainen	<u>3 499 240,92</u>	<u>1 711 783,31</u>
Lainat kunnalta	2 439 042,30	660 256,00
Saadut ennakot	1 267,06	0,00
Ostovelat	264 162,13	291 287,16
Korottomat velat kunnalta	551 375,73	320 414,60
Muut velat	40 591,60	46 866,53
Siirtovelat	202 802,10	392 959,02
	<u>24 394 058,12</u>	<u>22 922 115,34</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	49,4	52,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	195,8	179,4
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	5 434	5 363
Lainakanta 31.12., 1000 €	11 273	9 857

TASE, vesi- ja viemärlaitostolminta

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 511 419,77	21 141 451,66
Aineettomat hyödykkeet	<u>378 870,40</u>	<u>443 364,37</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	378 870,40	443 364,37
Aineelliset hyödykkeet	<u>21 118 169,37</u>	<u>20 683 707,29</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	4 247 812,43	4 518 188,18
Kilinteät rakenteet ja laitteet	16 620 550,76	13 532 742,56
Koneet ja kalusto	129 199,71	150 184,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	64 264,23	2 426 250,23
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 133 116,35	993 811,75
Vaihto-omaisuus	<u>123 689,68</u>	<u>146 445,58</u>
Aineet ja tarvikkeet	123 689,68	146 445,58
Saamiset	<u>1 687 337,45</u>	<u>827 297,09</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>2 000,00</u>	<u>0,00</u>
Muut saamiset	2 000,00	
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 685 337,45</u>	<u>827 297,09</u>
Myyntisaamiset	1 146 743,39	547 165,42
Saamiset kunnalta	177 992,41	90 470,23
Muut saamiset	29 584,59	
Siirtosaamiset	331 017,06	189 661,44
Rahat ja pankkisaamiset	322 089,22	20 069,08
	<u>23 644 536,12</u>	<u>22 135 263,41</u>

TASE, vesi- ja viemärlaitostointa

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	11 070 896,50	10 962 822,15
Peruspääoma	5 026 535,59	5 051 904,42
Edellisten tilikausien ylijäämä	5 910 917,73	5 624 661,46
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	133 443,18	286 256,27
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	240 550,70	263 583,99
Poistoero	240 550,70	263 583,99
VIERAS PÄÄOMA	12 333 088,92	10 908 857,27
Pitkäaikainen	<u>8 833 848,00</u>	<u>9 197 073,96</u>
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	382 969,96
Lainat kunnalta	8 833 848,00	8 814 104,00
Siirtovelat	0,00	0,00
Lyhytaikainen	<u>3 499 240,92</u>	<u>1 711 783,31</u>
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat kunnalta	2 439 042,30	660 256,00
Saadut ennakot	1 267,06	0,00
Ostovelat	264 162,13	291 287,16
Korottomat velat kunnalta	551 375,73	320 414,60
Muut velat	40 591,60	46 866,53
Siirtovelat	202 802,10	392 959,02
	<u>23 644 536,12</u>	<u>22 135 263,41</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	47,8	50,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	195,8	179,4
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	195,8	179,4
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	6 044	5 911
Lainakanta 31.12., 1000 €	11 273	9 857

TASE, hulevesi

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	749 522,00	786 851,93
Aineelliset hyödykkeet	<u>749 522,00</u>	<u>786 851,93</u>
Kiinteät rakenteet ja laitteet	749 522,00	786 851,93
	<u>749 522,00</u>	<u>786 851,93</u>

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	749 522,00	786 851,93
Jäännöspääoma	1 359 702,37	1 334 333,54
Liittymismaksurahasto		
Edellisten tilikausien alijäämä	-547 481,61	-475 794,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-62 698,76	-71 686,67
	<u>749 522,00</u>	<u>786 851,93</u>

KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	<i>1.000</i>	MENOT	<i>1.000 e</i>	
	e			
Toiminta		Toiminta		
Toimintatuotot	6 308	Toimintakulut	3 378	
Korkotuotot	0	Korkokulut	97	
Muut rahoitustuotot	3	Muut rahoituskulut	1 125	
Satunnaiset tuotot	100	Satunnaiset kulut	125	
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät		
- Pys.vast.hyöd. luovutusvoitot	0	Pakollisten varausten muutos	0	
Investoinnit		Investoinnit		
Rah.osuudet Inv.menoihin	65	Investointimenot	2 036	
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 596	Pitkäaikaisten lainojen väh.	1 879	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 699	Lyhytaikaisten lainojen väh.		
Kokonaistulot yhteensä	9 771	Kokonaismenot yhteensä	8 641	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-829	Kokonaismenot yhteensä v. 2015	11 928	Muutos%
Rahavarojen muutos	-302	Kokonaismenot yhteensä v. 2016	9 360	-21,5 %
Yhteensä	8 641	Kokonaismenot yhteensä v. 2017	6 338	-32,3 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2018	8 208	29,5 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2019	8 641	5,3 %

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun polstosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut 10.12.2012 uudet polstosuunnitelmien perusteet ja kaupunginhallitus on vahvistanut 17.12.2012 polstosuunnitelman, jota on noudatettu 1.1.2013 lukien.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintameno.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihankintahinnan määräisenä.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Koljärven alueen jätevesiosuuskunta ja Matkun vesiosuuskunta yhdistettiin vesihuoltolaitokseen 1.1.2019 lukien.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Liikevaihdon erittely	2019	2018
Vesimaksutuotot	2 305 410,50	2 401 320,28
Viemärimaksutuotot	3 765 457,66	3 597 943,56
Muut myyntituotot	212 055,99	65 232,29
	<u>6 282 924,15</u>	<u>6 064 496,13</u>

9. Palvelujen ostojen erittely	2019	2018
Muiden palvelujen ostot	1 075 375,95	970 020,88

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Polstosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

Vanhojen rakennusten polstolissa, mm. mädättämö, on noudatettu vanhaa 8 %:n menojäännöspoistoa. Kaikissa muissa hyödykkeissä on noudatettu kh:n 17.12.2012 hyväksymää polstosuunnitelmaa.

	Polsto- menetelmä	Perusteet(kv hyv) polstoalka/%	Poistoalka/ polstopro- sentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapolsto	5-20 vuotta	5-20 vuotta

Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
<u>Maa- ja vesialueet</u>	Ei poistoaikaa		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Talourakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Kilteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kilteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltolikelaitoksessa			
Kilteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Plenhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poistoaika pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta.

Menojäännöspoistot aloitetaan hankinta/valmistumisvuonna tehtävillä puolen vuoden poistoilla.

14. Satunnaisien tuottojen ja kulujen erittely

	2019	2018
Satunnaiset tuotot		
Matkun vesiosuuskunnan avaava tase	100 193,73	0,00
Satunnaiset kulut		
Koljärven JV-osuuskunnan avaava tase	124 520,65	0,00

Tasetta koskevat tilittiedot

19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet									
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat olkaudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Kilinteit rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskenkäsit hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	443 384,37	443 384,37	56 342,24	4 518 188,18	14 319 684,49	150 184,08	2 426 250,23	21 470 559,22
Lisäykset tilikauden aikana	10 000,00		10 000,00			2 009 828,17	11 750,00	4 750,25	2 026 328,42
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00			65 085,09			65 085,09
Vähennykset tilikauden aikana			0,00						0,00
Silrot erien välillä			0,00			2 366 736,25		-2 366 736,25	0,00
Tilikauden poisto	557,02	73 936,95	74 493,97		270 375,75	1 261 001,08	32 734,37		1 564 111,18
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00						0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	9 442,98	369 427,42	378 870,40	56 342,24	4 247 812,43	17 370 072,78	129 199,71	64 264,23	21 667 691,37
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilikauden aikana kirjautut plenhankinnat 21 140,53 euroa.

23. Saamisten erittely

Lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä	2019	2018
Myyntisaamiset	395,45	0,00

Lyhytaikaiset saamiset kuntayhtymiltä, jolsee kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	4 891,05	4 824,59
Siirtosaamiset	0,00	350,00

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Arviolaskutus joulukuulta	326 081,98	178 419,00

25. Oman pääoman erittely

	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	6 386 237,96	6 386 237,96
Peruspääoma 31.12.	6 386 237,96	6 386 237,96

Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 363 436,12	5 148 866,52
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 363 436,12	5 148 866,52

Tilikauden ylijäämä (alijäämä) 31.12.	70 744,42	214 569,60

Oma pääoma yhteensä 31.12.	11 820 418,50	11 749 674,08

27. Pitkäaikaiset velat

	2019	2018
Lainat kunnalta	5 872 824,00	6 173 080,00

30. Vieras pääoma	2019	2018
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	132,03	264,06
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	480,00	935,20
31. Sekkiliikemittit	2019	2018
Luotollisen sekkiliikemittin sekkiliikemittit 31.12.	600 000,00	600 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	600 000,00	217 030,04
32. Muiden velkojen erittely	2019	2018
Muut velat	40 591,60	46 866,53
Muut velat yhteensä	40 591,60	46 866,53
33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
HKScan Finland Oy	0,00	178 086,64
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotus	160 867,28	173 724,24
Muut henkilöstökuluihin liittyvät siirtovelat	36 729,17	33 363,50
Muut siirtovelat	5 205,65	7 784,64
Siirtovelat yhteensä	202 802,10	392 959,02

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuollisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtui 1.1.2019. Järjestelyn seurauksena vesihuoltoliikelaitoksen tasearvo kasvoi siirtyvän verkoston arvolla ja osuuskunnan jäljellä oleva, kaupungin takaama laina siirtyi vesihuoltoliikelaitoksen vastattavaksi.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2019	2018
Henkilöstön lukumäärä	19	22
- joista osa-aikaisia	0	0
43. Henkilöstökulut	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 320 128,41	1 308 316,63
Henkilöstökuluja aktivoitu alneettomlin ja alneellisin hyödykkelsin	64 037,80	106 651,31
Henkilöstökulut yhteensä	1 384 166,21	1 414 967,94

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja**tilitetyt luottamushenkilömaksut**

	2019	2018
Forssan Työväenyhdistys	207,90	392,00
Keskusta, Forssa	126,00	70,00
Kokoomus, Forssa	266,83	431,25
Tyykikylän Demarit ry	63,00	0,00
Vasemmistoliitto, Forssa	94,50	136,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	758,03	1 029,75

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

Käytetyt kirjanpitolikirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina

Käytetyt tositesarjat

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISLAS	Sis.laskut, ProeLaskutus

Ostoreskontra	
OSTOT	Ostolaskut Rondo
OMAKSU	Ostomaksut

Myyntireskontra	
YMRMAN	Manuaalisuoritukset
YMRVII	Viitesuoritukset
YMRHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
YMRK	Tileistä poisto
YMR77	Laskulaji 77
YMR78	Laskulaji 78
YMR79	Laskulaji 79

Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan	
PANKKI	Pankin tiliote
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut

Muut	
ALKUSA	Alkusalidot
BUD	Talousarvio

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi. Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tositemaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Forssassa 19. maaliskuuta 2020

Riikka Kinnunen
puheenjohtaja

Anne-Mari Aalto
jäsen

Janne Vuorenmaa
varapuheenjohtaja

Antero Koskenoja
jäsen

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Forssassa

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori, HT, JHT

	Forsaan kaupunki	Forsaan vesihuoltoliikelaitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT					
MYYNTITUOTOT	5 595 825,86	6 282 924,15	11 878 750,01	-431 650,75	11 447 099,26
MAKSUTUOTOT	1 255 015,68	0,00	1 255 015,68	-13 684,45	1 241 331,23
TUET JA AVUSTUKSET	1 678 975,58	11 410,50	1 690 386,08	-9 378,00	1 681 008,08
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 999 324,65	13 880,64	4 013 205,29	-83 466,52	3 949 738,77
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	12 529 141,77	6 308 215,29	18 837 357,06	-518 179,72	18 319 177,34
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-28 464 059,34	-1 320 128,41	-29 784 187,75	0,00	-29 784 187,75
PALKAT JA PALKKIOT	-21 890 087,49	-1 018 974,23	-22 909 061,72	0,00	-22 909 061,72
HENKILÖSIVUKULUT	-6 573 971,85	-301 154,18	-6 875 126,03	0,00	-6 875 126,03
ELÄKEKULUT	-5 849 009,34	-254 826,07	-6 103 835,41	0,00	-6 103 835,41
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-724 962,51	-46 328,11	-771 290,62	0,00	-771 290,62
PALVELUJEN OSTOT	-75 038 215,68	-1 075 375,95	-76 111 591,63	330 133,08	-75 781 458,55
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 232 550,32	-844 429,04	-5 076 979,36	117 937,99	-4 959 041,37
AVUSTUKSET	-1 720 736,97	0,00	-1 720 736,97	9 378,00	-1 711 358,97
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 839 683,46	-137 843,21	-1 977 526,67	60 730,65	-1 916 796,02
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-111 293 245,77	-3 377 778,61	-114 671 022,38	518 179,72	-114 152 842,66
TOIMINTAKATE	-98 764 104,00	2 930 438,68	-95 833 665,32	0,00	-95 833 665,32
VEROTULOT					
VEROTULOT	60 705 942,69	0,00	60 705 942,69	0,00	60 705 942,69
VALTIONOSUUDET					
VALTIONOSUUDET	40 831 690,00	0,00	40 831 690,00	0,00	40 831 690,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	157 176,73	0,29	157 177,02	-97 341,20	59 835,82
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 190 503,41	3 086,91	1 193 590,32	-1 100 000,00	93 590,32
KORKOKULUT	-303 481,09	-97 482,99	-400 964,08	97 341,20	-303 622,88
MUUT RAHOITUSKULUT	-8 377,77	-1 125 399,69	-1 133 777,46	1 100 000,00	-33 777,46
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	1 035 841,28	-1 219 795,48	-183 954,20	0,00	-183 954,20
VUOSIKATE	3 809 369,97	1 710 643,20	5 520 013,17	0,00	5 520 013,17
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 419 730,04	-1 638 605,15	-6 058 335,19	0,00	-6 058 335,19
KERTALUONTEISET POISTOT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-4 419 730,04	-1 638 605,15	-6 058 335,19	0,00	-6 058 335,19
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT					
SATUNNAISET TUOTOT	0,00	100 183,73	100 183,73	0,00	100 183,73
SATUNNAISET KULUT	0,00	-124 520,65	-124 520,65	0,00	-124 520,65
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT YHTEENSÄ	0,00	-24 326,92	-24 326,92	0,00	-24 326,92
TILIKAUDEN TULOS	-610 360,07	47 711,13	-562 648,94	0,00	-562 648,94
POISTOERON MUUTOS					
POISTOERON MUUTOS	70 522,25	23 033,29	93 555,54	0,00	93 555,54
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-539 837,82	70 744,42	-469 093,40	0,00	-469 093,40

	Forssan kaupunki	Forssan vesihuollolliset alut	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	3 809 389,97	1 710 843,20	5 520 013,17	0,00	5 520 013,17
SATUNNAISET ERÄT	0,00	-24 326,92	-24 326,92	0,00	-24 326,92
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-1 523 649,33	0,00	-1 523 649,33	0,00	-1 523 649,33
	2 285 720,64	1 686 316,28	3 972 036,92	0,00	3 972 036,92
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-4 200 114,25	-2 036 326,42	-6 236 442,67	62 948,00	-6 173 494,67
RAHOITUSOSUUDET	162 148,36	65 085,09	227 233,47	-62 948,00	164 285,47
INVESTOINTIMENOIHIN					
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	183 476,05	0,00	183 476,05	0,00	183 476,05
LUOVUTUSTULOT	-3 854 489,82	-1 971 243,33	-5 825 733,15	0,00	-5 825 733,15
	-1 568 769,18	-284 927,05	-1 853 696,23	0,00	-1 853 696,23
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
	-1 568 769,18	-284 927,05	-1 853 696,23	0,00	-1 853 696,23
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-800 000,00	0,00	-800 000,00	800 000,00	0,00
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	822 756,00	0,00	822 756,00	-700 256,00	122 500,00
	22 756,00	0,00	22 756,00	99 744,00	122 500,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN LISÄYS	9 356 232,00	1 596 114,45	10 952 346,45	-800 000,00	10 152 346,45
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-12 334 246,80	-1 879 340,41	-14 213 587,21	700 256,00	-13 513 331,21
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	12 068 218,61	1 698 786,30	13 767 004,91	-1 698 786,30	12 068 218,61
	9 090 203,81	1 415 560,34	10 505 764,15	-1 798 530,30	8 707 233,85
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA					
PÄÄOMIEN MUUTOKSET	51 768,30	0,00	51 768,30	0,00	51 768,30
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	-61 338,67	22 755,90	-38 582,77	0,00	-38 582,77
SAAMISTEN MUUTOS	-2 802 467,52	-860 040,36	-3 462 507,88	1 963 509,25	-1 498 998,63
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-187 888,94	8 671,31	-179 217,63	-264 722,95	-443 940,58
	-2 799 926,83	-828 613,15	-3 628 539,98	1 698 786,30	-1 929 753,68
	6 313 032,98	586 947,19	6 899 980,17	0,00	6 899 980,17
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
	6 313 032,98	586 947,19	6 899 980,17	0,00	6 899 980,17
RAHAVAROJEN MUUTOS					
	4 744 263,80	302 020,14	5 046 283,94	0,00	5 046 283,94
RAHAVAROJEN MUUTOS					
RAHAVARAT 31. 12.	22 426 704,05	322 089,22	22 748 793,27	0,00	22 748 793,27
RAHAVARAT 1.1.	17 682 440,25	20 089,08	17 702 509,33	0,00	17 702 509,33
	4 744 263,80	302 020,14	5 046 283,94	0,00	5 046 283,94

6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina
Liitetietotositteet	paperitulosteina

Käytetyt tositiesarjat: kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
MUISIS	Muistio, sis. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISLAS	Sis.laskut, ProeLaskutus
Ostoreskontra	
OSTOT	Ostolaskut
OMAKSU	Ostomaksut
Myyntireskontra	
YMR12	Laskulaji 12 Keskushallinto
YMR14	Laskulaji 14 Toimistotarvikevarasto Sonet
YMR20	Laskulaji 20 Päivähoito Abilita
YMR32	Laskulaji 32 Tekninen virasto
YMR35	Laskulaji 35 Tekninen virasto vuokrat
YMR40	Laskulaji 40 Wahren-opisto
YMR41	Laskulaji 41 Wahren-opisto Hellewin
YMR42	Laskulaji 42 Kuvataidekoulu Hellewin
YMR43	Laskulaji 43 Kuvataidekoulu
YMR45	Laskulaji 45 Musiikkiopisto
YMR49	Laskulaji 49 Kaupunginkirjasto
YMR53	Laskulaji 53 Vesihelmi pääsymaksut
YMR56	Laskulaji 56 Työvalmennuskeskus Aktiivi aterialaskut
YMR58	Laskulaji 58 Kasvatustoimi
YMR59	Laskulaji 59 Varhaiskasvatus iltapäivätoiminta
YMR60	Laskulaji 60 Forssan Yhteislyseo MultiPrimus
YMR61	Laskulaji 61 Forssan Yhteislyseo aikuisopetus MultiPrimus
YMR65	Laskulaji 65 Kulttuurityö
YMR66	Laskulaji 66 Nuoriso ja liikunta
YMR69	Laskulaji 69 Henkilöstön koulutus
YMR70	Laskulaji 70 Palkkarästit
YMR75	Laskulaji 75 Aravalaskut
YMR77	Laskulaji 77 Vesikanta
YMR78	Laskulaji 78 Rakennusvalvonta
YMR78	Laskulaji 78 Vesihuoltoliikelaitos
YMR79	Laskulaji 79 Tekla maanvuokra

YMR79	Laskulaji 79 Vesihuoltoliikelaitos, Sonet
YMR83	Laskulaji 83 Musiikkiopisto, Eepos
YMR84	Laskulaji 84 Musiikkiopisto, Eepos
YMRHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
YMRK	Tileistä poisto
YMRMAN	Manuaalisuoritukset
YMRVII	Viitesuoritukset

Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

SISROP	Sis. laskut Rondo (kaupunki)
PANKKI	Pankin tiliote
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut

Muut, kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio
BUDL	Lisämääräraha
IRTAIN	Irtaimisto
ZBF	Budjetointi

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi. Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tosineainestoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

Forssassa 2020

Tilintarkastusmerkintä

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolain mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu kertomus

Forssassa 2020

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

1. LAUTA- JA JOHTOKUNNAT SEKÄ VALTUUSTON VALITSEMAT EDUSTAJAT ERI TOIMIELIMISSÄ

Keskusvaalllautakunta

Lahtinen Aila	puheenjohtaja
Suojanen Eeva	varapuheenjohtaja
Kesti Pirjo	jäsen
Juvonen Satu	jäsen
Anttila Juhani	jäsen
Wikström Sirke	1. varajäsen
Lehtinen Pauliina	2. varajäsen
Raita Antti	3. varajäsen
Parkkila Jarmo	4. varajäsen
Ryhtä Irkka	5. varajäsen
Virtanen Jorma	6. varajäsen
Pirkkalainen Marja	7. varajäsen

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta

Niininen Vesa	puheenjohtaja
Salonen Nicholas	henk.koht. varajäsen
Saarenmaa Lotta	varapuheenjohtaja
Kauppi Susanna	henk.koht. varajäsen
Pohjalainen Katariina	jäsen
Mäkelä Arja	henk.koht. varajäsen
Aaltonen Ari	jäsen
Vaahtera Kristiina	henk.koht. varajäsen
Mattila Sami	jäsen
Kuparinen Pia	henk.koht. varajäsen
Aaltonen Minna	jäsen
Jokinen Annikki	henk.koht. varajäsen
Ylitalo Hannu	jäsen
Koskenoja Juha	henk.koht. varajäsen
Vikman Pasi	jäsen
Väre Pasi	henk.koht. varajäsen
Jokinen Saara	jäsen
Takala Pirjo	henk.koht. varajäsen
Kainulainen Jennica	jäsen
Penttilä Mari	henk.koht. varajäsen

Lahtinen Maaret jäsen
Lintonen Emmi henk.koht. varajäsen

Mali Turkka jäsen
Lahtinen Kalle henk.koht. varajäsen

Nieminen Tuulia jäsen
Väre Wilma henk.koht. varajäsen

Tarkastuslautakunta

Mäkinen Manu puheenjohtaja
Brusin Rami henk.koht. varajäsen

Kallioinen Marjut varapuheenjohtaja
Vähä-Pietilä Rauni henk.koht. varajäsen

Hipp-Koskenoja Pirita jäsen
Hiukkanen Vesa henk.koht. varajäsen

Henriksson Jaakko jäsen
Ruisvaara Klaus henk.koht. varajäsen

Hämäläinen Jari jäsen
Lehtimäki Aarre henk.koht. varajäsen

Vuorinen Sofia jäsen
Kranni Maija henk.koht. varajäsen

Rämö Pauli jäsen
Rämö Sari henk.koht. varajäsen

Yhdyskuntalautakunta

Männistö Jarkko puheenjohtaja
Haonperä Jouko henk.koht. varajäsen

Koskenoja Antero varapuheenjohtaja
Tuomisto Jorma henk.koht. varajäsen

Ilvonen Sirkka-Liisa jäsen
Haippo Mervi henk.koht. varajäsen

Lahtinen Aila jäsen
Hiukkanen Vesa henk.koht. varajäsen

Kallionpää Päivi jäsen
Kantee Jaana henk.koht. varajäsen

Hirvikoski Eero Känkänen Eki-Eemeli	jäsen henk.koht. varajäsen
Vuorenmaa Janne Ruisvaara Klaus	jäsen henk.koht. varajäsen
Karlsson Tomi Aaltonen Timo	jäsen henk.koht. varajäsen
Niemi Kaija-Leena Lahtinen Maaret	jäsen henk.koht. varajäsen
Aho Ritva Penttilä Mari	jäsen henk.koht. varajäsen
Honkala Päivi von Hertzen Irja	jäsen henk.koht. varajäsen
Kranni Maija Koskimies Keijo	jäsen henk.koht. varajäsen
Murtolahti Pekka Rämö Sari	jäsen henk.koht. varajäsen

Ympäristölupalautakunta

Mäkelä Jouni Henriksson Jaakko	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Mäkelä Jarmo Heikkilä Pertti	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Mäkelä Arja Pajunen Anu	jäsen henk.koht. varajäsen
Kauti Kari Wääri Keijo	jäsen henk.koht. varajäsen
Takala Pirjo Lintonen Emmi	jäsen henk.koht. varajäsen

Forssan vesihuoltolaitoksen johtokunta

Kinnunen Riikka von Hertzen Irja	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Vuorenmaa Janne Sipponen Jukka	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen

Koskenoja Antero jäsen
Koivisto Eero henk.koht. varajäsen

Aalto Anne-Mari jäsen
Kallioinen Marjut henk.koht. varajäsen

Penttilä Mari jäsen
Puranen Anu henk.koht. varajäsen

Forssan yhteislyseon Johtokunta

Norri Timo puheenjohtaja
Varis Ismo henk.koht. varajäsen

Luoma Anina jäsen
Nieminen Tuulia henk.koht. varajäsen

Takala Pirjo jäsen
Lahtinen Maaret henk.koht. varajäsen

Väre Pasi jäsen
Haake Jari henk.koht. varajäsen

Luostarinen Matti jäsen
Nieminen Janne henk.koht. varajäsen

Jätelautakunta

Häggman Johanna puheenjohtaja
Vähä-Pietilä Rauni henk.koht. varajäsen

Hämeenlinnan pelastuslautakunta

Kauti Kari varajäsen Tammelan kunnan
nimeämälle jäsenelle

Kaupungin edustajat kuntayhtymissä**Eteva kuntayhtymä**

Lähteenkorva Jaana	kokousedustaja
Lepola Kaisa	varakokousedustaja

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Männistö Jarkko	puheenjohtaja
Uutela Matti	varapuheenjohtaja
Norri Timo	kokousedustaja

Hämeen maakuntaliiton kuntayhtymän (Hämeen liiton) valtuusto

Häggman Johanna	jäsen
Vinnikainen Irmeli	henk.koht. varajäsen

Mattila Sami	jäsen
Luostarinen Matti	henk.koht. varajäsen

Nieminen Janne	jäsen
Aaltonen Risto	henk.koht. varajäsen

Joenpalo Ilkka	jäsen
Uutela Matti	henk.koht. varajäsen

Saarenmaa Lotta	jäsen
Penttilä Minna	henk.koht. varajäsen

Isotalo Merja	jäsen
Kranni Maija	henk.koht. varajäsen

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto

Mansikkamäki Pentti	jäsen
Hirvikoski Eero	henk.koht. varajäsen

Ilvonen Sirkka-Liisa	jäsen
Aaltonen Suvi	henk.koht. varajäsen

Lintonen Emmi	jäsen
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	henk.koht. varajäsen

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän valtuusto

Järvinen Eino Aho Ritva	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Orzech Maria Lahtinen Kalle	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Tonteri Liisa Paajanen Ljudmila	jäsen henk.koht. varajäsen
Salonen Nicholas Vuorenmaa Janne	jäsen henk.koht. varajäsen
Aaltonen Risto Aaltonen Suvi	jäsen henk.koht. varajäsen

Valtion toimielimet**Kanta-Hämeen kärjäolkeus**

Mäkilä Jarmo	jäsen
Jussila Kaisa	jäsen
Latva Sami	jäsen

Kilinteistötoimitukset

Jaakkola Asta	uskottu mies
Jussila Kaisa	uskottu mies
Kantelus Jari	uskottu mies
Mäkelä Jouni	uskottu mies
Tuomisto Jorma	uskottu mies
Vuorinen Sofia	uskottu mies
Vähä-Pietilä Rauni	uskottu mies

Pollsin neuvottelukunta

Ilvonen Sirkka-Liisa	jäsen
Aaltonen Suvi	henk.koht. varajäsen

2. KAUPUNGIN TALOUDEN TUNNUSLUKUJEN KEHITYS

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Asukasluku 31.12.	17 904	17 833	17 833	17 667	17 521	17 414	17 328	17 186	17 028	16 901
Kokonaismenot (1000 €)	107 258	113 062	116 632	125 237	135 912	124 070	124 238	125 020	124 403	135 758
Verotulot (1000 €)	52 722	54 557	53 332	58 133	58 861	59 678	60 408	61 074	60 239	60 706
Tuloveroprosentti	19,50	19,50	19,50	20,00	20,00	20,00	20,00	20,50	20,50	20,50
Kilnteistöveroprosentit										
- yleinen	0,80	0,80	0,80	0,80	1,00	1,00	1,40	1,40	1,40	1,40
- vakituinen asunto	0,40	0,40	0,40	0,40	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muu asuinrakennus	0,90	0,90	0,90	0,90	1,01	1,01	1,41	1,41	1,41	1,41
- voimailtos	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	3,10	3,10	3,10	3,10
Verotulot euroa/asukas	2 943	3 059	3 007	3 290	3 359	3 427	3 486	3 553	3 534	3 591
Tilikauden tulos (1000 €)	492	479	-1 405	681	3 695	657	3 080	202	-547	-563
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (1000 €)	799	612	-1 280	847	311	770	191	311	-453	-469
Vuosikate (1000 €)	5 122	4 981	3 182	8 516	4 953	6 641	9 104	7 231	5 552	5 520
Vuosikate euroa/asukas	286	279	180	482	283	382	525	421	326	327
Vuosikate poltosta	115,8	111	69,4	159,9	79	111,0	151	102,9	68,6	91,1
Bruttoinvestoinnit (1000 €)	6 424	8 935	6 214	9 131	20 040	8 867	7 700	5 231	5 510	6 173
Lainakanta (1000 €)	29 498	28 678	28 778	25 576	26 012	29 776	30 209	29 928	27 805	32 444
- euroa/asukas	1 648	1 608	1 623	1 448	1 485	1 710	1 743	1 741	1 633	1 920
Kassan riittävyys, vrk	7	16	6	8	8	10	12	15	10	13
Omavaraisuusaste %	62,5	61,2	60,1	59,6	57,9	55,8	57,3	59,0	59	56,4